

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः,
हरिः ॐ

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुः

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 1

Contents

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं	1
4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजनग्रहाभिधानं	17
4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितिवर्णनं	33
4.4 चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः - पञ्चमचितिशेषनिरूपणं	45
4.5 चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - होमविधिनिरूपणं	58
4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचन-संस्काराभिधानं	66
4.7 चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः - वसोर्धारादिशिष्ट संस्काराभिधानं	79
ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ॐ	
4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डं	

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं

TS 4.1.1.1

युञ्जानः प्रथमं मनस्तत्त्वाय सविता धियः । अग्निं ज्योतिर्निचाय्यं पृथिव्या अद्भ्या ऽभरत् ॥
युत्तवाय मनसा देवान् सुवर्यतो धिया दिवं । बृहज्ज्योतिः करिष्यतः सविता प्रसुवाति तान् ॥
युक्तेन मनसा वयं देवस्य सवितुः सवे । सुवर्गेयाय शक्त्यै ॥ युञ्जते मन उत युञ्जते धियो विप्रा

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 2

विप्रस्य बृहतो विपश्चितः । वि होत्रा दधे वयुना विदेक इन् - [] 1

TS 4.1.1.2

मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः ॥ युजे वां ब्रह्म पूर्वं नमोभिर्वि श्लोका यन्ति पृथ्येव सूरः ।
शृण्वन्ति विश्वे अमृतस्य पुत्रा आ ये धामानि दिव्यानि तस्थुः ॥ यस्य प्रयाणमन्वन्य इद्युर्देवा
देवस्य महिमानमर्चतः । यः पार्थिवानि विममे स एतंशो रजांसि देवः सविता महित्वना ॥ देव
सवितुः प्रसुव यज्ञं प्रसव - [] 2

TS 4.1.1.3

यज्ञंति भगाय दिव्यो गन्धर्वः । केतपूः केतन्नः पुनातु वाचस्पतिर्वाचमद्य स्वदाति नः ॥ इमं
नो देव सवितर्यज्ञं प्रसुव देवायुवः सखिविदः सत्राजितं धनजितः सुवर्जितं ॥ ऋचा स्तोमः
समर्द्धय गायत्रेण रथन्तुरं । बृहद्-गायत्रवर्तनि ॥ देवस्य त्वा सवितुः प्रसुवै ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो
हस्ताभ्यां गायत्रेण छन्दसा ऽऽददेऽङ्गिरस्वदभिरसि नारि - [] 3

TS 4.1.1.4

-रसि पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वदा भरु त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा ऽऽददेऽङ्गिरस्वद-बभिरसि
नारिरसि त्वया वयः सधस्थ आग्निः शकेम खनितुं पुरीष्यं जागतेन त्वा छन्दसा ऽऽददेऽङ्गिरस्व-
द्वस्तं आधाय सविता बिभ्रदभिरः हिरण्ययी । तया ज्योतिरजस्र-मिदग्निं स्वात्वी न आ भ्रानुष्टुभेन
त्वा छन्दसा () ऽऽददेऽङ्गिरस्वत् ॥ 4

(इद् - यज्ञं प्रसुव - नारि - रानुष्टुभेन त्वा छन्दसा - त्रीणि च) (A1)

TS 4.1.2.1

इमामगृभ्णन् रशनामृतस्य पूर्व आयुषि विदधेषु कव्या । तया देवाः सुतमा बभूवुर ऋतस्य

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 3

सामेन्थ॑ सुरमा॒रप॑न्ती ॥ प्र॒तूर्त॑ वा॒जिन्ना॑ द्र॒व वरि॑ष्ठा॒मनु॑ स॒वतं॑ । दि॒वि ते॒ जन्म॑ पर॒मम॑न्तरि॒क्षे
नाभिः॑ पृथि॒व्यामधि॑ योनिः ॥ यु॒ञ्जाथा॑ऽ रा॒संभं॑ यु॒वम॑स्मिन् यामे॑ वृष॒ण्वसू॑ । अ॒ग्निं भ॑र॒न्तम॑स्म॒युं
॥ योगे॑योगे त॒वस्त॑रं वा॒जेवा॑जे ह॒वामहे॑ । स॒खाय॑ इन्द्र॒म॒तये॑ ॥ प्र॒तूर्व- [] 5

TS 4.1.2.2

-चेह्य॑व॒क्राम॑न्नश॒स्ती रु॒द्रस्य॑ गा॒णप॑त्यान् म॒योभू॑रेहि । उ॒र्वन्त॑रि॒क्षम॑न्वि॒हि स्व॑स्ति ग॒व्यूति॑रभ॒यानि॑
कृ॒ण्वन् ॥ पू॒ष्णा स॒युजा॑ सह । पृथि॒व्याः स॒धस्था॑दु॒ग्निं पुं॑रि॒ष्य-म॒ङ्गिर॑स्व-द॒च्छेह्य॑ग्निं पुं॑रि॒ष्य-
म॒ङ्गिर॑स्वद-च्छे॒मोऽग्निं पुं॑रि॒ष्य-म॒ङ्गिर॑स्वद-भ॒रिष्या॑मोऽग्निं पुं॑रि॒ष्य-म॒ङ्गिर॑स्वद-भ॒रामः॑ ॥ अ॒न्व॒ग्निरु॑ष॒सा-
म॒ग्रम॑ख्य-द॒न्वहा॑नि प्र॒थमो॑ जा॒तवे॑दाः । अ॒नु सूर्य॑स्य - [] 6

TS 4.1.2.3

पु॒रु॒त्रा च॑ र॒श्मीन॑नु द्यावा॑पृथि॒वी आ त॑तान ॥ आ॒गत्य॑ वा॒ज्यद्व॑नः सर्वा॑ मृ॒धो वि॑धू॒नुते॑ । अ॒ग्निः
स॒धस्थे॑ म॒हति॑ चक्षु॒षा नि चि॑कीषते ॥ आ॒क्रम्य॑ वा॒जिन् पृथि॑वीम॒ग्निमि॑च्छ रु॒चा त्वं । भू॒म्यां
वृ॒त्वाय॑ नो ब्रूहि यतः॑ ख॒नाम॑ तं व॒यं ॥ द्यौस्ते॑ पृ॒ष्ठं पृथि॑वी स॒धस्थ॑मा॒त्मा ऽन्त॑रि॒क्षः स॒मुद्र॑स्ते
योनिः॑ । वि॒ख्याय॑ चक्षु॒षा त्वम॑भि तिष्ठ- [] 7

TS 4.1.2.4

पृ॒तन्त्य॑तः ॥ उ॒त्क्राम॑ म॒हते॑ सौभ॒गाया॑-स्मादा॒स्थाना॑द् द्रवि॒णोदा॑ वा॒जिन् । व॒यः स्या॑म सु॒मतौ
पृथि॒व्या अ॒ग्निं ख॑नि॒ष्यन्त॑ उ॒पस्थे॑ अ॒स्याः ॥ उ॒द॒क्रमी॑द् द्रवि॒णोदा॑ वा॒ज्यर्वा॑ऽकः स लो॒कः सु॒-
कृ॒तं पृथि॑व्याः । ततः॑ ख॒नेम॑ सु॒प्रती॑कम॒ग्निः सु॒वो रु॒हाणा॑ अधि॒ नाकं॑ उ॒त्तमे॑ ॥ अ॒पो दे॒वीरु॑पं
सृ॒ज म॒धुम॑तीरय॒क्ष्माय॑ प्र॒जाभ्यः॑ । तासा॑ऽ स्था॒नादु॑ज्जि॒हता॑-मोष॒धयः॑ सु॒पिप्प॒लाः ॥ जिघ॑र्म्य- [] 8

TS 4.1.2.5

-ग्निं म॒नसा॑ घृ॒तेन॑ प्र॒तिक्ष्य॑न्तं भुव॑नानि वि॒श्वा । पृथुं॑ ति॒श्वा व॑यंसा बृ॒हन्तं॑ व्य॒चिष्ट॑म॒न्नः रभ॑सं

विदानं ॥ आ त्वां जिघर्मि वचंसा घृतेनाऽरुक्षसा मनसा तज्जुषस्व । मर्यश्रीः स्पृहयद्-वर्णो
अग्निर्नाऽभिमृशे तनुवा जरुहृषाणः ॥ परि वाजपतिः कविरग्निर्- हव्यान्यक्रमीत् । दधुद् रत्नानि
दाशुषे ॥ परि त्वाऽग्रे पुरं वयं विप्रः सहस्य धीमहि । धृषद् वर्णं दिवेदिवे भेत्तारं () भङ्गुरावतः
॥ त्वमग्रे द्युभिस्त्व-मांशुशुक्षणिस्त्व-मद्भ्यस्त्व-मश्मनुस्परि । त्वं वनेभ्य स्त्वमोषधीभ्य स्त्वं नृणां
नृपते जायसे शुचिः ॥ 9

(प्रतूर्वन्थ - सूर्यस्य - तिष्ठ - जिघर्मि - भेत्तारं - विश्वतिश्च) (A2)

TS 4.1.3.1

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनो बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां पृथिव्याः सुधस्थेऽग्निं पुरीष्य-मङ्गिरस्वत्
खंनामि ॥ ज्योतिष्मन्तं त्वाऽग्रे सुप्रतीकमजस्रेण भानुना दीद्यानं । शिवं प्रजाभ्योऽहिः सन्तं पृ-
थिव्याः सुधस्थेऽग्निं पुरीष्य-मङ्गिरस्वत् खंनामि ॥ अपां पृष्ठमसि सुप्रथां उर्वग्निं भरिष्यदपरावपिष्ठं
। वर्द्धमानं मह आ च पुष्करं दिवो मात्रया वरिणा प्रथस्व ॥ शर्म च स्थो- [] 10

TS 4.1.3.2

वर्म च स्थो अच्छिद्रे बहुले उभे । व्यचस्वती सं वसाथां भर्तमग्निं पुरीष्यं ॥ सं वसाथाः सुवर्विदां
समीची उरसा त्मना । अग्निमन्तं भरिष्यन्ती ज्योतिष्मन्तं मजस्रमिह ॥ पुरीष्योऽसि विश्वभराः ।
अथर्वा त्वा प्रथमो निरमन्थदग्रे ॥ त्वमग्रे पुष्करादद्भ्यथर्वा निरमन्थत । मूर्द्धो विश्वस्य वाघतः
॥ तमु त्वा दुद्भ्यङ्गुषिः पुत्र ईधे- [] 11

TS 4.1.3.3

अथर्वणः । वृत्रहणं पुरन्दुरं ॥ तमु त्वा पाथ्यो वृषा समीधे दस्युहन्तमं । धनञ्जयः रणेरणे ॥ सीदं
होतः स्व उ लोके चिकित्वान्थ सादया यज्ञः सुकृतस्य योनौ । देवावीर्देवान्- हविषा यजास्यग्रे

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 5

बृहद्-यजमाने वयो धाः ॥ नि होतां होतृषदने विदानस्त्वेषो दीदिवाः असदथ सुदक्षः । अद-
ब्धव्रत प्रमतिर्वसिष्ठः सहस्रं भुरः शुचिजिह्वो अग्निः ॥ सः सीदस्व महाः असि शोचस्व- [] 12

TS 4.1.3.4

देववीतमः । वि धूममग्ने अरुषं मियेद्वय सृज प्रशस्त दरशतं ॥ जनिष्व हि जेन्यो अग्ने अह्नाः
हितो हितेष्वरुषो वनेषु । दमेदमे सप्त रत्ना दधानोऽग्निर होता नि षसादा यजीयान् ॥ 13

(स्थ - ईधे - शोचस्व - सप्तविंशतिश्च) - (A3)

TS 4.1.4.1

सं ते वायुर्मातरिश्वा दधातूतानायै हृदयं यद्विलिष्टं । देवानां यश्चरति प्राणथेन तस्मै च देवि वर्षडस्तु
तुभ्यं ॥ सुजातो ज्योतिषा सह शर्म वरूथमाऽसदः सुवः । वासो अग्ने विश्वरूपः संव्ययस्व
विभावसो ॥ उदु तिष्ठ स्वद्धुरावा नो देव्या कृपा । दृशे च भासा बृहता सुशुक्निराऽग्ने याहि
सुशस्तिभिः ॥ 14

TS 4.1.4.2

ऊर्द्ध ऊ षु णं ऊतये तिष्ठा देवो न संविता । ऊर्द्धो वाजस्य सनिता यदुज्जिभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे
॥ स जातो गर्भो असि रोदस्योरग्ने चारुर्विभृत ओषधीषु । चित्रः शिशुः परि तमांस्यक्तः प्र
मातृभ्यो अधि कनिक्रदद्गाः ॥ स्थिरो भव वीङ्गङ्ग आशुर्भव वाज्यर्वन् । पृथुर्भव सुषदस्त्वमग्नेः
पुरीषवाहनः ॥ शिवो भव - [] 15

TS 4.1.4.3

प्रजाभ्यो मानुषीभ्यस्त्वमङ्गिरः । मा द्यावापृथिवी अभि शूशुचो माऽन्तरिक्षं मा वनस्पतीन् ॥
प्रेतु वाजी कनिक्रदुन्नानदुद्-रासंभः पत्वा । भरन्नग्निं पुरीष्य मा पाद्यायुषः पुरा ॥ रासंभो वां

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 6

कनि॑क्रद॒थ सुयु॑क्तो वृष॒णा रथे॑ । स वा॑म॒ग्निं पु॑री॒ष्यमा॑शु॒द्रूतो व॑हा॒दितः॑ ॥ वृषा॑ऽग्निं॒ वृष॑णं॒ भर॑न्न॒पां
गर्भ॑ः॒ समु॑द्रि॒यं । अ॒ग्न आ या॑हि- [] 16

TS 4.1.4.4

वी॒तय॑ ऋ॒तः स॒त्यं ॥ ओष॑धयः॒ प्रति॑ गृ॒हीता॑ऽग्नि॒मेतः॑ शि॒वमा॑यन्त॒मभ्य॑त्र॒ युष्मा॑न् । व्यस्य॑न् विश्वा॒
अम॑ती॒ररा॑ती-नि॒षीद॑न्नो॒ अप॑ दु॒र्मतिः॑ ह॒नत् ॥ ओष॑धयः॒ प्रति॑ मोद॒द्धमे॑न् पु॒ष्पाव॑तीः सु॒पिप्प॒लाः ।
अ॒यं वो॒ गर्भ॑ ऋ॒त्वियः॑ प्र॒त्नः स॒धस्थ॑मा ऽस॑दत् ॥ 17

(सुश॒स्तिभिः॑ - शि॒वो भ॑व - या॒हि - ष॒द्रिः॒शच्च) (A4)

TS 4.1.5.1

वि पाज॑सा पृथु॒ना शोशु॑चानो॒ बाध॑स्व द्वि॒षो र॒क्षसो॑ अमी॒वाः । सु॒शर्म॑णो बृ॒हतः॑ शर्म॒णि स्याम॑ग्रे॒रहः॑
सु॒हव॑स्य॒ प्रणी॑तौ ॥ आपो॑ हि ष्ठा म॒योभु॑वस्ता न॑ ऊ॒र्जे द॑धातन । म॒हे रणा॑य॒ चक्ष॑से ॥ यो वः॑
शि॒वत॑मो॒ रस॑स्तस्य॒ भाज॑यते॒ह नः॑ । उ॒शती॑रि॒व मा॑तरः ॥ तस्मा॑ अ॒रं ग॑माम वो॒ यस्य॑ क्षया॑य॒
जिन्व॑थ । आपो॑ ज॒नय॑था च नः ॥ मि॒त्रः - [] 18

TS 4.1.5.2

सः॒सृज्य॑ पृथि॒वीं भूमि॑ं च॒ ज्योति॑षा स॒ह । सु॒जातं॑ जा॒तवे॑दसम॒ग्निं वै॒श्वान॑रं वि॒भुं ॥ अ॒यक्ष्मा॑य॒ त्वा
सः॒ सृ॒जामि॑ प्र॒जाभ्यः॑ । वि॒श्वे त्वा दे॒वा वै॒श्वान॑राः सः॒ सृ॒जन्त्वा-नु॑ष्टु॒भेन॑ छन्द॑साऽङ्गि॒रस्वत् ॥
रु॒द्राः स॒भृत्य॑ पृथि॒वीं बृ॒हज्ज्योतिः॑ समी॒धिरे॑ । तेषां॑ भा॒नुरज॑स्र इच्छु॒क्रो दे॒वेषु॑ रोचते ॥ सः॒ सृष्टां॑
वसु॑भी रु॒द्रैर्द्वि॑रिः॒ कर्म॑ण्यां मृ॒दं । हस्ता॑भ्यां मृ॒द्वीं कृ॒त्वा सि॑नीवा॒ली क॑रोतु - [] 19

TS 4.1.5.3

तां ॥ सि॒नीवा॒ली सु॑क॒पर्दा सु॑कुरी॒रा स्वौ॑प॒शा । सा तु॒भ्यम॑दिते म॒ह ओ॒खां द॑धातु हस्त॑योः ॥

उ॒खां के॒रोतु॑ श॒क्त्यां बा॒हुभ्या॑-मदि॒तिर्द्वि॒या । मा॒ता पु॒त्रं यथो॑प॒स्थे साऽग्निं॑ बि॒भर्तु॑ गर्भ॒ आ ॥
म॒खस्य॑ शिरोऽसि॒ यु॒ज्ञस्य॑ पु॒दे स्थः॑ । वस॑वस्त्वा कृ॒ण्वन्तु॑ गाय॒त्रेण॑ छन्द॑सा ऽङ्गि॒रस्वत्॑ पृ॒थिव्य॑सि
रु॒द्रास्त्वा॑ कृ॒ण्वन्तु॑ त्रैष्टु॑भेन॒ छन्द॑सा ऽङ्गि॒रस्वदु॒न्तरि॑क्षमस्या - [] 20

TS 4.1.5.4

-दि॒त्यास्त्वा॑ कृ॒ण्वन्तु॑ जा॒गते॑न॒ छन्द॑साऽङ्गि॒रस्वद् द्यौर॑सि॒ विश्वे॑ त्वा दे॒वा वै॑श्वान॒राः कृ॑ण्वन्त्वा-
नु॒ष्टुभे॑न॒ छन्द॑सा-ऽङ्गि॒रस्वद्-दि॒शोऽसि॑ ध्रु॒वाऽसि॑ धा॒रया॑ मयि॒ प्रजा॑ः रा॒यस्पोष॑ गौ॒पत्यः॑ सु॒वीर्यः॑
सजा॑तान्, यज॑माना॒याऽदि॒त्यै रा॒स्त्राऽस्य॑ दि॒तिस्ते॑ बि॒लं गृ॑ह्णातु पा॒ङ्केन॑ छन्द॑सा ऽङ्गि॒रस्वत् ॥ कृ॒-
त्वाय॑ सा म॒हीमु॒खां मृ॒न्मयी॑ योनि॒मृग्यै॑ । तां पु॒त्रेभ्यः॑ सं प्रा () यच्छ॑ददि॒तिः श्र॑पया॒निति॑ ॥ 21

(मित्रः - करो - त्वन्तरिक्षमसि - प्र - चत्वारि च) (A5)

TS 4.1.6.1

वस॑वस्त्वा धूप॒यन्तु॑ गाय॒त्रेण॑ छन्द॑साऽङ्गि॒रस्वद्-रु॒द्रास्त्वा॑ धूप॒यन्तु॑ त्रैष्टु॑भेन॒ छन्द॑साऽङ्गि॒रस्व-दा॑दि॒त्यास्त्वा॑
धूप॒यन्तु॑ जा॒गते॑न॒ छन्द॑साऽङ्गि॒रस्वद्- विश्वे॑ त्वा दे॒वा वै॑श्वान॒रा धूप॒यन्त्वानु॑ष्टुभेन॒ छन्द॑साऽङ्गि॒रस्व-
दिन्द्र॑स्त्वा धूप॒यत्व॑ङ्गि॒रस्वद्-विष्णु॑स्त्वा धूप॒यत्व॑ङ्गि॒रस्वद्-वरु॑णस्त्वा धूप॒यत्व॑ङ्गि॒रस्व-दा॑दि॒तिस्त्वा॑ दे॒वी
वि॒श्वदे॑व्यावती पृ॒थिव्याः॑ सु॒धस्थे॑ ऽङ्गि॒रस्वत् ख॑नत्ववट दे॒वानां॑ त्वा प॒त्नी - [] 22

TS 4.1.6.2

दे॒वी वि॒श्वदे॑व्यावतीः पृ॒थिव्याः॑ सु॒धस्थे॑ ऽङ्गि॒रस्वद्-द॑धतूखे धि॒षणा॑स्त्वा दे॒वीवि॒श्वदे॑व्यावतीः पृ॒थिव्याः॑
सु॒धस्थे॑-ऽङ्गि॒रस्व-दु॒भीन्ध॑तामुखे ग्रा॒स्त्वा दे॒वीवि॒श्वदे॑व्यावतीः पृ॒थिव्याः॑ सु॒धस्थे॑ ऽङ्गि॒रस्व-च्छ॑पयन्तूखे
वरु॑त्रयो ज॒नय॑स्त्वा दे॒वीवि॒श्वदे॑व्यावतीः पृ॒थिव्याः॑ सु॒धस्थे॑ ऽङ्गि॒रस्वत् प॑चन्तूखे । मि॒त्रैता॑मु॒खां प॑चैषा
मा भे॑दि । ए॒तां ते परि॑ ददा॒म्यभि॑त्त्यै ॥ अ॒भीमां - [] 23

TS 4.1.6.3

महि॑ना दि॒वं मि॒त्रो ब॑भूव स॒प्रथाः॑ । उ॒त श्र॑व॒सा पृ॒थि॒र्वी ॥ मि॒त्रस्य॑ च॒र॒षणी॑धृतः श्रवो॑ दे॒वस्य॑
सान॑सिं । द्यु॒म्रं चि॒त्रश्र॑वस्तमं ॥ दे॒वस्त्वा॑ स॒वितो॑द्वपतु सु॒पाणिः॑ स्व॒ङ्गुरिः॑ । सु॒बा॒हु॒रु॒त श॑क्त्या ॥
अप॑द्यमाना पृथि॒व्याशा॑ दि॒श आ॑ पृण । उ॒त्तिष्ठ॑ बृ॒हती॑ भ॒वोर्द्धा॑ तिष्ठ ध्रु॒वा त्वं ॥ वस॑व॒स्त्वा ऽऽच्छृ॑-
न्दन्तु गाय॑त्रेण छन्द॑साऽङ्गि॒रस्वद् रु॒द्रास्त्वाऽऽच्छृ॑न्दन्तु () त्रैष्टु॑भेन छन्द॑साऽङ्गि॒रस्व-दा॑दित्यास्त्वा
ऽऽच्छृ॑न्दन्तु जा॒गते॑न छन्द॑साऽङ्गि॒रस्वद्-वि॒श्वे त्वा दे॒वा वै॒श्वान॑रा आ च्छृ॑न्दन्त्वानुष्टु॑भेन छन्द॑साऽङ्गि॒-
र॒स्वत् ॥ 24

(पत्नी - रि॒माः - रु॒द्रास्त्वाऽऽच्छृ॑न्दन्त्वे - कान्न वि॑श्र॒तिश्च॑) (A6)

TS 4.1.7.1

समा॑स्त्वाऽग्न ऋ॒तवो॑ वर्द्धयन्तु स॑व॒त्स॒रा ऋ॒षयो॑ या॒नि स॒त्या । सं दि॒व्येन॑ दी॒दिहि॑ रो॒चने॑न वि॒श्वा आ॑
भा॒हि प्र॒दिशः॑ पृथि॒व्याः ॥ सं चे॒द्ध्यस्वा॑ऽग्ने प्र च॑ बो॒धये॑न्मु॒च्चं तिष्ठ॑ मह॒ते सौ॒भगा॑य । मा च॑ रि॒षदु॒-
प॒स॒त्ता ते अ॒ग्ने ब्र॒ह्माण॑स्ते य॒शसः॑ सन्तु मा॒ऽन्ये ॥ त्वाम॑ग्ने वृणते ब्रा॒ह्मणा॑ इ॒मे शि॒वो अ॑ग्ने - [] 25

TS 4.1.7.2

सं॒ वरे॑णे भ॒वा नः॑ । स॒प॒त्न॒हा नो॑ अ॒भिमा॑तिजिच्च स्वे गये॑ जा॒गृह्य॑ प्र॒युच्छ॑न् ॥ इ॒हैवा॑ग्ने अ॒धि
धा॒रया॑ र॒यिं मा॒ त्वा नि॒क्रन् पूर्व॑चितो॑ नि॒का॒रिणः॑ । क्ष॒त्रम॑ग्ने सु॒यम॑मस्तु तु॒भ्यमु॑प॒स॒त्ता व॑र्द्धतां ते
अ॒निष्टृ॑तः ॥ क्ष॒त्रेणा॑ऽग्ने स्वा॒युः सः॑ र॒भस्व॑ मि॒त्रेणा॑ऽग्ने मि॒त्रधे॑ये॒ यत॑स्व । स॒जा॒तानां॑ म॒द्ध्यम॑स्था
ए॒धि रा॒ज्ञाम॑ग्ने वि॒ह्व्यो दी॒दिही॑ह ॥ अ॒ति - [] 26

TS 4.1.7.3

नि॒हो अ॒ति स्नि॒धो ऽत्य॑चि॒त्ति-म॒त्यरा॑तिमग्ने । वि॒श्वा ह्य॑ग्ने दु॒रिता॑ सह॒स्वाथा॑स्मभ्यः॑ सु॒हवी॑राः र॒यिन्दाः॑
॥ अ॒ना॒धृष्यो॑ जा॒तव॑दा॒ अ॒निष्टृ॑तो वि॒राड॑ग्ने क्ष॒त्रभृ॑द्-दी॒दिही॑ह । वि॒श्वा आ॑शाः प्र॒मुञ्च॑न् मा॒नुषी॑र्भियः

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 9

शि॒वाभि॑र॒द्य परि॑ पा॒हि नो वृ॑धे ॥ बृ॒हस्प॑ते स॒वित॑र्बो॒धयै॑नः॒ सः॑ शि॒तं चि॑त्सं त॒राः॑ सः॒ शि॑शाधि ।
वृ॒द्धयै॑नं म॒हते॑ सौभ॑गाय- [] 27

TS 4.1.7.4

वि॒श्वं ए॒न॒मनु॑ म॒दन्तु॑ दे॒वाः ॥ अ॒मु॒त्र॒भूया॑दध॒ यद्य॑मस्य॒ बृ॒हस्प॑ते अ॒भि॒शस्ते॑र मु॒ञ्चः॑ । प्र॒त्यौ॑ह॒ता-
म॒श्विना॑ मृ॒त्युम॑स्माद् दे॒वाना॑-म॒ग्ने भि॑ष॒जा श॑ची॒भिः ॥ उ॒द्वयं॑ तम॑स॒स्परि॑ प॒श्यन्तो॑ ज्योति॒रुत्त॑रं ।
दे॒वं दे॒व॒त्रा सूर्य॑म॒गन्म॒ ज्योति॑रुत्त॒मं ॥ 28

(इ॒मे शि॒वो अ॒ग्ने - ऽति॑ - सौभ॑गाय - चतु॑स्त्रि॒ंशच्च॑) (A7)

TS 4.1.8.1

ऊ॒र्द्धा अ॑स्य स॒मिधो॑ भवन्त्यू॒र्द्धा शु॒क्रा शो॒चीः॒ष्य॒ग्नेः । द्यु॒मत्त॑मा सु॒प्रती॑कस्य सू॒नोः ॥ त॒नून॑पा॒दसु॑रो
वि॒श्ववे॑दा दे॒वो दे॒वेषु॑ दे॒वः । प॒थ आ॒ऽन॑क्ति म॒द्धा घृ॑तेन॑ ॥ म॒द्धा य॒ज्ञं न॑क्ष॒से प्री॑णानो न॒राशः॑सो
अ॒ग्ने । सु॒कृद्दे॒वः सं॒विता॑ वि॒श्ववा॑रः ॥ अ॒च्छा॒यमे॑ति श॒वसा॑ घृ॒तेने॑डा॒नो वह्नि॑र्म॒सा । अ॒ग्निः सु॒चो
अ॒द्धरे॑षु प्र॒यथ्सु॑ ॥ स य॑क्ष॒दस्य॑ म॒हिमा॑न॒म॒ग्नेः स - [] 29

TS 4.1.8.2

ई॒ म॒न्द्रासु॑ प्र॒यसः॑ । वसु॑श्चेति॒ष्ठो वसु॑धात॒मश्च ॥ द्वा॒रो दे॒वीर॑न्व॒स्य वि॒श्वे व्र॑ता द॒दन्ते॑ अ॒ग्नेः ।
उ॒रु॒व्यच॑सो धा॒म्रा प॑त्य॒मानाः ॥ ते अ॑स्य॒ योष॑णे दि॒व्ये न॑ योना॒वुषा॑स॒नक्ता॑ । इ॒मं य॒ज्ञम॑व॒ता म॒द्धरं॑
नः ॥ दै॒व्या हो॑तारावू॒र्द्ध-म॑द्धरं नो॒ऽग्नेर्जि॑ह्वा॒मभि॑ गृणीतं । कृ॒णुतं॑ नः स्वि॑ष्टिं ॥ ति॒स्रो दे॒वीर्ब॒रुहि॑रेदः॒
स॒द॒न्ति॒वडा॑ सर॑स्वती- [] 30

TS 4.1.8.3

भा॒र॒ती । म॒ही गृ॑णा॒ना ॥ तन्न॑स्तु॒रीप॑म॒द्भुतं॑ पु॒रु॒क्षु त्व॑ष्टा सु॒वीरं॑ । रा॒य॒स्पोषं॑ वि॒ष्य॑तु नाभि॑म॒स्मे

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 10

॥ वनस्पतेऽव सृजा रराणस्त्मना देवेषु । अग्निरुहव्यः शमिता सूदयाति ॥ अग्ने स्वाहा कृणुहि जातवेद इन्द्राय हव्यं । विश्वे देवा हविरिदं जुषन्तां ॥ हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् । स दाधार पृथिवीं द्या - [] 31

TS 4.1.8.4

-मुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव । य ईशे अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ य आत्मदा बलदा यस्य विश्वं उपासते प्रशिषं यस्य देवाः । यस्य छायाऽमृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ यस्येमे हिमवन्तो महित्वा यस्य समुद्रः रसायां सुहा - [] 32

TS 4.1.8.5

-ऽऽहुः । यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ यं क्रन्दंसी अवसा तस्तभाने अभ्यैक्षेतां मनसा रेजमाने । यत्राधि सूर उदितौ व्येति कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दृढे येन सुवः स्तभितं येन नाकः । यो अन्तरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ आपो ह यन्महती विश्व - [] 33

TS 4.1.8.6

-मायन् दक्षं दधाना जनयन्तीरग्निं । ततो देवानां निरवर्ततासुरेकः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ यश्चिदापो महिना पर्यपश्यद्दक्षं दधाना जनयन्तीरग्निं । यो देवेष्वधि देव एक आसीत् कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ 34

(अग्नेः स - सरस्वती - द्या - सह - विश्वं - चतुस्त्रिंशच्च) (A8)

TS 4.1.9.1

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 11

आकू॑तिम॒ग्निं प्र॒युज॑ः स्वाहा॑ मनो॑ मे॒धाम॒ग्निं प्र॒युज॑ः स्वाहा॑ चित्तं॑ वि॒ज्ञात॑म॒ग्निं प्र॒युज॑ः स्वाहा॑ वा॒चो
विधृ॑तिम॒ग्निं प्र॒युज॑ः स्वाहा॑ प्र॒जाप॑तये॒ मनवे॑ स्वाहा॑ऽग्नये॑ वैश्वान॒राय॑ स्वाहा॑ विश्वे॑ दे॒वस्य॑ ने॒तुर्म॑र्तो
वृणी॑त स॒ख्यं विश्वे॑ रा॒य इ॑षु॒द्वय॑सि द्यु॒म्नं वृ॑णीत पु॒ष्यसे॑ स्वाहा॑ मा सु भि॒त्था मा सु रि॑षो द॒ःह॑स्व
वी॒डय॑स्व सु । अबं॑ धृ॒ष्णु वी॒रय॑स्वा - [] 35

TS 4.1.9.2

-ऽग्निश्चेदं करिष्यथः ॥ द॒ःह॑स्व दे॒वि पृ॑थि॒वि स्व॑स्तय॑ आसु॒री मा॒या स्व॑धया॑ कृ॒ताऽसि॑ । जुष्टं॑
दे॒वाना॑मि॒दम॑स्तु ह॒व्यम॑रि॒ष्टा त्वमु॑दि॒हि य॒ज्ञे अ॒स्मिन् ॥ मि॒त्रैता॑मु॒खां त॑पैषा मा भे॒दि । ए॒तां ते परि॑
ददा॒म्यभि॑त्त्यै ॥ द्र॒व॑न्नः सर्पि॑रा॒सुतिः प्र॑त्नो होता॒ वरे॑ण्यः । स॒हस॑स्पु॒त्रो अ॒द्भुतः ॥ पर॑स्या॒ अधि॑
स॒वतो॑ऽव॒राः अ॒भ्या - [] 36

TS 4.1.9.3

ते॒र । यत्रा॑हमस्मि॒ ताः अ॑व ॥ प॒रम॑स्याः॑ प॒राव॑तो रोहि॒दश्च॑ इ॒हाऽग॑हि । पु॒री॒ष्यः पु॒रुप्रि॑योऽग्ने॒ त्वं
ते॒रा मृ॑धः ॥ सी॒द त्वं मा॑तु॒रस्या॑ उ॒पस्थे॑ वि॒श्वान्य॑ग्रे व॒युना॑नि वि॒द्वान् । मैना॑म॒र्चिषा॑ मा तप॑सा॒ऽभि
शू॒शुचो॑ऽन्तर॑स्याः शु॒क्र ज्योति॑र्वि भा॒हि ॥ अ॒न्तर॑ग्रे रु॒चा त्वमु॑खायै स॒दने॑ स्वे । तस्या॑स्त्वः
ह॒रसा॑ तप॒न् () जा॑तवे॒दः शि॒वो भ॑व ॥ शि॒वो भू॑त्वा म॒ह्यम॑ग्रेऽथो सी॒द शि॒वस्त्वं । शि॒वाः कृ॑त्वा
दि॒शः सर्वाः॑ स्वां॒ योनि॑मि॒हाऽऽस॑दः ॥ 37

(वी॒रय॑स्वा - ऽऽ - तप॑न् - वि॒श्रुति॑श्च) (A9)

TS 4.1.10.1

यद॑ग्रे या॒नि का॒नि चाऽऽ॑ते दा॒रूणि॑ दु॒ध्मसि॑ । तद॑स्तु तु॒भ्यमि॑द्-घृ॒तं तज्जु॑षस्व यवि॒ष्ठ्य ॥ यद॑-
त्त्यु॑प॒जिह्वा॑ यद्व॒म्रो अ॑ति॒सर्प॑ति । सर्वं॑ तद॑स्तु ते घृ॒तं तज्जु॑षस्व यवि॒ष्ठ्य ॥ रा॒त्रिः रा॒त्रिम॑प्र॒यावं
भ॒रन्तो॑ऽश्वा॒येव॑ तिष्ठ॑ते घा॒सम॑स्मै । रा॒यस्पो॑षेण॒ समि॑षा म॒दन्तो॑ऽग्ने॒ मा ते॑ प्र॒तिवेशा॑ रिषाम ॥ नाभा॑

- [] 38

TS 4.1.10.2

पृथिव्याः समिधा-नमग्निः रायस्पोषाय बृहते हवामहे । इरम्मदं बृहदुक्थं यजत्रं जेतारमग्निं पृतनासु
सासृहिं ॥ याः सेना अभीत्वरीरा-व्याधिनी-रुगणा उत । ये स्तेना ये च तस्करास्तास्ते अग्नेऽपि
दधाम्यास्ये ॥ दष्ट्राभ्यां मलिम्लून् जभ्यै-स्तस्करा उत । हनूभ्याः स्तेनान्-भगवस्ता-स्त्वं खाद
सुखादितान् ॥ ये जनेषु मलिम्लवः स्तेनासु-स्तस्करा वने । ये - [] 39

TS 4.1.10.3

कक्षेष्वघा यवस्तास्ते दधामि जभयोः ॥ यो अस्मभ्यमरातीयाद्-यश्च नो द्वेषते जनः । निन्दाद्यो
अस्मान् दिफसाच्च सर्वं तं मस्मसा कुरु ॥ सशितं मे ब्रह्म सशितं वीर्यं बलं । सशितं
क्षत्रं जिष्णु यस्याऽहमस्मि पुरोहितः ॥ उदेषां बाहू अतिरमुद्वर्च उदू बलं । क्षिणोमि ब्रह्मणा-
ऽमित्रानुन्नयामि - [] 40

TS 4.1.10.4

स्वाः अहं ॥ दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौर्मुर्मरुषमायुः श्रिये रुचानः । अग्निरमृतो अभवद्वयो-
भिर्यदेनं द्यौरजनयथ सुरेताः ॥ विश्वा रूपाणि प्रति मुञ्चते कविः प्राऽसावीन्द्रं द्विपदे चतुष्पदे ।
वि नाकमख्यथ सविता वरेण्योऽनु प्रयाणमुषसो विराजति ॥ नक्तोषासा समनसा विरूपे धापयेते
शिशुमेकः समीची । द्यावा क्षामा रुक्मो - [] 41

TS 4.1.10.5

अन्तर्वि भाति देवा अग्निं धारयन् द्रविणोदाः ॥ सुपर्णोऽसि गुरुत्मान् त्रिवृत्ते शिरो गायत्रं चक्षुः
स्तोमं आत्मा सामं ते तनूर्वामदेव्यं बृहद्-रथन्तरे पक्षौ यज्ञायज्ञियं पुच्छं छन्दाःस्यङ्गानि धिष्ण्याः
शफा यजूंषि नाम ॥ सुपर्णोऽसि गुरुत्मान् दिवं गच्छ सुवः पत ॥ 42

(नाभा - वने ये - नयामि - क्षामां रुक्मौ - ऽष्टात्रिंशच्च) (A10)

TS 4.1.11.1

अग्ने यं यज्ञमद्भ्यं विश्वतः परिभूरसि । स इद्वेषु गच्छति ॥ सोम यास्ते मयोभुव ऊतयः सन्ति दाशुषे । ताभिर्नोऽविता भव ॥ अग्निर्मूर्धा >1 , भुवः >त्वन्नः सोम >3 , या ते धामानि >4 ॥ तथ सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ अचित्ती यच्चकृमा दैव्ये जने दीनैर्दक्षैः प्रभूती पूरुषत्वता । 43

TS 4.1.11.2

देवेषु च सवितुर्मनुषेषु च त्वन्नो अत्र सुवतादनागसः ॥ चोदयित्री सूनृतानां चेतन्ती सुमतीनां । यज्ञं दधे सरस्वती ॥ पावीरवी कन्या चित्रायुः सरस्वती वीरपत्नी धियं धात् । आभिरच्छिद्रः शरणः सजोषा दुराधरः गृणते शर्म यः सत् ॥ पूषा गा अन्वेतु नः पूषा रक्षत्वर्वतः । पूषा वाजः सनोतु नः ॥ शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्य - [] 44

TS 4.1.11.3

-द्विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि । विश्वा हि माया अवसि स्वधावो भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु ॥ तेऽवर्द्धन्त स्वतवसो महित्वना ऽऽनाकं तस्थुरु रुचक्रिरे सदः । विष्णु र्यद्धाऽऽवृषणं मदच्युतं वयो न सीदन्नधि बरुहिषि प्रिये ॥ प्रचित्रमर्कं गृणते तुराय मारुताय स्वतवसे भरद्धं । ये सहाःसि सहसा सहन्ते - [] 45

TS 4.1.11.4

रेजते अग्ने पृथिवी मुखेभ्यः ॥ विश्वे देवा >5, विश्वे देवाः >6 ॥ द्यावा नः पृथिवी इमः सिद्धमद्य दिविस्पृशं । यज्ञं देवेषु यच्छतां ॥ प्र पूर्वजे पितरा नव्यसीभिर्गीर्भिः कृणुद्धः सदेने

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 14

ऋतस्य॑ । आ नो॑ द्यावापृथिवी॑ दैव्ये॑न जने॑न यातुं महि॑ वां वरू॑थं ॥ अग्नि॑ः स्तोमे॑न बोधय
समिधा॑नो अमर्त्यं॑ । हव्या॑ देवेषु॑ नो दधत् ॥ स हव्य॑वाडमर्त्यं॑ उ॒शिग्दू॑तश्चनो॑हितः () ।
अग्नि॑र्द्धिया समृ॑ण्वति ॥ शन्नो॑ भवन्तु > 7 , वाजे॑वाजे > 8 ॥ 46

(पुरु॑षत्वता॑ - यज॑तन्ते॑ अन्य॑थ - सह॑न्ते - चनो॑हितो - ऽष्टौ च॑) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(यु॒ञ्जान॑ - इ॒माम॑गृ॒भ्णन् - दे॒वस्य॑ - सन्ते॑ - वि पाज॑सा - वस॑वस्त्वा - समा॑स्त्वो - र्द्धा - अ॒स्याकू॑तिं
- यद॑ग्ने॒ यान् - यग्ने॑ यं य॒ज्ञ - मेका॑दश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(यु॒ञ्जानो॑ - वर्म॑ च स्थ - आ॒दित्य॑स्त्वा - भार॑ती - स्वा॑ः अ॒हः - षट्त्वारि॑ंशत्)

first and last padam of first praSnam of kANDam 4 :-

(यु॒ञ्जानो॑ - वाजे॑वाजे) -----

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.1.1 appendix

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 15

4.1.11.1 - अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ >1, भुवः॑ > 2 ।
अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ दि॒वः क॒कुत् प॑तिः पृ॒थि॒व्या अ॒यं ।
अ॒पाः रेता॑सि गिन्वति ॥

भुवो॑ य॒ज्ञस्य॑ रज॑सश्च ने॒ता यत्रा॑ नि॒युद्भिः॑ सच॑से शि॒वाभिः॑ ।
दि॒वि मूर्धा॑नं दधि॑षे सुव॒र॒षा जि॒ह्वा म॑ग्रे च॒कृषे॑ हव्य॒वाहं॑ ॥
(appearing in TS 4-4-4-1)

4.1.11.1 त्व॑न्नः सोम॑ >3 , या ते॑ धामा॑नि >4 ।
त्वं नः॑ सोम वि॒श्वतो॑ रक्षा॑ राज॒न्नघा॑यतः । न रि॑ष्येत् त्वाव॑तः सखाः॑ ॥

या ते॑ धामा॑नि दि॒वि या पृ॑थि॒व्यां या पर्व॑तेष्वोष॑धीष्व॒प्सु ।
तेभि॑र्नो वि॒श्वेः सु॑मना॒ अहे॑डन् राज॒न्थ-सोम॑ प्रति॑ ह॒व्या गृ॑भाय ॥
(appearing in TS 2-3-14-1)

4.1.11.4- वि॒श्वे दे॒वा >5 , वि॒श्वे दे॒वाः >6 ।
वि॒श्वे दे॒वा ऋ॑तावृ॒धं ऋ॑तुभि॒र॒ हव॑न्श्रुतः॑ । जु॒षन्तां॑ यु॒ज्यं प॑यः ॥

वि॒श्वे दे॒वाः शृ॑णुतेमः॑ हव॑ मे॒ ये अ॒न्तरि॑क्षे य उप॒ द्यवि॑ष्ठ ।
ये अ॑ग्निजि॒ह्वा उ॒त वा॒ यज॑त्रा आ॒सद्या॑स्मिन् ब॒र॒हिषि॑ मादयध्वं ॥
(appearing in TS 2.4.14.5)

4.1.11.4 -श॒न्नो भ॑वन्तु >7 , वाजे॑वाज > 8 ।
मि॒त॒द्रवः॑ सहस्र॒सा मे॒धसा॑ता
स॒नि॒ष्यवः॑ ।

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः- अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं <https://www.vedavms.in> 16

म॒हो ये रत्न॑ः॒ समि॒थेषु॑ ज॒भिरे॑ श॒न्नो भव॑न्तु वा॒जिनो॑ ह॒वेषु॑ ॥

वाजे॑वाजे ऽव॒त वा॒जिनो॑ नो॒ धने॑षु वि॒प्रा अ॒मृता ऋ॒तज्ञाः॑ ॥

(appearing in TS 1.7.8.2)

=====

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजनग्रहाभिधानं

TS 4.2.1.1

विष्णोः॑ क्रमोऽस्य॑भिमाति॒हा गा॑य॒त्रं छन्द॑ आ रो॒ह पृ॑थि॒वीमनु॑ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः स यं द्वि॒ष्मो
विष्णोः॑ क्रमोऽस्य॑भि॒शस्ति॒हा त्रैष्टु॑भं छन्द॑ आ रो॒हान्त॑रि॒क्षमनु॑ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः स यं द्वि॒ष्मो
विष्णोः॑ क्रमोऽस्य॑राती॒यतो॑ ह॒न्ता जाग॑तं छन्द॑ आ रो॒ह दि॒वमनु॑ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः स यं द्वि॒ष्मो
विष्णोः॑ - [] 1

TS 4.2.1.2

क्रमोऽसि॑ शत्रू॒यतो॑ ह॒न्ताऽनु॑ष्टु॒भं छन्द॑ आ रो॒ह दि॒शोऽनु॑ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः स यं द्वि॒ष्मः ॥
अक्र॑न्दद॒ग्निः स्त॒नय॑न्नि॒व द्यौः॑ क्षामा॒ रेरि॑हद्-वी॒रुधः॑ सम॒ञ्जन् । सु॒द्यो ज॑ज्ञानो वि हीमि॒द्धो अ॒ख्यदा॑
रोद॑सी भा॒नुना॑ भात्य॒न्तः ॥ अ॒ग्रेऽभ्या॑वर्ति॒न्नभि॒ न आ॑ वर्त॒स्वाऽऽयु॑षा॒ वर्च॑सा स॒न्या मे॒धया॑ प्र॒जया॑
धने॑न ॥ अ॒ग्रे - [] 2

TS 4.2.1.3

अ॒ङ्गिरः॑ श॒तं ते॑ स॒न्त्वावृ॑तः स॒हस्रं॑ त उपा॒वृतः॑ । तासां॑ पोष॑स्य॒ पोषे॑ण पु॒नर्नो॑ न॒ष्टमा॑ कृ॒धि पु॒नर्नो॑
र॒यिमा॑ कृ॒धि ॥ पु॒नरू॒र्जा नि॑वर्त॒स्व पु॒नर॑ग्न इ॒षाऽऽयु॑षा । पु॒नर्नः॑ पाहि॒ विश्व॑तः ॥ स॒ह र॒य्या नि॑ व॒
र्त॒स्वाग्ने॑ पि॒न्वस्व॑ धार॒या । वि॒श्वप्ति॑न्ना वि॒श्व त॒स्परी॑ ॥ उ॒दुत्त॑मं व॒रुण॑ पाशं म॒स्मदवा॑धुमं - [] 3

TS 4.2.1.4

वि मे॒द्धय॑म॒श् श्र॑थाय । अथा॑ व॒यमा॑दित्य॒ व्रते॑ तवाना॑गसो अदि॑तये स्याम ॥ आ त्वा॑ऽहार॒ष-
म॒न्तर॑भूर्द्धुव॒स्तिष्ठा॑ ऽवि॒चाच॑लिः । वि॒शस्त्वा॑ सर्वा॑ वाञ्छन्त्व॒स्मिन् रा॒ष्ट्रम॑धि॒ श्रय॑ ॥ अ॒ग्रे बृ॒हन्नुष॑-
सा॑मू॒र्द्धो अ॒स्थान्नि॑र्जग्मि॒वान्-तम॑सो ज्योति॑षाऽऽगा॑त् । अ॒ग्निर्भा॑नुना॒ रुश॑ता॒ स्वङ्ग॑ आ जा॒तो वि॒श्वा
स॒न्ना॒न्यप्राः॑ ॥ सी॒दु त्वं मा॒तुर॒स्या - [] 4

TS 4.2.1.5

उपस्थे विश्वान्यग्रे वयुनानि विद्वान् । मैनामर्चिषा मा तपसाऽभि शूशुचोऽन्तरस्याः शुक्रज्योतिर्वि
भाहि ॥ अन्तरग्रे रुचा त्वमुखायै सदेने स्वे । तस्यास्त्वः हरसा तपज्ञातवेदः शिवो भव ॥
शिवो भूत्वा मह्यमग्रेऽथो सीद शिवस्त्वं । शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वां योनिमिहाऽऽ संदः ॥
हःसः शुचिष () द्वसुरन्तरिक्ष-सद्धोता वेदिषदतिथि दुरोणसत् । नृषद्वरसद् ऋतसद् व्योमसद्
अब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत् ॥ 5

(दिवमनु वि क्रमस्व निर्भक्तः स यन् द्विष्मो विष्णो - र्द्धनेनाग्रे - ऽधम - मस्याः - शुचि-
षथ - षोडश च) (A1)

TS 4.2.2.1

दिवस्परिं प्रथमं जज्ञे अग्निरस्मद् द्वितीयं परिं जातवेदाः । तृतीयमप्सु नृमणा अजस्रमिन्धान एनं
जरते स्वाधीः ॥ विद्वा ते अग्रे त्रेधा त्रयाणि विद्वा ते सद् विभृतं पुरुत्रा । विद्वा ते नाम परमं
गुहा यद्विद्वा तमुत्सं यत आजगन्थं ॥ समुद्रे त्वा नृमणा अपस्वन्तर्नृचक्षा ईधे दिवो अग्न ऊधन्
। तृतीयै त्वा - [] 6

TS 4.2.2.2

रजसि तस्थिवाः समृतस्य योनौ महिषा अहिन्वन् ॥ अक्रन्ददुग्निः स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्-
वीरुधः समञ्जन् । सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः ॥ उशिक पावको
अरतिः सुमेधा मर्तेष्वग्निरमृतो निधायि । इयति धूममरुषं भरिभ्रदुच्छुक्तेण शोचिषा द्यामिनक्षत् ॥
विश्वस्य केतुर्भुवनस्य गर्भ आ - [] 7

TS 4.2.2.3

रोद॑सी अपृ॒णाज्जाय॑मानः । वी॒डुं चि॒दद्रि॑मभिनत् परा॒यन् जना॑ यद॒ग्निमय॑जन्त पञ्च ॥ श्री॒णामु॑दारो
ध॒रुणो॑ रयी॒णां मनी॑षाणां प्रा॒र्षणः॑ सोम॑गोपाः । वसोः॑ सू॒नुः सह॑सो अ॒प्सु राजा॑ वि भा॒त्यग्रं
उ॒षसा॑मिधा॒नः ॥ यस्ते॑ अ॒द्य कृ॒णव॑द्-भद्र॒शोचेऽपू॑पं दे॒व घृ॒तव॑न्तम॒ग्रे । प्र॒तं न॑य प्र॒तरां॑ व॒स्यो
अच्छा॑भि द्यु॒म्नं दे॒वभ॑क्तं यविष्ठ ॥ आ - [] 8

TS 4.2.2.4

तं भ॑ज सौश्रव॑सेष्व॒ग्न उ॒क्थ-उ॒क्थ आ भ॑ज श॒स्यमा॑ने । प्रि॒यः सूर्ये॑ प्रि॒यो अ॒ग्ना भ॑वा॒त्युज्जा॑तेन
भि॒नदु॑ज्जनि॒त्वैः ॥ त्वा॑म॒ग्रे यज॑माना॒ अनु॑ द्यून् विश्वा॒ वसू॑नि दधिरे वा॒र्याणि॑ । त्वया॑ सह
द्रवि॑णमिच्छमा॒ना व्रजं॑ गोम॑न्तमु॒शिजो॑ वि व॒व्रुः ॥ दृ॒शानो॑ रु॒क्म उ॒र्व्या व्य॑द्यौद्-दु॒र्मरू॑षमायुः श्रि॒ये
रु॒चानः॑ । अ॒ग्नि॒मृतो॑ अभ॒वद्-वयो॑भिर्यदे- () -नं द्यौर॑ज॒नय॑थ सु॒रेताः॑ ॥ 9

(तृ॒तियै॑ त्वा - गर्भ॑ आ - य॒विष्ठाऽऽ - य - च॒त्वारि॑ च) (A2)

TS 4.2.3.1

अन्न॑प॒तेऽन्न॑स्य नो दे॒ह्यन॑मी॒वस्य॑ शु॒ष्मिणः॑ । प्र प्र॑दा॒तारं॑ तारि॒ष ऊ॒र्जं नो॑ धेहि द्वि॒पदे॑ चतु॑ष्पदे
॥ उ॒दुं त्वा॑ विश्वे॑ दे॒वा अ॒ग्रे भ॑र॒न्तु चि॑त्तिभिः । स नो॑ भव शि॒वत॑मः सु॒प्रती॑को वि॒भाव॑सुः ॥
प्रेद॑ग्रे ज्योति॑ष्मान् याहि शि॒वेभि॑रु॒चिभि॑स्त्वं । बृ॒हद्भि॑र्भा॒नुभि॑र्भा॒सन् मा हि॑सी स्त॒नुवा॑ प्र॒जाः ॥
स॒मिधा॑ऽग्निं दु॒वस्य॑त घृ॒तैर्बो॑धय॒ताति॑थिं । आ - [] 10

TS 4.2.3.2

ऽस्मि॑न् ह॒व्या जु॑होतन ॥ प्र॒प्राय॑म॒ग्निर्भ॑र॒तस्य॑ शृ॒ण्वे वि य॑थ सू॒र्यो न॑ रोच॑ते बृ॒हद्भाः॑ । अ॒भि यः
पू॒रुं पृ॑त॒नासु॑ त॒स्थौ दी॒दाय॑ दै॒व्यो अ॑ति॒थिः शि॒वो नः॑ ॥ आपो॑ दे॒वीः प्र॑ति॒ गृ॒हीतु॑ भ॒स्मैत॑थ स्यो॒ने
कृ॑णु॒द्धः सु॑र॒भावु॑ लो॒के । तस्मै॑ नम॒न्तां ज॑न॒यः सु॑प॒त्नीर्मा॑ते॒व पु॒त्रं बि॑भृ॒ता स्वे॑न ॥ अ॒प्स्व॑ग्रे
सधि॑ष्टव- [] 11

TS 4.2.3.3

सौषधीरनु रुद्धयसे । गर्भे सञ्जायसे पुनः ॥ गर्भो अस्योषधीनां गर्भो वनस्पतीनां । गर्भो विश्व-
स्य भूतस्याग्रे गर्भो अपामसि ॥ प्रसद्य भस्मना योनिमपश्च पृथिवीमग्रे । सः सृज्य मातृभिस्त्वं
ज्योतिष्मान् पुनराऽसदः ॥ पुनरासद्य सदनमपश्च पृथिवीमग्रे । शेषे मातुर्यथोपस्थे ऽन्तरस्याः
शिवतमः ॥ पुनरूर्जा - [] 12

TS 4.2.3.4

-नि वर्तस्व पुनरग्र इषा ऽऽयुषा । पुनर्नः पाहि विश्वतः ॥ सह रय्या नि वर्तस्वाग्रे पिन्व-
स्व धारया । विश्वप्स्त्रिया विश्वतस्परि ॥ पुनस्त्वा ऽऽदित्या रुद्रा वसवः समिन्धतां पुनर्ब्रह्माणो
वसुनीथ यज्ञिः । घृतेन त्वं तनुवो वर्द्धयस्व सत्याः संन्तु यजमानस्य कामाः ॥ बोधा नो
अस्य वचसो यविष्ठ मः हिष्ठस्य प्रभृतस्य स्वधावः । पीयति त्वो अनु () त्वो गृणाति वन्दा-
रुस्ते तनुवो वन्दे अग्रे ॥ स बोधि सूरिर्मघवा वसुदावा वसुपतिः । युयोद्धयस्मद् द्वेषांसि ॥ 13

(आ - तवो - जाऽ - नु - षोडश च) (A3)

TS 4.2.4.1

अपेत वीत वि च सर्पतातो येऽत्र स्थ पुराणा ये च नूतनाः । अदादिदं यमोऽवसानं पृथिव्या
अक्रन्निमं पितरो लोकमस्मै ॥ अग्रेर्भस्मास्यग्रेः पुरीषमसि सज्ञानमसि कामधरणं मयि ते कामधरणं
भूयात् ॥ संया वः प्रियास्तनुवः सं प्रिया हृदयानि वः । आत्मा वो अस्तु - [] 14

TS 4.2.4.2

संप्रियः संप्रियास्तनुवो मम ॥ अयः सो अग्निर्यस्मिन्थ-सोममिन्द्रः सुतं दधे जठरे वावशानः ।
सहस्रियं वाज्रमत्यं न सप्तिः ससुवान्थ-सन्थ-स्तूयसे जातवेदः ॥ अग्रे दिवो अर्णमच्छा जिगास्य-

च्छां देवाः ऊचिषे धिष्ण्या ये । याः परस्ताद्-रोचने सूर्यस्य याश्चा वस्ता-दुपतिष्ठन्त आपः ॥
अग्रे यत् ते दिवि वर्चः पृथिव्यां यदोषधीष्व - [] 15

TS 4.2.4.3

-ऽप्सु वा यजत्र । येनान्तरिक्ष-मुर्वाततन्थ त्वेषः स भानुरर्णवो नृचक्षाः ॥ पुरीष्यासो अग्रयः
प्रावणेभिः सजोषसः । जुषन्ताः हव्यमाहुतमनमीवा इषो महीः ॥ इडामग्रे पुरुदः सः सुनिं
गोः शश्वत्तमः हवमानाय साध । स्यान्नः सूनुस्तनयो विजावाऽग्रे सा ते सुमतिभूत्वस्मे ॥ अयं
ते योनिर् ऋत्वियो यतो जातो अरोचथाः । तं जान - [] 16

TS 4.2.4.4

न्नग्र आ रोहाथा नो वर्द्धया रयिं ॥ चिदसि तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्-ध्रुवा सीद परिचिदसि तया देव-
तयाऽङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद लोकं पृण छिद्रं पृणाथो सीद शिवा त्वं । इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन्.
योनावसीषदन्न ॥ ता अस्य सूददोहसः सोमः श्रीणन्ति पृश्नयः । जन्मन् देवानां विशस्त्रिष्वा
रोचने दिवः ॥ 17

(अस्त्वो - षधीषु - जान - नष्टाचत्वारिंशच्च) (A4)

TS 4.2.5.1

समितः सङ्कल्पेथाः संप्रियौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ । इषमूर्जमभि संवसानौ संवा मनांसि
संव्रता समु चित्तान्याऽकरं ॥ अग्रे पुरीष्याधिपा भवा त्वं नः । इषमूर्जं यजमानाय धेहि ॥
पुरीष्यस्त्वमग्रे रयिमान् पुष्टिमाः असि । शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वां योनिमिहाऽसदः ॥
भवतं नः समनसौ समोकसा - [] 18

TS 4.2.5.2

-वरेपसौ । मा युञ्जः हिंसिष्टं मा युज्पतिं जातवेदसौ शिवौ भवतमद्य नः ॥ मातेव पुत्रं पृथिवी
पुरीष्यमग्निः स्वे योनावभारुखा । तां विश्वैर्देवैरु क्रतुभिः संविदानः प्रजापतिर्विश्वकर्मा वि मुञ्चतु
॥ यदुस्य पारे रजसः शुक्रं ज्योतिरजायत । तं नः परः प्रदति द्विषोऽग्रे वैश्वानरु स्वाहा ॥ नमः
सु ते निरुक्रते विश्वरूपे - [] 19

TS 4.2.5.3

ऽयस्मयं वि चृता बन्धमेतं । यमेन त्वं यम्यां सं विदानोत्तमं नाकमधि रोहयेमं ॥ यत्ते देवी
निरुक्रतिराबन्ध दामं ग्रीवास्वं विचर्त्य । इदं ते तद् विष्यां यायुषो न मद्भ्यादथा जीवः पितुमद्धि
प्रमुक्तः ॥ यस्यांस्ते अस्याः क्रूर आसञ्जुहोम्येषां बन्धानामवसर्जनाय । भूमिरिति त्वा जनां
विदुर्निरुक्रति - [] 20

TS 4.2.5.4

रिति त्वा ऽहं परि वेद विश्वतः ॥ असुन्वन्तम यजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यान्-तस्करस्यान् वेषि ।
अन्य मस्मदिच्छ सा त इत्या नमो देवि निरुक्रते तुभ्यमस्तु ॥ देवीमहं निरुक्रतिं वन्दमानः
पितेव पुत्रं दंसये वचोभिः । विश्वस्य या जायमानस्य वेदु शिरः शिरः प्रति सूरि वि चष्टे ॥
निवेशनः सङ्गमनो वसूनां विश्वां रूपाऽभि चष्टे - [] 21

TS 4.2.5.5

शचीभिः । देव इव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तंस्थौ समरे पथीनां ॥ सं वरत्रा दधातन् निराहावान्
कृणोतन । सिञ्चामहा अवटमुद्रिणं वयं विश्वाऽहाऽदस्तमक्षितं ॥ निष्कृताहा-वमवटः सुवरत्रः
सुषेचनं । उद्रिणः सिञ्चे अक्षितं ॥ सीरा युञ्जन्ति कवयो युगा वि तन्वते पृथक् । धीरा देवेषु
सुमया ॥ युनक्तु सीरा वि युगा तनोत कृते योनौ वपतेह - [] 22

TS 4.2.5.6

बीजं । गिरा च श्रुष्टिः सभरा असन्नो नेदीय इथ सृण्या पक्रमा ऽयत् ॥ लाङ्गलं पवीरवः
सुशेवः सुमतिश्सरु । उदित कृषति गामवि प्रफर्व्य च पीवरीं । प्रस्थावद्-रथवाहनं ॥ शुनं
नः फाला वि तुदन्तु भूमिः शुनं कीनाशा अभि यन्तु वाहान् । शुनं पर्जन्यो मधुना पयोभिः
शुनासीरा शुनमस्मासु धत्तं ॥ कामं कामदुघे धुक्ष्व मित्राय () वरुणाय च । इन्द्रायाग्नये पूष्ण
ओषधीभ्यः प्रजाभ्यः ॥ घृतेन सीता मधुना समक्ता विश्वेदेवैरनुमता मरुद्भिः । ऊर्जस्वती पयसा
पिन्वमानाऽस्मान्ध सीते पयसाऽभ्या-ववृथस्व ॥ 23

(समोकसौ-विश्वरूपे-विदुर्निर-क्रति-रभि चष्ट-इह-मित्राय-द्वाविंशतिश्च) (A5)

TS 4.2.6.1

या जाता ओषधयो देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा । मन्दामि बभ्रूणामहः शतं धामानि सप्त च ॥ शतं वो अब्रू
धामानि सहस्रमुत वो रुहः । अथा शतक्रत्वो यूयमिमं मे अगदं कृत ॥ पुष्पावतीः प्रसूवतीः
फलनीरफला उत । अथा इव सजित्वरी-वीरुधः पारयिष्णवः ॥ ओषधीरिति मातर-स्तद्वो देवी-
रुपं ब्रुवे । रपांसि विघ्नतीरित् रपं - [] 24

TS 4.2.6.2

-श्चातयमानाः ॥ अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो वसतिः कृता । गोभाज इत् किलासथ यथ सुनवथ
पूरुषं ॥ यदुहं वाजयन्निमा ओषधीरु-हस्तं आदुधे । आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा
॥ यदोषधयः संगच्छन्ते राजानः समिता विव । विप्रः स उच्यते भिषग्रक्षोहा ऽमीव चातनः ॥
निष्कृति-नामवो माताऽथा यूयस्थ संकृतीः । सुराः पतत्रिणीः - [] 25

TS 4.2.6.3

स्थन यदा मयति निष्कृत ॥ अन्या वो अन्यामव-त्वन्याऽन्यस्या उपावत । ताः सर्वा ओषधयः

संविदाना इदं मे प्रावता वचः ॥ उच्छृष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठा दिवेरते । धनं सनिष्यन्ती
नामात्मानं तव पूरुष ॥ अति विश्वाः परिष्ठास्तेन इव व्रजमक्रमुः । ओषधयः प्राचुच्यवु र्यत् किं
च तनुवाः रपः ॥ या - [] 26

TS 4.2.6.4

-स्त आतस्थु-रात्मानं या आविविशुः परुः परुः । तास्ते यक्ष्मं विबाधन्ता मुग्रो मङ्ग्यमशीरिव
॥ साकं यक्ष्मं प्र पत श्येनेनं किकिदीविनी । साकं वातस्य-ध्राज्यां साकं नश्य निहाकया ॥
अश्वावतीः सोमवती मूर्जयन्ती मुदोजसं । आ विंश्चि सर्वा ओषधीरस्मा अरिष्टतातये ॥ याः फलि-
नीर्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः । बृहस्पतिं प्रसूता स्तानो मुञ्चन्त्वः हंसः ॥ या - [] 27

TS 4.2.6.5

ओषधयः सोमराज्ञीः प्रविष्टाः पृथिवीमनु । तासां त्वमस्युत्तमा प्रणो जीवातवे-सुव ॥ अवपतन्तीर-
वदन् दिव ओषधयः परि । यं जीव मश्जवा महै न स रिष्याति पूरुषः ॥ याश्चेद मुप-शृण्वन्ति
याश्च दूरं परागताः । इह सङ्गत्य ताः सर्वा अस्मै सं दत्त भेषजं ॥ मा वो रिषत् खनिता यस्मै
चाहं खनामि वः () । द्विप-चतुष्प-दस्माकः सर्व-मस्त्वनातुरं ॥ ओषधयः सं वदन्ते सोमेन
सह राज्ञी । यस्मै करोति ब्राह्मणस्तः राजन् पारयामसि ॥ 28

(रपः - पत्रिणी- र्या - अहंसो याः - खनामि वो - ऽष्टादश च) (A6)

TS 4.2.7.1

मा नो हिंसीज्जनिता यः पृथिव्या यो वा दिवः सत्यधर्मा ज्ञानं । यश्चापश्चन्द्रा बृहतीर्जज्ञानं
कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ अभ्यावर्तस्व पृथिवि युज्ञेन पयसा सह । वपां ते अग्निरिषितोऽव
सर्पतु ॥ अग्ने यत् ते शुक्रं यच्चन्द्रं यत् पूतं यद्-यज्ञियं । तद्-देवेभ्यो भरामसि ॥ इषमूर्जमहमित
आ - [] 29

TS 4.2.7.2

दद ऋतस्य धाम्नो अमृतस्य योनेः । आ नो गोषु विशत्वौषधीषु जहामि सेदिमनिराममीवां ॥
अग्रे तव श्रवो वयो महिं भ्राजन्त्यर्चयो विभावसो । बृहद्-भानो शवसा वाजमुक्थ्यं दधासि दाशुषे
कवे ॥ इरज्यन्तग्रे प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायो अमर्त्य । स दरशतस्य वपुषो वि राजसि पृणक्षिं
सानसिः रयिं ॥ ऊर्जो नपाज्जातवेदः सुशस्तिभिर्मन्दस्व - [] 30

TS 4.2.7.3

धीतिभिर्हितः । त्वे इषः सं दधु-भूरिरेतस-श्चित्रो तयो वामजाताः ॥ पावकवर्चाः शुक्रवर्चा
अनूनवर्चा उदियरषि भानुना । पुत्रः पितरा विचरन्नुपावस्युभे पृणक्षि रोदसी ॥ ऋतावानं महिषं
विश्वचरषणिमग्निः सुम्नायं दधिरे पुरो जनाः । श्रुत्कर्णः सप्रथंस्तमं त्वा गिरा दैव्यं मानुषा युगा ॥
निष्कर्तारमद्धरस्य प्रचेतसं क्षयन्तः राधसे महे । रातिं भृगूणामुशिजं कविक्रतुं पृणक्षिं सानसिः
- [] 31

TS 4.2.7.4

रयिं ॥ चितः स्थ परिचित ऊर्द्धचितः श्रयद्धं तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्ध्रुवाः सीदत ॥ आ प्यायस्व
समेतु ते विश्वतः सोम वृष्णिंयं । भवा वाजस्य सङ्गथे ॥ सं ते पयांसि समु यन्तु वाजाः सं
वृष्णिंया-न्यभिमातिषाहः । आप्यायमानो अमृताय सोम दिवि श्रवांस्युत्तमानिं धिष्व ॥ 32

(आ - मन्दस्व - सानसि - मेकान्नचत्वारिंशच्च) (A7)

TS 4.2.8.1

अभ्यस्थाद्-विश्वाः पृतना अरातीस्तदग्निराह तदु सोम आह । बृहस्पतिः सविता तन्म आह पूषा
माऽधाथ सुकृतस्य लोके ॥ यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्थ समुद्रादुत वा पुरीषात् । श्येनस्य

पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुतं जनिम् तत् ते अर्वन् ॥ अपां पृष्ठमसि योनिरग्रेः समुद्रमभितः
पिन्वमानं । वर्द्धमानं मुह - [] 33

TS 4.2.8.2

आ च पुष्करं दिवो मात्रया वरिणा प्रथस्व ॥ ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेन
आवः । स बुद्धिया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवः ॥ हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे
भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत् । स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
द्रुप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु - [] 34

TS 4.2.8.3

-द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः । तृतीयं योनिमनु सञ्चरन्तं द्रुप्सं जुहोम्यनु सप्त होत्राः ॥ नमो
अस्तु सर्पेभ्यो ये के च पृथिवीमनु । ये अन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ॥ येऽदो रोचने
दिवो ये वा सूर्यस्य रश्मिषु । येषामप्सु सदः कृतं तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ॥ या इषवो यातु
धानानां () ये वा वनस्पतीरनु । ये वाऽवृष्टेषु शेरते तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ॥ 35

(महो - ऽनु - यातुधानाना - मेकादश च) (A8)

TS 4.2.9.1

ध्रुवाऽसि धरुणाऽस्तृता विश्वकर्मणा सुकृता । मा त्वा समुद्र उद्वधीन्मा सुपर्णो व्यथमाना पृथिवीं
दृश्ह ॥ प्रजापतिस्त्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे व्यचस्वतीं प्रथस्वतीं प्रथोऽसि पृथिव्यासि भूरसि
भूमिरस्यदितिरसि विश्वधाया विश्वस्य भुवनस्य धर्त्री पृथिवीं यच्छ पृथिवीं दृश्ह पृथिवीं मा हिंसी-
र्विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै - [] 36

TS 4.2.9.2

चरित्राया-ग्निस्त्वाऽभि पातु म॒ह्या स्व॒स्त्या छ॒र्दिषा॑ शन्त॑मे॒न॒ तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गिर॒स्वद्-ध्रु॑वा सीद॑ ॥
काण्डा॑त् काण्डात् प्र॒रोह॑न्ती॒ परु॑षः॒परु॑षः परि॑ । ए॒वा नो॑ दूर्वे॒ प्र त॑नु स॒हस्रे॑ण श॒तेन॑ च ॥ या
श॒तेन॑ प्र॒तनो॑षि स॒हस्रे॑ण वि॒रोह॑सि । तस्या॑स्ते दे॒वीष्टके॑ वि॒धेम॑ ह॒विषा॑ व॒यं ॥ अषा॑ढाऽसि स॒हमा॑ना
सह॒स्वारा॑तीः स॒हस्व॑राती॒यतः॑ स॒हस्व॑ पृ॒तनाः॑ स॒हस्व॑ पृ॒तन्य॑तः । स॒हस्र॑वीर्या - [] 37

TS 4.2.9.3

-सि सा मां जिन्व ॥ मधु॑ वाता॑ ऋ॒ताय॑ते मधु॑ क्षर॒न्ति सि॒न्धवः॑ । मा॒द्धीर्नः॑ स॒न्त्वोष॑धीः ॥ मधु॑
नक्त॑मु॒तोष॑सि मधु॑मत् पा॒र्थिवः॑ रजः॑ । मधु॑ द्यौर॑स्तु नः पि॒ता ॥ मधु॑मान् नो व॒नस्प॑ति-र्मधु॑माः
अस्तु॑ सूर्यः॑ । मा॒द्धीर्गावो॑ भव॒न्तु नः॑ ॥ म॒ही द्यौः पृ॑थि॒वी च॑ न इ॒मं य॒ज्ञं मि॑मिक्षतां । पि॒पृतां॑
नो भ॑रीमभिः ॥ तद्-वि॒ष्णोः पर॑मं - [] 38

TS 4.2.9.4

प॒दः सदा॑ पश्य॒न्ति सूर॑यः । दि॒वीव॑ चक्षु॒रात॑तं ॥ ध्रु॒वाऽसि॑ पृथि॒वि स॒हस्व॑ पृ॒तन्य॑तः । स्यू॒ता
दे॒वेभि॑र॒मृते॑ना ऽऽगाः॑ ॥ यास्ते॑ अ॒ग्रे सूर्ये॑ रुचं॒ उद्य॑तो दि॒वमा॑त॒न्वन्ति॑ र॒श्मिभिः॑ । ताभिः॑ सर्वा॑भी
रु॒चे जना॑य नस्कृ॒धि ॥ या वो॑ दे॒वाः सूर्ये॑ रुचो॒ गोष्व॑श्चे॒षु या रुचः॑ । इन्द्रा॑ग्नी ताभिः॑ सर्वा॑भी
रुचं॑ नो ध॒त्त बृ॒हस्प॑ते ॥ वि॒राड् - [] 39

TS 4.2.9.5

ज्योति॑र॒धारय॑थ॒ सम्रा॑ड् ज्योति॑र॒धारय॑थ॒ स्वरा॑ड् ज्योति॑र॒धारय॑त् ॥ अ॒ग्रे यु॒क्ष्वा हि॑ ये तवा॒श्वासो॑ दे॒व
सा॒धवः॑ । अरुं॑ व॒हन्त्या॑श॒वः ॥ यु॒क्ष्वा हि॑ दे॒वहू॑त॒माः अ॒श्वाः अ॒ग्रे र॒थीरि॑व । नि होता॑ पू॒र्व्यः
स॒दः ॥ द्र॒प्सश्च॑स्क॒न्द पृ॑थि॒वीम॑नु द्यामि॒मं च॑ योनि॒मनु॑ यश्च॒ पूर्वं॑ । तृती॑यं॒ योनि॑मनु॒ सुञ्च॑र॒न्तं
द्र॒प्सं जु॑हो॒म्यनु॑ सप्त - [] 40

TS 4.2.9.6

होत्राः ॥ अभूदिदं विश्वस्य भुवनस्य वाजिनमग्ने-वैश्वानरस्य च । अग्निर्ज्योतिषा ज्योतिष्मान् रुक्मो
वर्चसा वर्चस्वान् ॥ ऋचे त्वा रुचे त्वा समिधं स्रवन्ति सरितो न धेनाः । अन्तरहृदा मनसा
पूयमानाः ॥ घृतस्य धारां अभि चांक्षीमि । हिरण्ययो वेतसो मद्भ्य आसां ॥ तस्मिन्त्सुपर्णो
मधुकृत् कुलायी भजन्नास्ते मधु देवताभ्यः । तस्यां स ते हरयः सप्त तीरे () स्वधां दुहाना
अमृतस्य धारां ॥ 41

(प्रतिष्ठायै - सहस्रवीर्या - परमं - विराट् - सप्त - तीरे - चत्वारि च) (A9)

TS 4.2.10.1

आदित्यं गर्भं पयसा समञ्जन्त्स सहस्रस्य प्रतिमां विश्वरूपं । परि वृद्धिं हरसा माऽभि मृक्षः
शतायुषं कृणुहि चीयमानः ॥ इमं मा हिंसीद्विषादं पशूनां सहस्राक्षं मेध आ चीयमानः ।
मयुमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो नि षीद ॥ वातस्य धाजिं वरुणस्य नाभिमध्वं
जज्ञानां सरिरस्य मद्भ्यै । शिशुं नदीनां हरिमद्रिबुद्धमग्ने मा हिंसीः - [] 42

TS 4.2.10.2

परमे व्योमन् ॥ इमं मा हिंसीरेकशफं पशूनां कनिक्रदं वाजिनं वाजिनेषु । गौरमारण्यमनु ते
दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो नि षीद ॥ अजस्रमिन्दुमरुषं भुरण्युमग्निमीडे पूर्वचित्तौ नमोभिः । स
पर्वभिरऋतुशः कल्पमानो गां मा हिंसीरदितिं विराजं ॥ इमं समुद्रं शतधारमुध-सं व्यच्यमानं
भुवनस्य मद्भ्यै । घृतं दुहानामदितिं जनायाग्ने मा - [] 43

TS 4.2.10.3

हिंसीः परमे व्योमन् । गवयमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो नि षीद ॥ वरूत्रिं
त्वष्टुर्वरुणस्य नाभिमविं जज्ञानां रजसः परस्मात् । महीं साहस्रीमसुरस्य मायामग्ने मा हिंसीः

परमे व्योमन् ॥ इमामूर्णायुर्वरुणस्य मायां त्वचं पशूनां द्विपदां चतुष्पदां । त्वष्टुः प्रजानां प्रथमं
जनित्रमग्रे मा हिंसीः परमे व्योमन् । उष्ट्रमारुण्यमनु - [] 44

TS 4.2.10.4

ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो नि षीद ॥ यो अग्निरग्रेस्त-पसोऽधि जातः शोचात् पृथिव्या उत
वा दिवस्परि । येन प्रजा विश्वकर्मा व्यानट् तमग्रे हेडः परि ते वृणक्तु ॥ अजा ह्यग्रेरजनिष्ट गर्भाश्च
सा वा अपश्यज्जनितामग्रे । तया रोहमायन्नुप मेढ्र्यासस्तया देवा देवतामग्र आयन् । शरभ-
()-मारुण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो निषीद ॥ 45

(अग्रे मा हिंसी - रग्रे मोष्ट्रमा - रण्यमनु - शरभन् - नवं च) (A10)

TS 4.2.11.1

इन्द्राग्नी रोचना दिवः परि वाजेषु भूषथः । तद्वा चेति प्रवीर्य ॥ श्रथद्-वृत्रमुत संनोति वाज-
मिन्द्रा यो अग्नी सहुरी सपर्यात् । इरज्यन्ता वसव्यस्य भूरेः सहस्तमा सहसा वाजयन्ता ॥ प्र
चरषणिभ्यः पृतना हवेषु प्र पृथिव्या रिरिचाथे दिवश्च । प्र सिन्धुभ्यः प्रगिरिभ्यो महित्वा प्रेन्द्राग्नी
विश्वा भुवनास्त्यन्या ॥ मरुतो यस्य हि - [] 46

TS 4.2.11.2

क्षये पाथा दिवो विमहसः । स सुंगोपातमो जनः ॥ यज्ञिर्वा यज्ञवाहसो विप्रस्य वा मतीनां ।
मरुतः शृणुता हवं ॥ श्रियसे कं भानुभिः सं मिमिक्षिरे ते रश्मिभिस्त ऋक्भिः सुखादयः । ते
वाशीमन्त इष्मिणो अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुतस्य धाम्नः ॥ अवं ते हेड > 1, उदुत्तमं > 2
॥ कया नश्चित्र आ भुवदूती सदा वृधः सखा । कया शचिष्ठया वृता ॥ 47

TS 4.2.11.3

को अ॒द्य यु॒ङ्क्ते धुरि॑ गा ऋ॒तस्य॑ शि॒मीव॑तो भा॒मिनो॑ दु॒र॒ह्णा॒यून् । आ॒सन्नि॑षून् ह॒व्स॒वसो॑ मयो॒भून् ।
य ए॒षां भृ॒त्यामृ॑णध॒त् स जी॑वात् ॥ अ॒ग्रे न॒या > 3, ऽऽदे॒वाना॑ > 4, श॒न्नो भ॑वन्तु > 5,
वा॒जेवा॒जे > 6 । अ॒प्स्व॒ग्रे स॒धि॒ष्टव॑ सौष॒धीर॑नुं रु॒द्र्यसे॑ । गर्भे॑ स॒ञ्जाय॑से पुनः ॥ वृषा॑ सोम द्यु॒मा॑
अ॒सि वृषा॑ दे॒व वृष॑व्रतः । वृषा॑ धर्मा॒णि द॑धिषे ॥ इ॒मं मे॑ () वरुण॑ > 7, तत्त्वा॑ या॒मि > 8, त्वं
नो अ॒ग्रे > 9, स त्वं नो अ॒ग्रे > 10 ॥ 48

(हि - वृ॒ता - म॒ - एका॑दश च) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(विष्णोः॑ क्र॒मोऽसि॑ - दि॒वस्प॑ - र्यन्न॑प॒ते - ऽपे॑त - स॒मितं॑ - या॒ जा॒ता - मा नो॑ हि॒सी - दु॒भ्य॑स्थाद्
- ध्रु॒वा - ऽस्या॑दि॒त्यङ्ग॑र्भ - मि॒न्द्रा॑ग्नी रोच॒ - नैका॑दश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(विष्णो॑ - र॒स्मिन् ह॒व्ये - ति॑ त्वा॒ऽहं - धी॒तिभि॑ - र॒होत्रा॑ - अ॒ष्टाच॑त्वारि॒ंशत॑)

first and last padam of SEcOnd praSnam of 4th kANDam

(विष्णोः॑ क्र॒मोऽसि॑ - त्वन्नो॑ अ॒ग्रे स त्वन्नो॑ अ॒ग्रे)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.2.1 appendix

4.2.11.2 -अव ते हेडु > 1, उदुत्तमं > 2

अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः ।

क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो राजन्नेना(ग्म)सि शिश्रथः कृतानि ॥

उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाऽधमं विमध्यमः श्रथाय ।

अथा वयमादित्य व्रते तवाऽनागसो अदितये स्याम ॥

(appearing in TS 1.5.11.3)

4.2.11.3 - अग्ने नया > 3, ऽऽदेवानाः > 4

अग्ने नयं सुपथां राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ॥

आ देवानामपि पन्थामगन्म यच्छक्रवांम तदनु प्रवोदुं ।

अग्नि विद्वान्त्स यंजाथ सेदु होता सो अध्वरान्त्स स ऋतून् कल्पयाति ॥ (appearing in TS 1.1.14.3 अन्द् 4)

4.2.11.3 - शन्नो भवन्तु > 5, वाजेवाजे > 6

मितद्रवः सहस्रसा मेधसाता सनिष्यवः ।

महो ये रत्नः समिथेषु जग्निरे शन्नो भवन्तु वाजिनो हवेषु ॥

वाजेवाजे ऽवत वाजिनो नो धनेषु विप्रा अमृता ऋतज्ञाः ॥

(appearing in TS 1.7.8.2)

4.2.11.3 - इमं मे वरुण > 7, तत्त्वां यामि > 8

इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय । त्वामवस्युरा चंके ॥

तत्त्वा॑ यामि॒ ब्रह्म॑णा॒ वन्द॑मान॒स्तदा॒ शो॑स्ते॒ यज॑मानो ह॒विर्भिः॑ ।

अहे॑डमानो वरु॒णेह॒ बो॒ध्युरु॑श॒स॒ मा न॒ आयुः॑ प्रमो॒षीः॑ ॥ (appearing in TS 2.1.11.6)

4.2.11.3 - त्वं नो॑ अ॒ग्ने > 9, स त्वं नो॑ अ॒ग्ने > 10

त्वं नो॑ अ॒ग्ने वरु॑णस्य वि॒द्वान् दे॒वस्य॒ हेडो॑ऽव॒ यासि॑ सी॒ष्ठाः ।

यजि॑ष्ठो वह्नि॑ तमः॒ शोशु॑चानो॒ विश्वा॒ द्वेषा॑ऽसि॒ प्रमु॑मु॒गध्य॒स्मत् ॥

स त्वंनो॑ अ॒ग्ने ऽव॒मो भ॑वो॒ती नेदि॑ष्ठो अ॒स्या उ॒षसो॒ व्यु॑ष्टौ ।

अव॑ यक्ष्व नो॒ वरु॑ण॒ ररा॑णो वी॒हि मृ॑डी॒कः सु॒हवो॑ न ए॒धि ॥

(appearing in TS- 2.5.12.3 अ॒न्द् 4)

4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितिवर्णनं

TS 4.3.1.1

अ॒पां त्वे॒म॒न्थ॒ सा॒दया॒म्य॒पां त्वो॒द्व॒न्थ॒ सा॒दया॒म्य॒पां त्वा॒ भस्म॑न्थ॒ सा॒दया॒म्य॒पां त्वा॒ ज्योति॑षि सा॒दया॒म्य॒पां त्वा॒ऽय॒ने सा॒दया॒म्य॒ण॒वे स॒द॒ने सी॒द स॒मु॒द्रे स॒द॒ने सी॒द स॒लि॒ले स॒द॒ने सी॒दा॒पां क्ष॒ये सी॒दा॒पां स॒धि॒षि सी॒दा॒पां त्वा॒ स॒द॒ने सा॒दया॒म्य॒पां त्वा॒ सु॒ध॒स्थे सा॒दया॒म्य॒पां त्वा॒ पु॒री॒षे सा॒दया॒म्य॒पां त्वा॒ यो॒नौ () सा॒दया॒म्य॒पां त्वा॒ पा॒थ॒सि सा॒दया॒मि गा॒य॒त्री छ॒न्द॒-स्त्रि॒ष्टुप् छ॒न्दो॒ जग॑ती छ॒न्दो॒ऽनु॒ष्टुप् छ॒न्दः॒ प॒ङ्क्ति॑श्छ॒न्दः ॥ 1

(यो॒नौ - पञ्च॑दश च) (A1)

TS 4.3.2.1

अ॒यं पु॒रो भु॒व॒स्तस्य॑ प्रा॒णो भौ॒वा॒य॒नो व॑स॒न्तः प्रा॑णा॒य॒नो गा॑य॒त्री वा॑स॒न्ती गा॑य॒त्रियै॑ गा॒य॒त्रं गा॑-
य॒त्रादु॑पां॒ शुरु॑पां॒ शो॒स्त्रि॒वृत् त्रि॒वृ॒तो रथ॑न्त॒रं र॑थ॒न्त॒राद्-व॑सि॒ष्ठ ऋ॒षिः प्र॒जाप॑ति गृही॒तया॒ त्वया॑
प्रा॒णं गृ॑ह्णामि प्र॒जाभ्यो॑ऽयं दक्षि॒णा वि॒श्वक॑र्मा॒ तस्य॑ मनो॑ वैश्व॒कर्म॑णं ग्री॒ष्मो मा॑न॒सस्त्रि॒ष्टुग्रे॑ष्मी त्रि॒ष्टुभं
ऐ॒डमै॑डा-द॒न्तर्या॑मो॒ ऽन्तर्या॑मात् पञ्च॒दशः प॑ञ्च॒दशाद्-बृ॒हद्-बृ॒हतो॑ भ॒रद्वा॑ज ऋ॒षिः प्र॒जाप॑ति गृही॒तया॒
त्वया॑ मनो॑ - [] 2

TS 4.3.2.2

गृ॒ह्णामि॑ प्र॒जाभ्यो॑ऽयं प॒श्चाद्-वि॒श्वव्य॑चा॒स्तस्य॑ चक्षु॑र्वै॒श्वव्य॑च॒सं व॒रु॒षाणि॑ चाक्षु॒षाणि॑ जग॑ती वा॒रु॒षी
जग॑त्या॒ ऋक्ष॑म॒मृक्ष॑माच्छु॒क्रः शु॒क्राथ॑ स॒प्तद॑शः स॒प्तद॑शाद्-वै॒रूपं॑ वै॒रूपाद्-वि॒श्वामि॑त्र ऋ॒षिः प्र॒जा-
प॑ति गृही॒तया॒ त्वया॑ चक्षु॑र्गृह्णामि प्र॒जाभ्यं॑ इ॒दमु॑त्त॒राथ॑ सु॒व॒स्तस्य॑ श्रो॒त्रं सौ॒वः श॒रच्छ्रौ॒त्र्यनु॑ष्टुप्-
छा॒र॒द्यनु॑ष्टुभः स्वा॒रः स्वा॒रा॒न्मन्थी॑ म॒न्थिनं॑ ए॒कवि॑ंश ए॒कवि॑ंशाद् वैरा॒जं वैरा॒जाज्ज॑मद॒ग्निरु॒ ऋ॒षिः
प्र॒जाप॑ति गृही॒तया॒ - [] 3

TS 4.3.2.3

त्वया॑ श्रोत्रं॑ गृह्णामि॑ प्रजाभ्यं॑ इयमुपरि॑ मतिस्तस्यै॑ वाङ्माती॑ हेमन्तो॑ वाच्यायनः॑ पङ्क्तिर॑ हेमन्ती॑ पुत्तयै॑
निधनं॑ वन्निधनं॑ वत आग्रयण॑ औग्रयणात्॑ त्रिणवत्रयस्त्रि॑शौ त्रिणवत्रयस्त्रि॑शाभ्यां॑ शाकररैवते॑ शाक-
रैवताभ्यां॑ विश्वकर्म॑रुषिः प्रजापति॑ गृहीतया॑ त्वया॑ वाचं॑ गृह्णामि॑ प्रजाभ्यः॑ ॥ 4

(त्वया॑ मनो-जमदग्नि॑रु॒ऋषिः प्रजापति॑गृहीतया-त्रि॑शच्च) (A2)

TS 4.3.3.1

प्राची॑ दिशां॑ वेसन्त॑ ऋतूनामग्नि॑देवता॑ ब्रह्म॑ द्रविणं॑ त्रिवृथ॑ स्तोमः॑ स उ॑ पञ्चदशवर्तनि॑-रुयविर्यः॑
कृतमया॑नां पुरोवा॑तो वातः॑ सान॑गु ऋषिर्दक्षिणा॑ दिशां॑ ग्रीष्म॑ ऋतूनामिन्द्रो॑ देवता॑ क्षुत्रं॑ द्रविणं॑ प-
ञ्चदशः॑ स्तोमः॑ स उ॑ सप्तदश॑ वर्तनि-दित्य॑वाङ्-वयस्त्रेता॑ऽया॑नां दक्षिणाद्वा॑तो वातः॑ सना॑तनु॑ ऋषिः॑
प्रतीची॑ दिशां॑ वरु॑षा ऋतूनां॑ विश्वे॑ देवा॑ देवता॑ विड्- [] 5

TS 4.3.3.2

द्रविणं॑ सप्तदश॑ स्तोमः॑ स उ॑ वेकवि॑ शवर्तनि-स्त्रिव॑त्सो वयो॑ द्वाप॑रोऽया॑नां पश्चाद्वा॑तो वातोऽह-
भूत॑ ऋषिरुदीची॑ दिशां॑ शरद्-ऋतूनां॑ मित्रावरु॑णौ देवता॑ पुष्टं॑ द्रविणमेकवि॑शः॑ स्तोमः॑ स उ॑
त्रिणववर्तनि-स्तुर्य॑वाङ् वयं॑ आस्क॑न्दो ऽया॑नामुत्तराद्-वा॑तो वातः॑ प्र॒त्न ऋषिरू॒र्द्धा दिशां॑ हेमन्त-
शिशिरावृ॑तूनां बृह॑स्पतिर्देवता॑ वर्चो॑ द्रविणं॑ त्रिणव॑ स्तोमः॑ स उ॑ त्रयस्त्रि॑शवर्तनिः॑ पष्ट॑वाद्द्वयो ()
ऽभिभूर॑या॑नां विश्व॑गवा॑तो वातः॑ सुप॑र्ण ऋषिः॑ पित॑रः पिताम॑हाः परेऽव॑रे ते नः॑ पान्तु॑ ते नोऽवन्त्व-
स्मिन् ब्रह्म॑न्स्मिन् क्षुत्रे॑ऽस्या-मा॑शिष्य॑स्यां पुरो॑धाया॑मस्मिन् कर्म॑न्स्यां देवहू॑त्यां ॥ 6

(विट् - प॑ष्ट॒वाद् वयो॑ - ऽष्टावि॑शतिश्च) (A3)

TS 4.3.4.1

ध्रुवक्षिति - ध्रुवयोनि-ध्रुवाऽसिं ध्रुवां योनिमा सीद साद्ग्या । उख्यस्य केतुं प्रथमं पुरस्तादश्विनाऽद्ध्यु सादयतामिह त्वां ॥ स्वे दक्षे दक्षपितेह सीद देवत्रा पृथिवी बृहती रराणा । स्वासस्था तनुवा सं विशस्व पितेवैधि सूनव आ सुशेवाऽश्विनाऽद्ध्यु सादयतामिह त्वां ॥ कुलायिनी वसुमती वयोधा रयिं नो वर्द्ध बहुलः सुवीरं । 7

TS 4.3.4.2

अपामंतिं दुर्मतिं बाधमाना रायस्पोषे यज्ञपतिमाभजन्ती सुवर्द्धेहि यजमानाय पोषमश्विनाऽद्ध्यु सादयतामिह त्वां ॥ अग्नेः पुरीषमसि देवयानी तां त्वा विश्वे अभि गृणन्तु देवाः । स्तोमपृष्ठा घृतवतीह सीद प्रजावदस्मे द्रविणा ऽऽयजस्वाश्विनाऽद्ध्यु सादयतामिह त्वां ॥ दिवो मूर्द्धाऽसिं पृथिव्या नाभिर्विष्टंभनी दिशामधिपत्नी भुवनानां । 8

TS 4.3.4.3

ऊर्मिर्द्रुप्सो अपामंसि विश्वकर्मा तु ऋषिरश्विनाऽद्ध्यु सादयतामिह त्वां ॥ सजूरऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूर्वसुभिः सजू रुद्रैः सजूरादित्यैः सजूर्विश्वेदेवैः सजूदेवैः सजूदेवैर्वयो-नाधैरग्रये त्वा वैश्वानरायाश्विनाऽद्ध्यु सादयतामिह त्वां ॥ प्राणं मे पाह्यपानं मे पाहि व्यानं मे पाहि चक्षुर्म उर्व्या () वि भाहि श्रोत्रं मे श्लोकयाप-स्पिन्वौषधीर्जिन्व द्विपात् पाहि चतुष्पादव दिवो वृष्टिमेरय ॥ 9

(सुवीरं - भुवनाना - मुर्व्या - सप्तदश च) (A4)

TS 4.3.5.1

त्र्यविर्वयस्त्रिष्टुप् छन्दो दित्यवाद् वयो विराट् छन्दः पञ्चाविर्वयो गायत्री छन्दस्त्रिवत्सो वयं उष्णिहा छन्दस्तुर्यवाद् वयोऽनुष्टुप् छन्दः षष्ठवाद् वयो बृहती छन्द उक्षा वयः सतोबृहती छन्द ऋषभो वयः ककुच्छन्दो धेनुर्वयो जगती छन्दोऽनुङ्गान् वयः पङ्क्तिश्छन्दो बस्तो वयो विवलं छन्दो

वृष्णिर्वयो विशालं छन्दः पुरुषो वयं () स्तन्द्रं छन्दो व्याघ्रो वयोऽनाधृष्टं छन्दः सिंहो वयं
 श्छदि श्छन्दो विष्टभ्रुं वयोऽधिपति श्छन्दः क्षत्रं वयो मयन्दं छन्दो विश्वकर्मा वयः परमेष्ठी
 छन्दो मूर्द्धा वयः प्रजापति श्छन्दः ॥ 10

(पुरुषो वयः - षड् विशतिश्च) (A5)

TS 4.3.6.1

इन्द्राग्नी अव्यथमानामिष्टकां दृशतं युवं । पृष्ठेन द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं च वि बाधतां ॥ वि-
 श्वकर्मा त्वा सादयत्वन्तरिक्षस्य पृष्ठे व्यचस्वतीं प्रथस्वतीं भास्वतीं सूरिमतीमा या द्यां भास्या
 पृथिवीमोर्वन्तरिक्ष-मन्तरिक्षं यच्छान्तरिक्षं दृशन्तरिक्षं मा हिंसी विश्वस्मै प्राणायानाय व्याना-
 योदानाय प्रतिष्ठायै चरित्राय वायुस्त्वाऽभि पातु मद्या स्वस्त्या छर्दिषा - [] 11

TS 4.3.6.2

शन्तमेन तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्-ध्रुवा सीद ॥ राज्यसि प्राची दिग्-विराडसि दक्षिणा दिख् सम्राडसि
 प्रतीची दिख्-स्वराडस्युदीची दिग्धिपत्यसि बृहती दिगायुर्मे पाहि प्राणं मे पाह्यपानं मे पाहि व्यानं
 मे पाहि चक्षुर्मे पाहि श्रोत्रं मे पाहि मनो मे जिन्व वाचं मे पिन्वा () ऽऽत्मानं मे पाहि ज्योतिर्मे
 यच्छ ॥ 12

(छर्दिषां - पिन्व - षट्) (A6)

TS 4.3.7.1

मा छन्दः प्रमा छन्दः प्रतिमा छन्दोऽस्त्रीवि श्छन्दः पुङ्क्ति श्छन्द उष्णिहा छन्दो बृहती छन्दोऽनुष्टुप्
 छन्दो विराट् छन्दो गायत्री छन्द-स्त्रिष्टुप् छन्दो जगती छन्दः पृथिवी छन्दो ऽन्तरिक्षं छन्दो द्यौ
 श्छन्दः समा श्छन्दो नक्षत्राणि छन्दो मन श्छन्दो वाक् छन्दः कृषि श्छन्दो हिरण्यं छन्दो गौ

श्रुन्दो ऽजा छन्दो ऽश्व श्रुन्दः ॥ अग्निदेवता - [] 13

TS 4.3.7.2

वातो देवता सूर्यो देवता चन्द्रमा देवता वसवो देवता रुद्रा देवता ऽऽदित्या देवता विश्वे देवा देवता
मरुतो देवता बृहस्पति देवतेन्द्रो देवता वरुणो देवता मूर्धाऽसि राड् ध्रुवाऽसि धरुणा यन्त्र्यसि
यमित्रीषे त्वोर्जे त्वा कृष्यै त्वा क्षेमाय त्वा यन्त्री राड् ध्रुवाऽसि धरणी ध्र्यसि धरित्र्यायुषे त्वा ()
वर्चसे त्वौजसे त्वा बलाय त्वा ॥ 14

(देवता - ऽऽयुषे त्वा - षट् च) (A7)

TS 4.3.8.1

आशुस्त्रिवृद्भान्तः पञ्चदशो व्योम सप्तदशः प्रतूर्तिरष्टादश स्तपो नवदशो ऽभिवर्तः सविशो धरुणं
एकविशो वर्चो द्वाविशः संभरणस्त्रयोविशो योनिश्चतुर्विशो गर्भाः पञ्चविश ओजस्त्रिणवः क्र-
तुरेकत्रिंशः प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिंशो ब्रह्मस्य विष्टपं चतुस्त्रिंशो नाकः षट्त्रिंशो विवर्तोऽष्टाचत्वारिंशो
धृत्रश्चतुष्टोमः ॥ 15

(आशुः - सप्तत्रिंशत्) (A8)

TS 4.3.9.1

अग्नेर्भागोऽसि दीक्षाया आधिपत्यं ब्रह्म स्पृतं त्रिवृथ स्तोम इन्द्रस्य भागोऽसि विष्णोराधिपत्यं क्षत्रं
स्पृतं पञ्चदशः स्तोमो नृचक्षसां भागोऽसि धातुराधिपत्यं जनित्रं स्पृतं सप्तदशः स्तोमो मित्रस्य
भागोऽसि वरुणस्याऽऽधिपत्यं दिवो वृष्टिर्वाताः स्पृता एकविशः स्तोमोऽदित्यै भागोऽसि पूष्ण
आधिपत्यमोजः स्पृतं त्रिणवः स्तोमो वसूनां भागोऽसि- [] 16

TS 4.3.9.2

रुद्राणामाधिपत्यं चतुष्पाथ स्पृतं चतुर्विंशः स्तोमं आदित्यानां भागोऽसि मरुतामाधिपत्यं गर्भोः
 स्पृताः पञ्चविंशः स्तोमो देवस्य सवितुर्भागोऽसि बृहस्पतेराधिपत्यं समीचीर्दिशः स्पृताश्चतुष्टोमः
 स्तोमो यावानां भागोऽस्य यावानामाधिपत्यं प्रजाः स्पृताश्चतुश्चत्वारिंशः स्तोमं ऋभूणां भागोऽसि
 विश्वेषां देवानामाधिपत्यं भूतं निशान्तं स्पृतं त्रयस्त्रिंशः स्तोमः ॥ 17

(वसूनां भागोऽसि - षट्त्वारिंशच्च) (A9)

TS 4.3.10.1

एकयाऽस्तुवत प्रजा अंधीयन्त प्रजापतिरधिपतिरासीत् तिसृभिरस्तुवत् ब्रह्मासृज्यत् ब्रह्मणस्पति-
 रधिपतिरासीत् पञ्चभिरस्तुवत् भूतान्यसृज्यन्त भूतानां पतिरधिपतिरासीत् सप्तभिरस्तुवत् सप्तरूपयोऽसृज्यन्त
 धाता-धिपतिरासी-न्नवभिरस्तुवत् पितरोऽसृज्यन्ता-ऽदितिरधिपत्यासी-देकादशभि-रस्तुवत्तर्तवोऽसृज्यन्ता-
 ऽऽर्तवो-धिपति-रासीत् त्रयोदशभि-रस्तुवत् मासा असृज्यन्त सँवत्सरोऽधिपति- [] 18

TS 4.3.10.2

-रासीत् पञ्चदशभि-रस्तुवत् क्षत्रमसृज्यतेन्द्रोऽधिपतिरासीत्-सप्तदशभि-रस्तुवत् पशवोऽसृज्यन्त बृहस्पतिरधिपति-
 रासीन्नवदशभि-रस्तुवत् शूद्रार्यावसृज्येतामहोरात्रे अधिपत्नी आस्तामेकंविंशत्याऽस्तुवत्तैकंशफाः
 पशवोऽसृज्यन्त वरुणोऽधिपतिरासीत् त्रयोविंशत्याऽस्तुवत् क्षुद्राः पशवोऽसृज्यन्त पूषा अधिपति-
 रासीत् पञ्चविंशत्याऽस्तुवताऽऽरण्याः पशवोऽसृज्यन्त वायुरधिपतिरासीत् सप्तविंशत्याऽस्तुवत्
 द्यावापृथिवी व्यै- [] 19

TS 4.3.10.3

-तां वसंवो रुद्रा आदित्या अनु व्यायन् तेषामाधिपत्यमासी-न्नवविंशत्याऽस्तुवत् वनस्पतयोऽसृ-
 ज्यन्त सोमोऽधिपतिरासी-देकत्रिंशताऽस्तुवत् प्रजा असृज्यन्त यावानां चायावानां चाऽधिप-

त्यमासीत् त्रयस्त्रिंशता ऽस्तुवत भूतान्यशाम्यन् प्रजापतिः परमेष्ठ्यधिपतिरासीत् ॥ 20

(संवत्सरोऽधिपति- वि - पञ्चत्रिंशच्च) (A10)

TS 4.3.11.1

इयमेव सा या प्रथमा व्यौच्छदन्तरस्यां चरति प्रविष्टा । वधूर्जजान नवगज्जनित्री त्रय एनां महिमानः सचन्ते ॥ छन्दस्वती उषसा पेपिशाने समानं योनिमनु सञ्चरन्ती । सूर्यपत्नी वि चरतः प्रजान्ती केतुं कृण्वाने अजर भूरिरेतसा ॥ ऋतस्य पन्थामनु तिस्र आऽगुह्यो घर्मासो अनु ज्योतिषाऽऽगुः । प्रजामेका रक्षत्यूर्जमेका -[] 21

TS 4.3.11.2

व्रतमेका रक्षति देवयूनां ॥ चतुष्टोमो अभवद्वा तुरीया यस्स्य पक्षावृषयो भवन्ती । गायत्रीं त्रिष्टुभं जगतीमनुष्टुभं बृहदुर्कं युञ्जानाः सुवराऽभरन्निदं ॥ पञ्चभिर्द्वाता वि दधाविदं यत् तासां स्वसृरज-नयत् पञ्चपञ्च । तासांमु यन्ति प्रयवेण पञ्च नाना रूपाणि क्रतवो वसानाः ॥ त्रिंशत् स्वसार उपयन्ति निष्कृतं समानं केतुं प्रतिमुञ्चमानाः । 22

TS 4.3.11.3

ऋतूस्तन्वते कवयः प्रजान्तीर्मद्व्येछन्दसः परि यन्ति भास्वतीः ॥ ज्योतिष्मती प्रति मुञ्चते नभो रात्री देवी सूर्यस्य व्रतानि । वि पश्यन्ति पशवो जायमाना नानारूपा मातुरस्या उपस्थे ॥ एकाष्टका तपसा तप्यमाना जजान गर्भं महिमानमिन्द्रं । तेन दस्यून् व्यसहन्त देवा हन्ताऽसुराणामभवच्छचीभिः ॥ अनानुजामनुजां मामकर्त सत्यं वदन्त्यन्विच्छ एतत् । भूयास -[] 23

TS 4.3.11.4

मस्य सुमतौ यथा यूयमन्या वो अन्यामति मा प्र युक्त ॥ अभून्मम सुमतौ विश्ववेदा आष्ट प्रति-

ष्ठामविदुद्धि गा॒धं । भूयास॑मस्य सु॒म॒तौ यथा॑ यू॒यम॒न्या वो॑ अ॒न्याम॑ति॒ मा प्रयु॑क्त ॥ पञ्च व्यु॑ष्टीर॒नु
पञ्च दो॒हा गां पञ्च॑ना॒ग्नीमृ॑तवोऽनु॒ पञ्च॑ । पञ्च दि॒शः पञ्च॑द॒शेन॑ कृ॒ताः स॑मा॒नमू॑र्द्धीर॒भि लो॒कमे॑कं ॥ 24

TS 4.3.11.5

ऋ॒तस्य॑ गर्भः॑ प्रथ॒मा व्यू॑ष्य॒पामे॑का॒ महि॑मानं॑ बिभर्ति॑ । सूर्य॑स्यै॒का च॑रति॒ निष्कृ॑तेषु॒ घ॒र्मस्यै॑का॒
सवि॑तै॒कां नि य॑च्छति ॥ या प्रथ॒मा व्यौ॑च्छथ॒ सा धे॑नुर॒भव॑द्य॒मे । सा नः॑ प॒र्य॑स्वती॒ धृ॒क्ष्वोत्तरा॑-
मु॒त्तरा॑ः समा॑ ॥ शु॒क्रर॑ष॒भा नभ॑सा॒ ज्योति॑षा ऽऽ*गा॑द्-वि॒श्वरू॑पा शब॒लीर॑ग्निकेतुः॑ । सु॒मा॒नम॑र्थः॑
स्वप॒स्यमा॑ना॒ बिभ्र॑न्ती ज॒राम॑जर उष॒ आऽगाः॑ ॥ ऋ॒तूनां॑ प॒त्नी () प्रथ॑मे॒यमाऽगा॑द॒ह्नां ने॒त्री ज॑नि॒त्री
प्र॒जानां॑ । ए॒का स॒ती बहु॑धोषो व्यु॑च्छ॒स्यजी॑र्णा॒ त्वं ज॑रय॒सि सर्व॑म॒न्यत् ॥ 25

(ऊर्ज॑मेका॑ - प्रतिमु॒ञ्चमा॑ना - भूया॑स - मे॒कं - प॒त्ये का॒न्न वि॒ंश॑तिश्च) (A11)

TS 4.3.12.1

अ॒ग्ने जा॒तान् प्र॑णु॒दा नः॑ स॒प॒त्नान् प्र॑त्यजा॒ताञ्जा॑तवेदो नुद॒स्व । अ॒स्मे दी॑दिहि सु॒मना॑ अहे॒डन् तव॑
स्याः॑ श॒र्मन् त्रि॑वरू॒थ उ॒द्भित् ॥ सह॑सा जा॒तान् प्र॑णु॒दानः स॒प॒त्नान् प्र॑त्यजा॒ताञ्जा॑तवेदो नुद॒स्व ।
अधि॑ नो ब्रू॒हि सु॒मन॑स्यमा॒नो व॒यः स्या॑म॒ प्रणु॑दा नः॑ स॒प॒त्नान् ॥ च॒तुश्च॑त्वारि॒ंशः स्तो॑मो॒ वर्चो॑
द्रवि॑णः॑ षोड॒शः स्तो॑म॒ ओजो॑ द्रवि॑णं पृथि॒व्याः पु॒रीष॑म॒स्य- [] 26

TS 4.3.12.2

-फ॒सो ना॑म । ए॒व श्छ॑न्दो॒ वरि॑व श्छ॒न्दः श॒भू श्छ॑न्दः॒ परि॑भू श्छ॒न्दः आ॑च्छ॒च्छन्दो॑ म॒न श्छ॑न्दो॒
व्यच॑ श्छ॒न्दः सि॒न्धु श्छ॑न्दः॒ समु॑द्रं छ॒न्दः स॒लि॒लं छ॑न्दः॒ सँय॑च्छ॒न्दो वि॒यच्छ॑न्दो॒ बृ॒हच्छ॑न्दो॒
रथ॑न्त॒रं छ॑न्दो॒ नि॒का॒य श्छ॑न्दो॒ वि॒व॒ध श्छ॑न्दो॒ गि॒र श्छ॑न्दो॒ भ्रज॑ श्छ॒न्दः स॒ष्टुप् छ॑न्दो॒ ऽनु॑ष्टुप् छ॒न्दः
क॒कुच्छ॑न्द॒ स्त्रि॒क॒कुच्छ॑न्दः॒ का॒व्यं छ॑न्दो॒ -ऽङ्कु॑पं छ॒न्दः - [] 27

TS 4.3.12.3

पदपङ्क्तिं श्छन्दो ऽक्षरपङ्क्तिं श्छन्दो विष्टारपङ्क्तिं श्छन्दः क्षुरो भृज्वाञ्छन्दः प्रच्छच्छन्दः पक्ष श्छन्द
एव श्छन्दो वरिव श्छन्दो वय श्छन्दो वयस्कृच्छन्दो विशालं छन्दो विष्पद्वा श्छन्दः श्छदि श्छन्दो
दूरोहणं छन्दस्तन्द्रं छन्दो ऽङ्गाङ्गं छन्दः ॥ 28

(अस्य - ङुपञ्छन्द - स्त्रयस्त्रिंशच्च) (A12)

TS 4.3.13.1

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद् द्रविणस्युर्विपुन्यया । समिद्धः शुक्र आहुतः ॥ त्वं सोमासि सत्पतिस्त्व
राजोत वृत्रहा । त्वं भद्रो असि क्रतुः ॥ भद्रा ते अग्ने स्वनीक सृष्टंग्घोरस्य सतो विषुणस्य चारुः
। न यत् ते शोचिस्तमसा वरन्त न ध्वस्मानस्तनुवि रेप आ धुः ॥ भद्रं ते अग्ने सहसिन्ननीकमुपाक
आ रोचते सूर्यस्य । 29

TS 4.3.13.2

रुशद्-दृशे ददृशे नक्तया चिदरूक्षितं दृश आ रूपे अन्नं ॥ सैनाऽनीकेन सुविदत्रो अस्मे यष्टा
देवाः आयजिष्ठः स्वस्ति । अदब्धो गोपा उत नः परस्पा अग्ने द्युमदुत रेवद् दिदीहि ॥ स्वस्ति
नो दिवो अग्ने पृथिव्या विश्वायुर्द्वेहि यजथाय देव । यथ सीमहि दिविजात प्रशस्तं तदस्मासु द्रविणं
धेहि चित्रं ॥ यथा होतर्मनुषो - [] 30

TS 4.3.13.3

देवताता युज्ञेभिः सूनो सहसो यजासि । एवा नो अद्य संमना समानानु-शन्नं उशतो यक्षि देवान्
॥ अग्निमीडे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजं । होतारं रत्नधातमं ॥ वृषां सोम द्युमाः असि वृषां देव
वृषव्रतः । वृषा धर्माणि दधिषे ॥ सान्तपना इदं हविर्मरुतस्तज्जुष्टन । युष्माकोती रिशादसः

॥ यो नो॒ मर्तो॑ वसवो दुर॒हणा॒युस्तिरः॑ स॒त्यानि॑ मरुतो - [] 31

TS 4.3.13.4

जिघा॑सात् । द्रुहः॑ पाशं॑ प्रति स मु॑चीष्ट तपि॑ष्ठेन॒ तपसा॑ हन्तना॒ तं ॥ स॒व॒त्स॒रीणां॑ म॒रुतः॑ स्व॒र्का
उ॒रु॒क्षयाः॑ सग॑णा॒ मानु॑षेषु । तै॑ऽस्मत् पाशान् प्र मु॑ञ्चन्त्व॒ऽहंसः॑ सान्त॒प॒ना म॑दिरा मा॒दयि॑ष्णवः
॥ पि॒प्री॒हि दे॒वाः उ॑शतो य॒विष्ठ वि॒द्वाः ऋतू॑ऽर॒ऋतु॑पते यजे॒ह । ये दै॒व्या ऋ॒त्विज॑स्तेभि॒रग्रे॑ त्वः
होत॑ृणाम॒स्याय॑जिष्ठः ॥ अग्रे॑ यद॒द्य वि॒शो अ॑द्धरस्य होतः॒ पाव॑क - [] 32

TS 4.3.13.5

शोचे॑ वेष्ट॒ः हि यज्वा॑ । ऋ॒ता य॑जासि म॒हिना॑ वि य॒द्भूर॒ह॒व्या व॑ह यविष्ठ॒ या ते अ॒द्य ॥ अ॒ग्निना॑
र॒यिम॑श्नवत् पोष॑मेव दि॒वेदि॑वे । य॒शसं॑ वी॒रव॑त्तमं ॥ ग॒य॒स्फा॒नो अमी॑वहा व॒सुवित् पु॑ष्टि॒वर्द्धनः॑ ।
सुमि॒त्रः सोम॑ नो भव ॥ गृ॒हमे॑धास॒ आ ग॑त॒ मरु॑तो माऽप॑ भूतन । प्र॒मुञ्च॑न्तो नो अ॒ऽहंसः॑ ॥
पूर्वी॑भि॒रु॒हि द॑दाशि॒म श॑रद्भि॒र्मरु॑तो व॒यं । महो॑भि- [] 33

TS 4.3.13.6

-श्च॒र॒षणी॑नां ॥ प्र॒बुद्धि॑या ईरते वो॒ महा॑ऽसि॒ प्रणा॑मानि प्रय॒ज्यव॑स्तिरद्धं । स॒ह॒स्रि॒यं द॒म्यं भा॑गमे॒तं
गृ॒हमे॑धीयं मरुतो जुष॒द्धं ॥ उप॑ यमेति॒ युव॑तिः सु॒दक्षं॑ दोषा वस्तो॒र॒ ह॒विष्म॑ती घृ॒ताची॑ । उप॑
स्वै॒नम॑रम॒तिर्व॑-सू॒युः ॥ इ॒मो अ॑ग्रे वी॒तत॑मानि ह॒व्या ऽज॑स्रो वक्षि दे॒वता॑तिमच्छं । प्रति॑ न ई॒ऽ
सु॒रभी॑णिं वियन्तु ॥ क्री॒डं॒ वः श॒र्द्धो मा॑रु॒तम॑न॒र्वाण॑ः रथे॒शुभं॑ । 34

TS 4.3.13.7

क॒णा अ॒भि प्र गा॑यत ॥ अ॒त्यासो॑ न ये म॒रुतः॑ स्व॒ञ्चो यक्ष॑दृशो न शु॒भय॑न्त॒ मर्याः॑ । ते ह॑म्ये॒ष्टाः
शि॒शवो॑ न शु॒भ्रा व॒त्सासो॑ न प्र॒क्री॒डिनः॑ पयो॒धाः ॥ प्रै॒षाम॑ज्मेषु वि॒थुरे॑वं रेजते भू॒मिर्या॑मेषु यद्धं

युञ्जते शुभे । ते क्रीडयो धुनयो भ्राजदृष्टयः स्वयं महित्वं पनयन्त धूतयः ॥ उपह्वरेषु यदचिद्धं
ययिं वय इव मरुतः केन - [] 35

TS 4.3.13.8

चित् पथा । श्रोतन्ति कोशा उप वो रथेष्ववा घृतमुक्षता मधुवर्णमर्चते ॥ अग्निमग्निः हवीमभिः
सदा हवन्त विरपति । हव्यवाहं पुरुप्रियं ॥ तः हि शश्वन्त ईडते सुचा देवं घृतश्रुता । अग्निः
हव्याय वोढवे ॥ इन्द्राग्नी रोचना दिवः > 1, शश्वद्वृत्र > 2, मिन्द्रं वो विश्वतस्परी > 3, न्द्रं नरो
> 4, विश्वकर्मन् हविषा वावृधानो > 5, विश्वकर्मन् हविषा वर्धनेन > 6 ॥ 36

(सूर्यस्य - मनुषो - मरुतः - पावक - महोभी - रथेशुभ - ड्केन - षड्चत्वारिंशच्च) (A13)

praSna korvai with starting padams of 1 to 13 anuvAkams :-

(अपान्त्वेमं - नयं पुरो भुवः - प्राची - ध्रुवक्षिति - रुयवि - रिन्द्राग्नी - मा छन्द - आशुस्त्रिवृ -
दग्नेर्भागौ - ऽस्येकं - येयमेव सा या - ऽग्ने जाता - नग्निर्वृत्राणि - त्रयोदश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(अपान्त्वे - न्द्राग्नी - इयमेव - देवताता - षट्त्रिंशत्)

first and last padam of third praSnam of kANDam 4 :-

(अपान्त्वेमन् - हविषा वर्धनेन)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.3.1 appendix

4.3.13.8-इन्द्रा॑ग्नी रो॒चना दि॒वः > 1, श्रथ॑द्-वृ॒त्र > 2,
इन्द्रा॑ग्नी रो॒चना दि॒वः परि॒ वाजे॑षु भूष॑थः । तद्वा॑ चेति॒ प्रवी॑र्यं ॥

श्रथ॑द्-वृ॒त्रमु॒त स॑नोति॒ वाज॑मिन्द्रा॒ यो अ॒ग्नी स॑हु॒री स॑प॒र्यात् ।
इ॒र॒ज्यन्ता॑ वस॒व्यस्य॑ भू॒रेः स॑ह॒स्तमा॑ स॑ह॒सा वाज॑यन्ता॑ ॥
(appearing in TS 4.2.11.1)

4.3.13.8 मिन्द्र॑वो वि॒श्वत॑स्परी > 3, न्द्रं नरो॑ > 4,
इन्द्र॑वो वि॒श्वत॑स्परी॒ हवा॑महे॒ जनै॑भ्यः । अ॒स्माक॑मस्तु॒ केवलः॑ ॥

इन्द्रं॑ नरो॑ ने॒मधि॑ता हवन्ते॒ यत्पा॑र्या॒ युन॑जते॒ धिय॑स्ताः ।
शूरो॑ नृषा॑ता॒ शव॑सश्चका॒न आ गो॑म॒ति व्र॑जे भ॑जा॒ त्वन्नः॑ ॥
(appearing in TS 1.6.12.1)

4.3.13.8 विश्व॑कर्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानो॑ > 5,
विश्व॑कर्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ > 6
विश्व॑कर्मन् ह॒विषा॑ वावृ॒धानः स्व॒यं य॑जस्व त॒नुवं जु॑षा॒णः ।
मुह्य॑न्त्व॒न्ये अ॒भितः॑ स॒पत्ना॑ इ॒हास्माकं॑ म॒घवा॑ सू॒रिर॑स्तु ॥

विश्व॑कर्मन् ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ त्रा॒तार॑मिन्द्र॑मकृ॒णोर॑व॒ध्यं ।
तस्मै॑ वि॒शः स॑म॒नम॑न्त॒ पूर्वी॑र॒यमु॒ग्रो वि॑ह॒व्यो य॑थास॑त् ॥
(appearing in TS 4.6.2.6)

4.4 चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः - पञ्चमचितिशेषनिरूपणं

TS 4.4.1.1

र॒श्मिर॑सि॒ क्षया॑य त्वा॒ क्षयं॑ जि॒न्व॒ प्रेति॑रसि॒ धर्मा॑य त्वा॒ धर्मं॑ जि॒न्वान्वि॑तिरसि॒ दिवे॑ त्वा॒ दिवं॑ जि॒न्व॒
स॒न्धिरे॑स्यन्त॒रिक्षा॑य त्वा॒ऽन्तरि॑क्षं जि॒न्व॒ प्रति॑धिर॑सि॒ पृथि॑व्यै त्वा॒ पृथि॑वीं जि॒न्व॒ विष्ट॑भो॑ऽसि॒ वृष्ट्यै॑ त्वा॒
वृष्टि॑ जि॒न्व॒ प्र॒वाऽस्य॑हे त्वा॒ऽहर्जि॑न्वानु॒ वाऽसि॒ रात्रि॑यै त्वा॒ रात्रि॑ जि॒न्वो॒ शिगा॑सि - [] 1

TS 4.4.1.2

वसु॑भ्यस्त्वा॒ वसू॑ञ्जि॒न्व॒ प्रके॑तो॑ऽसि॒ रु॒द्रेभ्य॑स्त्वा॒ रु॒द्राञ्जि॑न्व॒ सुदी॑तिर॑स्यादित्येभ्य॑स्त्वा॒ ऽऽदित्या॑ञ्जि॒
न्वौजो॑ऽसि॒ पितृ॑भ्य॑स्त्वा॒ पितॄ॑ञ्जि॒न्व॒ तन्तु॑रसि॒ प्र॒जाभ्य॑स्त्वा॒ प्र॒जा जि॑न्व॒ पृत॑ना॒षाड॑सि॒ प॒शुभ्य॑स्त्वा॒
प॒शूञ्जि॑न्व॒ रेव॑दस्योष॑धीभ्य॒-स्त्वौष॑धी-जि॒न्वाभि॑जिद॑सि॒ यु॒क्तग्रा॑वेन्द्रा॒य॒ त्वेन्द्रं॑ जि॒न्वाधि॑पतिरसि॒ प्रा॒णाय॑
- [] 2

TS 4.4.1.3

त्वा॒ प्रा॒णं जि॑न्व॒ यन्ता॑ऽस्य॒पा॒नाय॑ त्वा॒ऽपा॒नं जि॑न्व॒ स॒ऽसर्पो॑ऽसि॒ चक्षु॑षे त्वा॒ चक्षु॑र्जि॒न्व॒ वयो॑धा अ॑सि॒
श्रोत्रा॑य त्वा॒ श्रोत्रं॑ जि॒न्व॒ त्रिवृ॑दसि॒ प्र॒वृद॑सि॒ स॒वृद॑सि॒ वि॒वृद॑सि॒ स॒ऽरोहो॑ऽसि॒ नीरो॑हो॑ऽसि॒ प्ररो॑हो॑ऽस्य॒
नुरो॑हो॑ऽसि॒ वसु॑को॑ऽसि॒ वेष॑श्रिरसि॒ वस्य॑ष्टिरसि ॥ 3

(उ॒शिगा॑सि - प्रा॒णाय॑ - त्रिच॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A1)

TS 4.4.2.1

रा॒ज्य॑सि॒ प्राची॑ दि॒ग्वस॑वस्ते दे॒वा अधि॑पतयो॒ऽग्निर्हे॑तीनां प्रति॒धृता॑ त्रि॒वृत् त्वा॒ स्तोमः॑ पृथि॒व्याः
श्र॑य॒त्वाज्य॑-मु॒क्थमव्य॑थयथ॒ स्तभ्ना॑तु रथन्तु॒रः साम्॑ प्रति॑ष्ठित्यै वि॒राड॑सि॒ दक्षि॑णा दि॒गृद्रा॑स्ते दे॒वा अ-
धि॑पतय॒ इन्द्रो॑ हेतीनां प्रति॒धृता॑ पञ्चद॒शस्त्वा॒ स्तोमः॑ पृथि॒व्याः श्र॑यतु प्र-उ॒गमु॒क्थमव्य॑थयथ॒ स्तभ्ना॑तु

बृहथ् साम् प्रतिष्ठित्यै सम्राडसि प्रतीची दि- [] 4

TS 4.4.2.2

गादित्यास्ते देवा अधिपतयः सोमो हेतीनां प्रतिधर्ता सप्तदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याः श्रयतु मरुत्वतीयमुक्थ-
मव्यथयथ स्तभ्रातु वैरूपः साम् प्रतिष्ठित्यायै स्वराडस्युदीची दिग् विश्वे ते देवा अधिपतयो वरुणो
हेतीनाम् प्रतिधर्तैकविंश स्त्वा स्तोमः पृथिव्याः श्रयतु निष्केवल्य-मुक्थमव्यथयथ स्तभ्रातु वैराजः
साम् प्रतिष्ठित्या अधिपत्यसि बृहती दिङ्मरुतस्ते देवा अधिपतयो - [] 5

TS 4.4.2.3

बृहस्पतिर्हेतीनां प्रतिधर्ता त्रिणवत्रयस्त्रिंशौ त्वा स्तोमौ पृथिव्याः श्रयतां वैश्वदेवाग्निमारुते उक्थे
अव्यथयन्ती स्तभ्रीताः शाक्ररैवते सामनी प्रतिष्ठित्या अन्तरिक्षायर्षयस्त्वा प्रथमजा देवेषु दिवो
मात्रया वरिणा प्रथन्तु विधर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे सँविदाना नाकस्य पृष्ठे सुवर्गे लोके
यजमानं च सादयन्तु ॥ 6

(प्रतीची दिङ् - मरुतस्ते देवा अधिपतय - श्रुत्वारिंशच्च) (A2)

TS 4.4.3.1

अयं पुरो हरिकेशः सूर्यरश्मिस्तस्य रथगृथ्सश्च रथौजाश्च सेनानि ग्रामण्यौ पुञ्जिकस्थला च कृत-
स्थला चाँफसरसौ यातुधाना हेती रक्षांसि प्रहेति रयं दक्षिणा विश्व कर्मा तस्य रथस्वनश्च रथेचित्रश्च
सेनानि ग्रामण्यौ मेनका च सहजून्या चाँफसरसौ दुङ्णवः पशवो हेतिः पौरुषेयो वधः प्रहेति रयं
पश्चाद् विश्वव्यचा स्तस्य रथं प्रोतश्चा-संमरथश्च सेनानि ग्रामण्यौ प्रम्लोचन्ती चा -[] 7

TS 4.4.3.2

नुम्लोचन्ती-चाफसरसौ सर्पा हेति व्याघ्राः प्रहेति रयं मुत्तराथ संयद्- वसुस्तस्य सेनजिच्च सुषेणश्च

सेनानि ग्राम॒ण्यौ विश्वा॑ची च घृ॒ताची॑ चाप्स॒रसा॑ वापो हेति॑ वा॒तः प्रहे॑ति र॒यमु॑पर्य॒ वाग्व॑-सु॒स्तस्य॑
ताक्ष॒र्य-श्वा॑रि॒ष्ट-नेमि॑श्च सेनानि॑ ग्राम॒ण्या वु॑र्वशी च पू॒र्वचि॑त्तिश्वा-प्स॒रसौ वि॒द्युद्धे॑तिर॒-व॒स्फूर्ज॑न् प्रहे॑ति
स्तेभ्यो॑ नम॒स्ते नो॑ मृडयन्तु॑ ते यं - [] 8

TS 4.4.3.3

द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं॒ वो ज॑भे द॒धाम्या॑योस्त्वा स॒दने॑ सादया॒म्यव॑त श्छा॒यायां॑ नमः॑ स॒मुद्रा॑य॒ नमः॑
स॒मुद्र॑स्य॒ चक्ष॑से परमे॒ष्ठी त्वा॑ सादयतु॒ दिवः॑ पृ॒ष्ठे व्य॑च॒स्वतीं॑ प्रथ॒स्वतीं॑ वि॒भूम॑तीं प्र॒भूम॑तीं परि॒भूम॑तीं
दि॒वं य॑च्छ दि॒वं दृ॑ह दि॒वं मा हि॑सी॒र्विश्व॑स्मै प्रा॒णाय॑पा॒नाय॑ व्या॒नायो॑दा॒नाय॑ प्रति॒ष्ठायै॑ च॒रित्रा॑य॒
सूर्य॑स्त्वाऽभि पा॒तु म॒ह्या स्व॑स्त्या () छ॒र्दिषा॑ शन्त॑मे॒न तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्-ध्रु॒वा सी॑द ॥
प्रो॒थद॑श्चो न यव॑से अवि॒ष्यन् य॒दा म॒हः स॑व॒रणा॑द् व्य॒स्थीत् । आ॑द॒स्य वा॒तो अनु॑ वाति शो॒चिर॑धं
स्म ते॒ व्रज॑नं कृ॒ष्णम॑स्ति ॥ 9

(प्र॒म्लोच॑न्ती च - य॒ - स्व॒स्त्या - ऽष्टा॑वि॒ंशति॑श्च) (A3)

TS 4.4.4.1

अ॒ग्नि॒र्मूर्द्धा॑ दि॒वः क॒कुत् प॑तिः पृ॒थिव्या॑ अ॒यं । अ॒पा॒ रेता॑सि जि॒न्वति॑ ॥ त्वा॒मग्ने॑ पु॒ष्करा॑द॒द्ध्यथ॑वा
नि॒रम॑न्थत । मूर्द्धो॑ वि॒श्वस्य॑ वा॒घतः॑ ॥ अ॒यम॑ग्निः स॒हस्रि॑णो वा॒जस्य॑ श॒तिन॑स्पतिः । मूर्द्धा॑ क॒वी
र॑यी॒णां ॥ भुवो॑ य॒ज्ञस्य॑ रज॑सश्च ने॒ता यत्रा॑ नि॒युद्धिः॑ सच॑से शि॒वाभिः॑ । दि॒वि मूर्द्धा॑नं दधि॑षे
सुव॒र॒षां जि॒ह्वा॒मग्ने॑ चकृ॑षे हव्य॒वाहं॑ ॥ अबो॑द्धय॒ग्निः स॒मिधा॑ जना॑नां - [] 10

TS 4.4.4.2

प्रति॑ धे॒नुमि॑वा य॒तीमु॑षासं । य॒ह्वा इ॒व प्र॑व॒या मु॒ज्जिहा॑नाः प्र भा॒नवः॑ सि॒स्रते॑ नाक॒मच्छं॑ ॥ अ॒वोचाम॑
क॒वये॑ मे॒द्व्याय॑ वचो॑ व॒न्दारु॑ वृ॒षभा॑य॒ वृष्णे॑ । ग॒र्वि॒ष्टिरो॑ नम॑सा॒ स्तोम॑म॒ग्नौ दि॒वीव॑ रु॒क्ममु॑र्व्यञ्च॒मश्रे॑त्
॥ जन॑स्य गो॒पा अ॑जनि॒ष्ट जा॑गृ॒विर॒ग्निः सु॒दक्षः॑ सु॒वि॒ताय॑ नव्य॑से । घृ॒तप्र॑तीको बृ॒हता॑ दि॒विस्पृ॑शां

द्युमद्वि भाति भरतेभ्यः शुचिः ॥ त्वामग्ने अङ्गिरसो - [] 11

TS 4.4.4.3

गुहां हितमन्वं-विन्दञ्छिश्रियाणं वनेवने । स जायसे मथ्यमानः सहो महत् त्वामाहुः सहसस्पु-
त्रमङ्गिरः ॥ यस्स्यं केतुं प्रथमं पुरोहितमग्निं नरंस्त्रिषधस्थे समिन्धते । इन्द्रेण देवैः सुरथः स
ब्रूहिषि सीदन्नि होता यजथाय सुक्रतुः ॥ त्वां चित्रश्रवस्तम हवन्ते विक्षु जन्तवः । शोचिष्केशं
पुरुप्रियाग्ने हव्याय वोढवे ॥ सखायः सवः सम्यञ्चमिषः - [] 12

TS 4.4.4.4

स्तोमं चाग्र्यै । वरषिष्ठाय क्षितीनामूर्जो नप्त्रे सहस्वते ॥ सस्मिद्युवसे वृषन्नग्ने विश्वान्यर्य आ
। इडस्पदे समिद्धयसे स नो वसून्या भर ॥ एना वो अग्निं नमसोर्जो नपातमा हुवे । प्रियं
चेतिष्ठमरतिः स्वद्वरं विश्वस्य दूतममृतं ॥ स योजते अरुषो विश्वभोजसा स दुद्रवथ स्वाहुतः ।
सुब्रह्मा यज्ञः सुशमी - [] 13

TS 4.4.4.5

वसूनां देवः राधो जनानां ॥ उदस्य शोचिरंस्थादा-जुह्वानस्य मीढुषः । उद्धमासो अरुषासो दि-
विस्पृशः समग्निमिन्धते नरः ॥ अग्ने वाजस्य गोमत ईशानः सहसो यहो । अस्मे धेहि जातवेदो
महि श्रवः ॥ स इधानो वसुष्कवि-रग्निरीडेन्यो गिरा । रेवदस्मभ्यं पुर्वणीक दीदिहि ॥ क्षपो
राजन्नुत त्मनाऽग्ने वस्तोरुतोषसः । स तिग्मजंभ - [] 14

TS 4.4.4.6

रक्षसो दह प्रति ॥ आ ते अग्र इधीमहि द्युमन्तं देवाजरं । यद्ध स्या ते पनीयसी समिद्-दीदयति
द्यवीषः स्तोतृभ्य आ भर ॥ आ ते अग्र ऋचा हविः शुक्रस्य ज्योतिषस्पते । सुश्वन्द्र दस्म

वि॒श॒प॒ते॒ ह॒व्य॑वा॒ट् तु॒भ्य॑ः हू॒य॒त् इ॒षः॑ स्तो॒तृ॒भ्य॒ आ भ॑र ॥ उ॒भे सु॑श्चन्द्र॒ सर्पि॑षो॒ दर्वी॑ श्रीणीष आ॒सनि॑
। उ॒तो न॒ उ॒त् पु॑पू॒र्या- [] 15

TS 4.4.4.7

उ॒क्थे॑षु॒ शव॑सस्प॒त् इ॒षः॑ स्तो॒तृ॒भ्य॒ आ भ॑र ॥ अ॒ग्रे त॒म॒द्या॒श्वं न॒ स्तो॒मैः क्र॑तुं न भ॒द्रः॑ ह॒दि॒स्पृ॒शं
। ऋ॒द्ध्या॒मां त॒ ओ॒हैः॑ ॥ अ॒धा ह्य॑ग्रे॒ क्र॒तो॒र्भ॒द्रस्य॑ दक्ष॑स्य सा॒धोः । र॒थी॒र॒ऋ॒तस्य॑ बृ॒हतो॑ ब॒भूथ॑
॥ आ॒भिष्टे॑ अ॒द्य गी॑र्भिर्गृणन्तोऽग्रे॒ दा॒शे॒म । प्र ते॑ दि॒वो न॒ स्त॒नय॑न्ति शु॒ष्माः॑ ॥ ए॒भिर्नो॑ अ॒र्कैर्भ॒वा
नो अ॒र्वाङ् - [] 16

TS 4.4.4.8

सु॒व॒र्न॒ ज्यो॑तिः । अ॒ग्रे वि॒श्वे॑भिः सु॒मना॒ अनी॑कैः ॥ अ॒ग्निः॑ हो॒ता॒रं म॒न्ये दा॑स्वन्तं॒ वसोः॑ सु॒नुः॑
स॒ह॒सो जा॒तवे॑दसं । वि॒प्रं न॒ जा॒तवे॑दसं । य ऊ॒र्द्ध्या॑ स्व॒द्धरो॑ दे॒वो दे॒वाच्या॑ कृ॒पा । घृ॒तस्य॑
वि॒भ्रा॑ष्टि॒मनु॑ शु॒क्रशो॑चिष आ॒जुह्वा॑नस्य सर्पि॑षः ॥ अ॒ग्रे त्वं नो॒ अन्त॑मः । उ॒त त्रा॒ता शि॒वो भ॑व
व॒रू॒थ्यः॑ ॥ तं त्वा॑ शोचिष्ठ दी॒दिवः॑ । सु॒म्नाय॑ नूनमी॒महे॑ सखि॒भ्यः॑ ॥ वसु॑र॒ग्निर॑वसु॒श्रवाः॑ () ।
अ॒च्छां नक्षि॑ द्यु॒मत्त॑मो र॒यिं दाः॑ ॥ 17

(जना॑ना - म॒ङ्गिर॑स - इ॒षः॑ - सु॒शमी॑ - ति॒ग्मज॑म्भ - पु॒पू॒र्या - अ॒र्वाङ् - वसु॑श्रवाः - पञ्च
च) (A4)

TS 4.4.5.1

इन्द्रा॑ग्नि॒भ्यां त्वा॑ सु॒युजा॑ यु॒जा यु॑नज्म्या घा॒राभ्यां॑ तेज॑सा॒ वर्च॑सो॒ कथे॑भिः स्तो॒मेभि॑ श्छन्दा॑भी र॒य्यै
पोषा॑य सजा॒तानां॑ म॒द्वय॑म॒स्थेया॑य मया॑ त्वा सु॒युजा॑ यु॒जा यु॑नज्म्य॒बां दु॒ला नि॑त॒त्ति र॒भ्रय॑न्ती मे॒घय॑-
न्ती व॒रु॒षय॑न्ती चु॒पुणी॑का॒ नामा॑सि प्र॒जाप॑तिना त्वा॒ विश्वा॑भिर्द्वा॒भिरु॑प॒ दधामि॑ पृथि॒व्युद॑पुरम॒न्त्रेन॑ वि॒ष्टा
म॑नु॒ष्या॑स्ते गो॒प्तारो॑ ऽग्निर्वि॒यत्तो॑ऽस्यां॒ ताम॑हं प्र॒ पद्ये॑ सा - [] 18

TS 4.4.5.2

मे शर्म च वर्म चास्त्वधिं द्यौरन्तरिक्षं ब्रह्मणा विष्टा मरुतस्ते गोप्तारो वायुर्वियंत्तोऽस्यां तामहं प्र पद्ये सा मे शर्म च वर्म चास्तु द्यौरपराजिताऽमृतेन विष्टाऽऽदित्यास्ते गोप्तारः सूर्यो वियंत्तोऽस्यां तामहं प्र पद्ये सा मे शर्म च वर्म चास्तु ॥ 19

(सा - ऽष्टाचत्वारिंशच्च) (A5)

TS 4.4.6.1

बृहस्पतिस्त्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे ज्योतिष्मतीं विश्वस्मै प्राणायापानाय विश्वं ज्योतिर्यच्छा-
ग्निस्तेऽधिपति विश्वकर्मा त्वा सादयत्वन्तरिक्षस्य पृष्ठे ज्योतिष्मतीं विश्वस्मै प्राणायापानाय विश्वं
ज्योतिर्यच्छ वायुस्तेऽधिपतिः प्रजापतिस्त्वा सादयतु दिवः पृष्ठे ज्योतिष्मतीं विश्वस्मै प्राणायापानाय
विश्वं ज्योतिर्यच्छ परमेष्ठी तेऽधिपतिः पुरोवातुसनिरस्य भ्रसनिरसि विद्युत्सनि - [] 20

TS 4.4.6.2

-रसि स्तनयित्नुसनिरसि वृष्टिसनिरस्य-ग्रेर्यान्यसि देवानामग्रे यान्यसि वायोर्यान्यसि देवानां वायो-
यान्यस्यन्तरिक्षस्य यान्यसि देवानां मन्तरिक्षयान्यस्य-न्तरिक्षमस्यन्तरिक्षाय त्वा सलिलाय त्वा
सर्णाकाय त्वा सतीकाय त्वा केताय त्वा प्रचेतसे त्वा विवस्वते त्वा दिवस्त्वा ज्योतिष आदित्ये-
भ्यस्त्वर्चे त्वा रुचे त्वा द्युते त्वा () भासे त्वा ज्योतिषे त्वा यशोदां त्वा यशसि तेजोदां त्वा
तेजसि पयोदां त्वा पयसि वर्चोदां त्वा वर्चसि द्रविणोदां त्वा द्रविणे सादयामि तेनर्षिणा तेन
ब्रह्मणा तया देवतयाऽङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद ॥ 21

(विद्युत्सनि - द्युते त्वै - कान्न त्रिंशच्च) (A6)

TS 4.4.7.1

भूय॑स्कृ॒दसि॑ वरि॒व॒स्कृ॒दसि॑ प्राच्य॑स्यूर्द्धा॒ऽस्य॑-न्तरि॑क्षसद॑स्य॒-न्तरि॑क्षे सी॒दा-फ॑सुषद॑सि॒ श्ये॒न॒सद॑सि॒ गृ॒-
द्ध॑सद॑सि॒ सु॒पर्ण॑सद॑सि॒ नाक॑सद॑सि॒ पृथि॑व्यास्त्वा॒ द्रवि॑णे सा॒दयाम्य॑-न्तरि॑क्षस्य॒ त्वा॒ द्रवि॑णे सा॒दयामि॑
दि॒वस्त्वा॒ द्रवि॑णे सा॒दयामि॑ दि॒शां त्वा॒ द्रवि॑णे सा॒दयामि॑ द्रवि॑णो॒दां त्वा॒ द्रवि॑णे सा॒दयामि॑ प्रा॒णं मे॑
पा॒ह्य-पा॑नं मे॑ पा॒हि व्या॑नं मे॑ - [] 22

TS 4.4.7.2

पा॒ह्यायु॑र्मे पा॒हि वि॒श्वायु॑र्मे पा॒हि सर्वा॑यु॒र्मे पा॒ह्यग्रे॑ यत् ते पर॑ः ह॒न्नाम॑ तावे॒हि सः र॑भाव॒है पाञ्च॑
ज॒न्येष्व॑-प्ये॒द्ध्यग्रे॑ या॒वा अया॑वा॒ एवा॒ ऊमाः॑ स॒ब्दः स॒गरः सु॒मेकः॑ ॥ 23

(व्या॒नं मे॒-द्वात्रिं॑शच्च) (A7)

TS 4.4.8.1

अ॒ग्निना॑ वि॒श्वा॒षाट् सूर्ये॑ण स्व॒राट् ऋ॒त्वा श॒ची॒पति॑र्, ऋ॒षभे॑ण॒ त्वष्टा॑ य॒ज्ञेन॑ म॒घवा॑न् दक्षि॑णया सु॒वर्गो॑
म॒न्युना॑ वृ॒त्रहा॑ सौहा॒र्द्येन॑ त॒नूधा॑ अ॒न्नेन॑ ग॒यः पृथि॑व्याऽस॑नो दृ॒ग्भिर॑न्ना॒दो व॑षट्कारेण॒र्द्धः साम्ना॑ त॒नूपा
वि॒राजा॑ ज्योति॑ष्मान् ब्रह्म॑णा सोम॒पा गोभि॑र्य॒ज्ञं दा॑धार क्ष॒त्रेण॑ म॒नुष्या॑-नश्च॑न च रथे॑न च व॒ज्र्य॑तुभिः
प्र॒भुः स॑व॒त्सरे॑ण॒ परि॑भू स्त॒पसा॑ऽना॒धृष्टः॑ सूर्यः॑ सन् त॒नूभिः॑ ॥ 24

(अ॒ग्नि - रै॒कान्न॑ पञ्चा॒शत्) (A8)

TS 4.4.9.1

प्र॒जाप॑ति॒र्मन॑सा ऽन्धोऽच्छे॑तो धा॒ता दी॒क्षाया॑ः स॒विता॑ भृ॒त्यां पू॒षा सोम॑क्रय॒ण्यां व॑रु॒ण उप॑न॒द्धो ऽसु॑रः
क्री॒यमा॑णो मि॒त्रः क्री॒तः शि॑पि॒विष्ट॑ आसा॑दितो न॒रंधि॑षः प्रो॒ह्यमा॑णो ऽधि॑पति॒राग॑तः प्र॒जाप॑तिः प्र॒णीय॑-
मा॒नो ऽग्निरा॑ग्नी॒द्धे बृ॒हस्प॑ति॒राग्नी॒द्धात् प्र॒णीय॑मान् इन्द्रो॑ ह॒विर्द्धाने॑ ऽदि॑ति॒रासा॑दितो वि॒ष्णुरु॑पाव॒हिय॑मा॒णो

ऽथर्वोपोतो यमोऽभिषुतो ऽपूतपा आधूयमानो वायुः पूयमानो मित्रः क्षीरश्रीर्मन्थी संक्तुश्रीर्वैश्वदेव उन्नीतो रुद्र () आहुतो वायुरावृत्तो नृचक्षाः प्रतिख्यातो भक्ष आगतः पितृणां नाराशंसो ऽसुरात्तः सिन्धुर-वभृथमवप्रयन्थ संमुद्रो ऽवगतः सलिलः प्रप्लुतः सुवरुद्वचं गतः ॥ 25

(रुद्र - एकविंशतिश्च) (A9)

TS 4.4.10.1

कृत्तिका नक्षत्र-मग्निदेवताऽग्ने रुचः स्थ प्रजापतेर्द्वातुः सोमस्यर्चे त्वा रुचे त्वा द्युते त्वा भासे त्वा ज्योतिषे त्वा रोहिणी नक्षत्रं प्रजापतिदेवता मृगशीर्षं नक्षत्रं सोमो देवता ऽऽर्द्रा नक्षत्रं रुद्रो देवता पुनर्वसू नक्षत्रमदितिदेवता- तिष्यो नक्षत्रं बृहस्पतिदेवता ऽऽश्लेषा नक्षत्रं सर्पा देवता मघा नक्षत्रं पितरो देवता फल्गुनी नक्षत्र - [] 26

TS 4.4.10.2

-मर्यमा देवता फल्गुनी नक्षत्रं भगो देवता हस्तो नक्षत्रं सविता देवता चित्रा नक्षत्रमिन्द्रो देवता स्वाती नक्षत्रं वायुदेवता विशाखे नक्षत्रमिन्द्राग्नी देवता ऽनूराधा नक्षत्रं मित्रो देवता रोहिणी नक्षत्र-मिन्द्रो देवता विचृतौ नक्षत्रं पितरो देवता ऽषाढा नक्षत्रमापो देवता ऽषाढा नक्षत्रं विश्वे देवा देवता श्रौणा नक्षत्रं विष्णुदेवता श्रविष्ठा नक्षत्रं वसवो - [] 27

TS 4.4.10.3

देवता शतभिषङ् नक्षत्रमिन्द्रो देवता प्रोष्ठपदा नक्षत्रमज एकपाद् देवता प्रोष्ठपदा नक्षत्रमहिर्बुद्धियो देवता रेवती नक्षत्रं पूषा देवता ऽश्वयुजौ नक्षत्रमश्विनौ देवता ऽपभरणीर्नक्षत्रं यमो देवता, पूर्णा पश्चाद् > 1, यत् ते देवा अदधुः > 2 ॥ 28

(फल्गुनी नक्षत्रं - वसव - स्वयस्त्रिंशच्च) (A10)

TS 4.4.11.1

मधुश्च माधवश्च वास॑न्तिकावृतू शुक्रश्च शुचि॑श्च ग्रैष्मा॑वृतू नभ॑श्च नभ॒स्यश्च॑ वार॒षिका॑वृतू इ॒षश्चो॒र्जश्च॑
शा॒रदा॑वृतू सह॑श्च सह॒स्यश्च॑ हैम॑न्तिकावृतू तप॑श्च तप॒स्यश्च॑ शै॒शिरा॑वृतू अ॒ग्नेर॑न्तः श्ले॒षोऽसि॑ कल्पे॑तां
द्यावा॑पृथि॒वी कल्प॑न्ता॒माप॑ ओष॑धीः कल्प॑न्ता॒मग्र॑यः पृथ॒ङ्गम॑ ज्यैष्ठ्य॑य॒ सव्र॑ता- [] 29

TS 4.4.11.2

येऽग्र॑यः सम॑नसोऽन्तरा॑ द्यावा॑पृथि॒वी शै॒शिरा॑वृतू अ॒भि कल्प॑माना॒ इन्द्र॑मिव दे॒वा अ॒भि सँवि॑शन्तु
सँय॑च्च प्रचे॑ताश्चा॒ग्नेः सोम॑स्य॒ सूर्य॑स्यो॒ग्रा च॑ भी॒मा च॑ पित॒ृणां य॑मस्येन्द्र॑स्य ध्रु॒वा च॑ पृथि॒वी च॑
दे॒वस्य॑ सवि॒तुर्म॑रुतां॒ वरु॑णस्य ध॒र्त्री च॑ धरि॑त्री च मि॒त्रावरु॑णयो मि॒त्रस्य॑ धा॒तुः प्राची॑ च प्र॒तीची॑ च
वसू॑नां रु॒द्राणां॑ - [] 30

TS 4.4.11.3

-मादित्या॑नां ते तेऽधि॑पतय॒स्तेभ्यो॑ नम॒स्ते नो॑ मृडयन्तु ते यं द्वि॒ष्मो यश्च॑ नो॒ द्वेष्टि॑ तं वो॒ जंभे॑ दधामि
स॒हस्र॑स्य प्र॒मा अ॑सि स॒हस्र॑स्य प्र॒तिमा॑ अ॒सि स॒हस्र॑स्य वि॒मा अ॑सि स॒हस्र॑स्यो॒न्मा अ॑सि सा॒हस्रो॑ऽसि
स॒हस्रा॑य त्वे॒मा मे॑ अग्र॒ इष्ट॑का धे॒नवः॑ स॒न्त्वेका॑ च श॒तं च॑ स॒हस्रं॑ चा॒युतं॑ च - [] 31

TS 4.4.11.4

नियु॑तं च प्र॒युतं॑ चा॒र्बुदं॑ च न्य॒र्बुदं॑ च स॒मुद्रश्च॑ म॒द्ध्यं चान्त॑श्च परा॒र्द्धश्चे॒मा मे॑ अग्र॒ इष्ट॑का धे॒नवः॑ स॒न्तु
ष॒ष्टिः स॒हस्रं॑म॒युत॑-म॒क्षीय॑माणा ऋत॒स्था स्थ॑र्ता॒वृधो॑ घृ॒तश्चु॒तो मधु॑श्चु॒त ऊ॒र्जस्व॑तीः स्वधा॒विनी॒स्ता मे॑
अग्र॒ इष्ट॑का धे॒नवः॑ स॒न्तु वि॒राजो॑ नाम॑ का॒मदु॑घा॒ अमु॒त्रा॒मुष्मिन्॑ लो॒के ॥ 32

(सव्र॑ता - रु॒द्राणां॑ - म॒युतं॑च - पञ्च॑चत्वारि॒ंशच्च॑) (A11)

TS 4.4.12.1

स॒मिद्-दि॒शामा॒शयां॑ नः सु॒र्विन्म॑धो॒रतो॑ मा॒धवः॑ पा॒त्वस्मान् । अ॒ग्निर्दे॒वो दु॒ष्टरी॑तु॒रदा॑भ्य इ॒दं क्ष॒त्रं
र॑क्षतु पा॒त्वस्मान् ॥ र॒थन्त॑रं॒ साम॑भिः पा॒त्वस्मान् गा॑य॒त्री छ॒न्दसां॑ वि॒श्वरू॑पा । त्रि॒वृन्नो॑ वि॒ष्टया॑
स्तोमो॑ अ॒ह्नाः स॒मुद्रो॑ वा॒त इ॒दमो॑जः पि॒पर्तु ॥ उ॒ग्रा दि॒शाम॒भि-भू॑तिर्वयो॒धाः शु॒चिः शु॒क्रे अ॒ह॒न्यो-
ज॒सीना॑ । इन्द्रा॑धि॒पतिः॑ पि॒पृता॑दतो॒ नो म॒हि - [] 33

TS 4.4.12.2

क्ष॒त्रं वि॒श्वतो॑ धा॒रये॑दं ॥ बृ॒हत् सा॒मं क्ष॒त्रभृद्-वृ॒द्ध वृ॑ष्णि॒यं त्रि॑ष्टु॒भौजः॑ शु॒भित॑ मु॒ग्रवी॑रं । इन्द्र
स्तोमे॑न पञ्चद॒शेन॑ म॒द्ध्यमि॑दं वा॒तेन॑ स॒गरे॑ण रक्ष ॥ प्रा॒ची दि॒शाः स॒हय॑शा॒ यश॑स्वती॒ विश्वे॑ दे॒वाः
प्रा॒वृषा॑ ऽह्नाः सु॒र्वती । इ॒दं क्ष॒त्रं दु॒ष्टर॑म॒स्त्वो॒जो ऽना॑धृष्टः स॒हस्रि॑यः स॒हस्व॑त् ॥ वैरू॒पे सा॒मन्नि॑ह
तच्छ॑के॒म जग॑त्यैनं वि॒क्ष्वा वेश्या॑मः । विश्वे॑ दे॒वाः सप्त॑द॒शेन॑ - [] 34

TS 4.4.12.3

वर्च॑ इ॒दं क्ष॒त्रं स॑ल्लि॒लवा॑तमु॒ग्रं ॥ ध॒र्त्री दि॒शां क्ष॒त्रमि॑दं दा॒धारो॑प॒स्थाऽऽशा॑नां मि॒त्रव॑दु॒स्त्वो॒जः ।
मि॒त्राव॑रुणा श॒रदा॑ऽह्नां चि॒कित्नु॑ अ॒स्मै रा॒ष्ट्राय॑ म॒हि श॒र्म यच्छ॑तं ॥ वैरा॒जे सा॒मन्ना॑धि॒ मे मनी॑-
षाऽनु॑ष्टु॒भा संभृ॑तं वी॒र्यं॑ सहः । इ॒दं क्ष॒त्रं मि॒त्रव॑दा॒र्द्रदा॑नु मि॒त्राव॑रुणा रक्ष॑त॒माधि॑पत्यैः ॥ स॒म्राड्
दि॒शाः स॒हस्रा॑म्नी स॒हस्व॑त्यु॒तुर्हे॑म॒न्तो वि॒ष्टया॑ नः पि॒पर्तु । अ॒व॒स्यु॒वाता॑ - [] 35

TS 4.4.12.4

बृ॒हती॑र्तु श॒क्रेरी॑रि॒मं य॒ज्ञम॑वन्तु नो घृ॒ताची॑ ॥ सु॒र्वती॑ सु॒दुघा॑ नः प॒यस्व॑ती दि॒शां दे॒व्यव॑तु नो
घृ॒ताची॑ । त्वं गो॒पाः पुं॑र॒ण्तोत॑ प॒श्चाद् बृ॑ह॒स्पते॑ या॒म्यां यु॒ङ्गि॒ध वाचं॑ ॥ ऊ॒र्द्धा दि॒शाः रन्ति॑राशौष॒-
धी॒नाः स॑व॒त्सरे॑ण स॒विता॑ नो अ॒ह्ना । रे॒वथ् सा॒माति॑च्छ॒न्दा उ॒ छन्दो॑ऽजा॒त शत्रुः॑ स्यो॒ना नो अ॑स्तु
॥ स्तोम॑त्रयस्त्रि॒शो भु॑वनस्य पत्नि॒ वि॒वस्व॑द्वा॒ते अ॒भि नो॑ - [] 36

TS 4.4.12.5

गृणाहि । घृतवती सवितराधिपत्यैः पयस्वती रन्तिराशा नो अस्तु ॥ ध्रुवा दिशां विष्णुपत्न्यघो-
राऽस्येशाना सहसो या मनोता । बृहस्पतिं मातरिश्वोत वायुः सन्धुवाना वाता अभि नो गृणन्तु
॥ विष्टुभूँ दिवो धरुणः पृथिव्या अस्येशाना जगतो विष्णुपत्नी । विश्वव्यचा इषयन्ती सुभूतिः
शिवा नो अस्त्वदितिरुपस्थे ॥ वैश्वानरो न ऊत्या > 3, पृष्ठो दिव्य > 4, नु नो () ऽद्यानुमति > 5,
रन्विदनुमते त्वं > 6, कया नश्चित्र आभुवत् > 7, को अद्य युङ्क्ते > 8 ॥ 37

(महि - सप्तदशेना - ऽवस्युवाता - अभि नो - ऽनु न - श्वतुर्दश च) (A12)

praSna korvai with starting padams of 1 to 12 anuvAkams :-

(रश्मिरसि - राज्यस्य - यं पुरो हरिकेशो - ऽग्निर्मूर्द्ध - न्द्राग्निभ्यां - बृहस्पति - भूयस्कृद - स्यग्निना
विश्वाषाट् - प्रजापतिर्मनसा - कृत्तिका - मधुश्च - समिदिशां - द्वादश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(रश्मिरसि - प्रति धेनु- मंसि स्तनयित्नुसनिर - स्यादित्यानां - सप्तत्रिंशत्)

first and last padam of fourth praSnam of kANDam 4 :-

(रश्मिरसि - को अद्य युङ्क्ते)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.4.1 appendix

4.4.10.3 - पूर्णा प॒श्चाद् > 1 यत् ते दे॒वा अद॑धुः > 2
पूर्णा प॒श्चादु॑त् पूर्णा पु॒रस्ता॑दुन्म॑ध्यतः पौ॒र्णमा॑सी जि॒गाय ।
तस्या॑न् दे॒वा अधि॑ स॒वस॑न्त उत्त॒मे नाक॑ इ॒ह मा॑दयन्तां ॥

यत्ते दे॒वा अद॑धु भा॒गधे॒यम॑वा॒स्ये स॒वस॑न्तो म॒हित्वा ।
सानो॑ यु॒ज्ञं पि॑पृहि वि॒श्ववा॑रे रु॒यिं नो॑ धेहि सु॒भगे सु॒वीरं॑ ॥
(appearing in TS 3.5.1.1)

4.4.12.5 - वै॒श्वान॒रो न॑ ऊ॒त्या > 3, पृ॒ष्ठो दि॒व्य > 4
वै॒श्वान॒रो न॑ ऊ॒त्याऽऽ प्र या॑तु परा॒वतः॑ । अ॒ग्निरु॒क्थेन॑ वा॒हसा॑ ॥

पृ॒ष्ठो दि॒वि पृ॒ष्ठो अ॒ग्निः पृ॑थि॒व्यां पृ॒ष्ठो वि॒श्वा ओष॑धी॒रा वि॑वेश ।
वै॒श्वान॒रः स॒हसा॑ पृ॒ष्ठो अ॒ग्निः स॒नो दि॒वा स रि॒षः पा॑तु न॒क्तं ॥
(appearing in TS 1.5.11.1)

4.4.12.5 - नु॑ नो॒ द्यानु॑मति॒ > 5, र॒न्विद॑नुमते॒ त्वं > 6
अनु॑ नो॒ऽद्याऽनु॑मतिर्य॒ज्ञं दे॒वेषु॑
म॒न्यतां॑ । अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्यवा॑हनो॒ भव॑तां द॒ाशु॒षे म॑यः ॥

अ॒न्विद॑नुमते॒ त्वं म॒न्यासै॑ शञ्च॑नः कृ॒धि ।
ऋ॒त्वे द॑क्षा॒य नो॑ हि॒नु प्र॑ण॒ आयू॑ऽषि तारि॒षः ॥
(appearing in TS 3.3.11.4)

4.4.12.5 - क॒या न॑श्चि॒त्र आ॑भु॒वत् > 7, को अ॒द्य यु॑ङ्ग > 8

कया॑ नश्चि॒त्र आभु॑वदू॒ती सु॒दा वृ॑धः सखा॑ । कया॒ शचि॑ष्ठया वृ॒ता ॥

को अ॒द्य यु॑ङ्क्ते धुरि॑ गा ऋ॒तस्य॑ शिमी॑वतो भ॒मिनो॑ दु॒र॒ह्णा॒यून् ।
आ॒सन्नि॑षून्, ह॒थ्स्वसो॑ मयो॒भून्, य ए॑षां भृ॒त्यामृ॑णध॒थ् स जी॑वात् ॥

(appearing in TS 4.2.11.3)

= = = = =

4.5 चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः - होमविधिनिरूपणं

TS 4.5.1.1

नमस्ते रुद्र मन्यवे उतोत इषवे नमः । नमस्ते अस्तु धन्वने बाहुभ्यामुत ते नमः ॥ या त इषुः शिवतमा शिवं बभूव ते धनुः । शिवा शरव्या या तव तया नो रुद्र मृडय ॥ या ते रुद्र शिवा तनूरघोरा ऽपापकाशिनी । तया नस्तनुवा शन्तमया गिरिशन्ताभि चांकीहि ॥ यामिषु गिरिशन्त हस्ते - [] 1

TS 4.5.1.2

बिभर्ष्यस्तवे । शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिंसीः पुरुषं जगत् ॥ शिवेन वचसा त्वा गिरिशाच्छा वदामसि । यथा नः सर्वमिज्जगद्यक्ष्मः सुमना असत् ॥ अद्वयवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक् । अहीश्च सर्वान् जभयन्थ सर्वाश्च यातु धान्यः ॥ असौ यस्ताम्रो अरुण उत बभ्रुः सुमङ्गलः । ये चेमा रुद्रा अभितो दिक्षु - [] 2

TS 4.5.1.3

श्रिताः सहस्रशो ऽवैषा हेड ईमहे ॥ असौ यो ऽवसर्पति नीलग्रीवो विलोहितः । उत्तैनं गोपा अदृशन्-नदृशन्-नुदहार्यः । उत्तैनं विश्वा भूतानि स दृष्टो मृडयाति नः ॥ नमो अस्तु नीलग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे । अथो ये अस्य सत्त्वानोऽहं तेभ्यो ऽकरन्नमः ॥ प्रमुच धन्वनस्त्व मुभयो-रार्त्नियोज्या । याश्च ते हस्त इषवः - [] 3

TS 4.5.1.4

परा ता भगवो वप ॥ अवतत्य धनुस्त्व सहस्राक्ष शतेषुधे । निशीर्य शल्यानां मुखा शिवो नः सुमना भव ॥ विज्यं धनुः कपर्दिनो विशल्यो बाणवा उत । अनेशन्नस्येषव आभुरस्य निषङ्गथिः ॥ या ते हेति-मीढुष्टम हस्ते बभूव ते धनुः । तयाऽस्मान् विश्वत स्त्वमयक्ष्मया

परि॑भुज ॥ नम॑स्ते अ॒स्त्वायु॑धा॒या-ना॑त॒ताय॑ धृ॒ष्णवै॑ । उ॒भाभ्या॑ () मु॒त ते॑ नमो॑ बा॒हुभ्या॑ तव॑ ध-
न्व॑ने ॥ परि॑ ते धन्व॑नो हे॒तिर॒स्मान्-वृ॑णक्तु वि॒श्वतः॑ । अथो॒ य इ॑षु॒धिस्त॒वारे॑ अ॒स्म-न्नि॑धेहि॒ तं ॥ 4

(हस्ते - दि॒क्ष्वि - ष॑व - उ॒भाभ्या॑ - द्वावि॑ंशतिश्च) (A1)

TS 4.5.2.1

नमो॑ हि॒र॑ण्य बा॒हवे॑ से॒नान्ये॑ दि॒शांच॑ प॒तये॑ नमो॑ नमो॑ वृ॒क्षेभ्यो॑ हरि॑केशेभ्यः प॒शूनां॑ प॒तये॑ नमो॑
नमः॑ स॒स्पिञ्ज॑राय॒ त्विषी॑मते प॒थीनां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमो॑ ब॒भ्रु॒शाय॑ वि॒व्याधि॑ने-ऽन्ना॑नां प॒तये॑ नमो॑ नमो॑
हरि॑केशा॒यो-प॒वीति॑ने पु॒ष्टानां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमो॑ भ॒वस्य॑ हे॒त्यै ज॑ग॒तां प॒तये॑ नमो॑ नमो॑ रु॒द्राया॑-त॒तावि॑ने
क्षे॒त्राणां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमः॑ सू॒ताया॑-ह॒न्त्याय॑ व॒नानां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमो॑ - [] 5

TS 4.5.2.2

रोहि॑ताय॒ स्थ॒प॒तये॑ वृ॒क्षाणां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमो॑ म॒न्त्रिणे॑ वा॒णिजा॑य॒ कक्षा॑णां प॒तये॑ नमो॑ नमो॑ भुव॑न्तये
वा॒रि॒वस्कृ॑ता-यौष॑धीनां प॒तये॑ नमो॑ नमः॑ उ॒च्चै-र्घो॑षाया॒ क्र॒न्दय॑ते प॒त्तीनां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमः॑ कृ॒त्स्न॒वीता॑य॒
धा॒व॒ते स॒त्त्वेनां॑ प॒तये॑ नमः॑ ॥ 6

(व॒नानां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमः॑ - ए॒का॒त्रि॒ंशच्च॑) (A2)

TS 4.5.3.1

नमः॑ स॒ह॒मा॒नाय॑ नि॒व्याधि॑न॒ आव्या॑धिनी॒नां प॒तये॑ नमो॑ नमः॑ क॒कु॒भाय॑ नि॒ष॒ङ्गि॒णै स्ते॒नानां॑ प॒तये॑ नमो॑
नमो॑ नि॒ष॒ङ्गि॒णं इ॒षुधि॑मते त॒स्क॑राणां प॒तये॑ नमो॑ नमो॑ व॒ञ्च॑ते प॒रि॒व॒ञ्च॑ते स्ता॒यूनां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमो॑
नि॒चे॒रवे॑ प॒रि॒च॒राया॑र॒ण्यानां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमः॑ सृ॒का॒वि॒भ्यो जि॒घा॑ःस॒द्भ्यो मु॒ष्ण॒तां प॒तये॑ नमो॑ नमो॑
ऽसि॑म॒द्भ्यो न॑क्तं च॒र॒द्भ्यः प्र॑कृ॒न्तानां॑ प॒तये॑ नमो॑ नमः॑ उ॒ष्णी॒षिणे॑ गि॒रि॒च॒राय॑ कु॒लु॒ञ्चानां॑ प॒तये॑ नमो॑
नमः॑ - [] 7

TS 4.5.3.2

इषु॑म॒द्भ्यो॑ ध॒न्वा॒वि॒भ्य॑श्च वो॒ नमो॑ नम॑ आ॒त॒न्वा॒ने॒भ्यः॑ प्र॒ति॒द॒धा॒ने॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नम॑ आ॒य॒च्छ॑द्भ्यो॑
 वि॒सृ॒ज॒द्भ्य॑श्च वो॒ नमो॑ नमो॒ऽस्य॑द्भ्यो॑ वि॒द्भ्य॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॑ नम॑ आ॒सी॒ने॒भ्यः॑ श॒या॒ने॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमः॑ स्व॒प॒द्भ्यो॑ जाग्र॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॑ नम॑स्तिष्ठ॑द्भ्यो॑ धा॒व॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॑ नमः॑ स॒भा॒भ्यः॑ स॒भा॒प॒ति॒
 भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नमो॑ अ॒श्वे॒भ्यो॑ ऽश्व॑प॒ति॒भ्य () श्च वो॒ नमः॑ ॥ 8

(कुलुञ्चानां पतये नमो नमो - ऽश्वपतिभ्य - स्त्रीणि च) (A3)

TS 4.5.4.1

नम॑ आ॒व्या॒धि॒नी॒भ्यो॑ वि॒वि॒द्भ्य॑न्ती॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नम॑ उ॒ग॒णा॒भ्य॒-स्तृ॒ह॒ती॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नमो॑ गृ॒थ्से॒भ्यो॑
 गृ॒थ्स॑प॒ति॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नमो॑ व्रा॒त॑े॒भ्यो॑ व्रा॒त॑प॒ति॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नमो॑ ग॒णे॒भ्यो॑ ग॒ण॑प॒ति॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमो॑ वि॒रू॒पे॒भ्यो॑ वि॒श्व॑रू॒पे॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नमो॑ म॒ह॒द्भ्यः॑ क्षु॒ल्ल॒के॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नमो॑ र॒थि॒भ्यो॑-ऽर॒थे॒भ्यश्च॑
 वो॒ नमो॑ नमो॑ र॒थे॒भ्यो॑ - [] 9

TS 4.5.4.2

रथ॑प॒ति॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नमः॑ से॒ना॒भ्यः॑ से॒ना॒नि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नमः॑ क्ष॒त्तृ॒भ्यः॑ सं॒ग्र॒ही॒तृ॒भ्यश्च॑ वो॒ न-
 मो॑ नम॑स्तक्ष॑भ्यो॑ रथ॑का॒रे॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नमः॑ कु॒ला॒ले॒भ्यः॑ क॒म॒रि॑भ्यश्च वो॒ नमो॑ नमः॑ पु॒ञ्जि॑ष्ठे॒भ्यो॑
 नि॒षा॒दे॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑ नम॑ इषु॑कृद्भ्यो॑ ध॒न्व॑कृद्भ्यश्च वो॒ नमो॑ नमो॑ मृ॒ग॒यु॒भ्यः॑ श्व॒नि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑
 नमः॑ श्व॒भ्यः॑ श्व॑प॒ति॒भ्यश्च॑ () वो॒ नमः॑ ॥ 10

(रथेभ्यः - श्वपतिभ्यश्च - द्वे च) (A4)

TS 4.5.5.1

नमो भुवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च पशुपतये च नमो नीलग्रीवाय च शितिकण्ठाय च नमः
कपर्दिने च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरिशाय च शिपिविष्टाय च
नमो मीढुष्टमाय चेषुमते च नमो ह्रस्वाय च वामनाय च नमो बृहते च वरूणीयसे च नमो वृद्धाय
च सँवृद्धने च-[] 11

TS 4.5.5.2

नमो अग्रियाय च प्रथमाय च नम आशवे चाजिराय च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नम
ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्याय च ॥ 12

(सँवृद्धने च - पञ्चविंशतिश्च) (A5)

TS 4.5.6.1

नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय चापरजाय च नमो मद्ध्यमाय चापगल्भाय च नमो
जघन्याय च बुद्धियाय च नमः सोभ्याय च प्रतिसुर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नम
उर्वर्याय च खल्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवाय
च प्रतिश्रवाय च-[] 13

TS 4.5.6.2

नम आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूराय चावभिन्दते च नमो वर्मिणे च वरूथिने च नमो
बिल्मिने च कवचिने च नमः श्रुताय च श्रुतसेनाय च ॥ 14

(प्रतिश्रवाय च - पञ्चविंशतिश्च) (A6)

TS 4.5.7.1

नमो॑ दु॒न्दु॒भ्या॑य चा॒ह॒न॒न्या॑य च॒ नमो॑ धृ॒ष्ण॒वे च॑ प्र॒मृ॒शा॑य च॒ नमो॑ दू॒ता॑य च॒ प्र॒हि॒ता॑य च॒ नमो॑ नि॒ष॒ङ्गि॑णे
चे॒षु॒धि॒म॒ते च॑ नम॑ स्ती॒क्ष्णेष॑वे चा॒यु॒धि॒ने च॑ नमः॑ स्वा॒यु॒धा॑य च सु॒ध॒न्व॑ने च॒ नमः॑ सु॒त्या॑य च॒ प॒थ्या॑य
च॒ नमः॑ का॒ट्या॑य च नी॒प्या॑य च॒ नमः॑ सू॒द्या॑य च सर॒स्या॑य च॒ नमो॑ ना॒द्या॑य च वै॒श॒न्ता॑य च - [] 15

TS 4.5.7.2

नमः॑ कू॒प्या॑य चा॒व॒ट्या॑य च॒ नमो॑ व॒र्ष्या॑य चा॒व॒र्ष्या॑य च॒ नमो॑ मे॒घ्या॑य च वि॒द्यु॒त्या॑य च॒ नम॑ ई॒द्वि॒या॑य
चा॒त॒प्या॑य च॒ नमो॑ वा॒त्या॑य च॒ रे॒ष्मि॑याय च॒ नमो॑ वा॒स्त॒व्या॑य च वा॒स्तु॒पा॑य च ॥ 16

(वै॒श॒न्ता॑य च - त्रि॒ंश॑च्च) (A7)

TS 4.5.8.1

नमः॑ सो॒मा॑य च रु॒द्रा॑य च॒ नम॑स्ता॒म्रा॑य चा॒रु॒णा॑य च॒ नमः॑ श॒ङ्गा॑य च प॒शु॒प॒त॑ये च॒ नम॑ उ॒ग्रा॑य च
भी॒मा॑य च॒ नमो॑ अ॒ग्रे॒व॒धा॑य च दू॒रे॒व॒धा॑य च॒ नमो॑ ह॒न्त्रे च॑ ह॒नी॑यसे च॒ नमो॑ वृ॒क्षे॒भ्यो॒ हरि॑केशे॒भ्यो॒
नम॑स्ता॒रा॑य नमः॑ श॒भ॑वे च म॒यो॒भवे च॑ नमः॑ श॒ङ्क॒रा॑य च म॒य॒स्क॒रा॑य च॒ नमः॑ शि॒वा॑य च शि॒व॒त॑रा॒य
च - [] 17

TS 4.5.8.2

नम॑स्ती॒र्था॑य च॒ कू॒ल्या॑य च॒ नमः॑ पा॒र्या॑य चा॒वा॒र्या॑य च॒ नमः॑ प्र॒त॒रे॒णा॑य चो॒त्त॒रे॒णा॑य च॒ नम॑ आ॒ता॒-
र्या॑य चा॒ला॒द्या॑य च॒ नमः॑ श॒ष्या॑य च॒ फे॒न्या॑य च॒ नमः॑ सि॒क्त्वा॑य च प्र॒वा॒ह्या॑य च ॥ 18

(शि॒व॒त॑रा॒य च - त्रि॒ंश॑च्च) (A8)

TS 4.5.9.1

नम॑ इ॒रि॒ण्या॑य च प्र॒प॒थ्या॑य च॒ नमः॑ कि॒ं॒शि॒ला॑य च॒ क्ष॒य॑णाय च॒ नमः॑ क॒प॒र्दि॑ने च पु॒ल॒स्त॑ये च॒

नमो गोष्ठ्याय च गृह्याय च नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च नमो
हृदय्याय च निवेष्ट्याय च नमः पाशुव्याय च रजस्याय च नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमो
लोप्याय चोलप्याय च- [] 19

TS 4.5.9.2

नम ऊर्व्याय च सूर्याय च नमः पुण्याय च पर्णश्रद्धाय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्नते च नम
आक्खिदुते च प्रक्खिदुते च नमो वः किरिकेभ्यो देवानां हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो
विचिन्वत्केभ्यो नम आनिर् हृतेभ्यो नम आमीवत्केभ्यः ॥ 20

(उलप्याय च - त्रयस्त्रिंशच्च) (A9)

TS 4.5.10.1

द्रापे अन्धसस्पते दरिद्रन्नीललोहित । एषां पुरुषाणामेषां पशूनां मा भे माऽरो मो एषां किञ्चनाममत्
॥ या ते रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहभेषजी । शिवा रुद्रस्य भेषजी तया नो मृड जीवसे ॥
इमा रुद्राय तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभंरामहे मतिं । यथा नः शमसद् द्विपदे चतुष्पदे विश्वं
पुष्टं ग्रामे अस्मि - [] 21

TS 4.5.10.2

न्ननातुरं ॥ मृडा नो रुद्रो तनो मयस्कृधि क्षयद्वीराय नमसा विधेम ते । यच्छं च योश्च मनुरायजे
पिता तदश्याम तव रुद्र प्रणीतौ ॥ मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा न
उक्षितं । मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तनुवो - [] 22

TS 4.5.10.3

रुद्र रीरिषः ॥ मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः । वीरान् मानो

रुद्र भामितो वंधीरु हविष्मन्तो नमसा विधेम ते ॥ आरात्ते गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्र-
मस्मे ते अस्तु । रक्षां च नो अधिं च देव ब्रूहदां च नः शर्म यच्छ द्विबरुहाः ॥ स्तुहि - [] 23

TS 4.5.10.4

श्रुतं गर्त्तसदं युवानं मृगं न भीम-मुपहृत्तु-मुग्रं । मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यन्ते अस्मन्नवपन्तु
सेनाः ॥ परिणो रुद्रस्य हेति वृणक्तु परित्वेषस्य दुर्मतिरघायोः । अव स्थिरा मुघवद्भ्य-स्तनुष्व
मीढ्वस्तोकाय तनयाय मृडय ॥ मीढ्वष्टम शिवंतम शिवो नः सुमनां भव । परमे वृक्ष आयुधं निधाय
कृत्तिं वसान आचर पिनाकं - [] 24

TS 4.5.10.5

बिभ्रदागहि ॥ विकिरिदु विलोहित नमस्ते अस्तु भगवः । यास्ते सहस्रं हेतयोऽन्य-मस्मन्नि वपन्तु
ताः ॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तव हेतयः । तासामीशानो भगवः पराचीना मुखा कृधि ॥ 25

(अस्मिन्-स्तनुवः-स्तुहि-पिनाक-मेकान्नत्रिंशच्च) (A10)

TS 4.5.11.1

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्यां । तेषां सहस्रयोजने ऽवधन्वानि तन्मसि ॥ अस्मिन्-
महृत्यर्णवे-ऽन्तरिक्षे भुवा अधि ॥ नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः क्षमाचराः ॥ नीलग्रीवाः
शितिकण्ठा दिवः रुद्रा उपश्रिताः ॥ ये वृक्षेषु सस्पिञ्जरा नीलग्रीवा विलोहिताः ॥ ये भूताना-
मधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः ॥ ये अन्नेषु विविद्धयन्ति पात्रेषु पिबन्तो जनान् ॥ ये पृथां
पथिरक्षय ऐलबृदा यव्युधः ॥ ये तीर्थानि - [] 26

TS 4.5.11.2

प्रचरन्ति सृकावन्तो निषङ्गिणः ॥ य एतावन्तश्च भूयांसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे ॥ तेषां

सहस्रयोजने ऽवधन्वानि तन्मसि ॥ नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातो
 वरुषमिषं वस्तेभ्यो दश प्राची दर्शदक्षिणा दशप्रतीची दर्शोदीची दर्शोर्द्धा-स्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु
 ते यं द्विष्मो यश्च () नो द्वेष्टि तं वो जंभे दधामि ॥ 27

(तीर्थानि - यश्च - षट् च) (A11)

praSna korvai with starting padams of 1 to 11 anuvAkams :-

(नमस्ते रुद्र - नमो हिरण्यबाहवे - नमः सहमानाय - नमो आव्याधिनीभ्यो - नमो भुवाय - नमो
 ज्येष्ठाय - नमो दुन्दुभ्याय - नमः सोमाय - नमो इरिण्याय - द्रापे - सहस्रा - ण्येकादश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jAAtis :-

(नमस्ते रुद्र - नमो भुवाय - द्रापे - सप्तविंशतिः)

first and last padam of fifth praSnam of kANDam 4 :-

(नमस्ते रुद्र - तं वो जंभे दधामि)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचन-संस्काराभिधानं

TS 4.6.1.1

अश्मन्मूर्जं पर्वते शिश्रियाणां वाते पर्जन्ये वरुणस्य शुष्मे । अद्भ्य ओषधीभ्यो वनस्पतिभ्योऽधि
संभृतां तां न इषमूर्जं धत्त मरुतः सः रराणाः ॥ अश्मंस्ते क्षुद्रमुं ते शुगृच्छतु यं द्विष्मः
॥ समुद्रस्य त्वाऽ*वाक्याऽग्ने परि व्ययामसि । पावको अस्मभ्यः शिवो भव ॥ हिमस्य त्वा
जरायुणाऽग्ने परि व्ययामसि । पावको अस्मभ्यः शिवो भव ॥ उप - [] 1

TS 4.6.1.2

-ज्मन्नुप वेतसेऽवत्तरं नदीष्व । अग्ने पित्तमपामसि ॥ मण्डूकि ताभिरा गहि सेमं नो यज्ञं ।
पावकवर्णः शिवं कृधि ॥ पावक आ चितयन्त्या कृपा । क्षामन् रुच उषसो न भानुना ॥
तूर्वन् न यामन्नेतशस्य नू रण आ यो घृणे । न ततृषाणो अजरः ॥ अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया
देव जिह्या ॥ आ देवान् - [] 2

TS 4.6.1.3

वक्षि यक्षि च ॥ स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाः इहाऽऽ वह । उप यज्ञः हविश्च नः ॥ अपामिदं
न्ययनः समुद्रस्य निवेशनं । अन्यं ते अस्मत् तपन्तु हेतयः पावको अस्मभ्यः शिवो भव ॥
नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्ते अस्त्वर्चिषे । अन्यं ते अस्मत् तपन्तु हेतयः पावको अस्मभ्यः
शिवो भव ॥ नृषदे वड - [] 3

TS 4.6.1.4

-फ्सुषदे वड वंसदे वड बरहिषदे वट् सुवर्विदे वट् ॥ ये देवा देवानां यज्ञिया यज्ञियानाः
संवथ सरीणमुप भागमासते । अहुतादो हविषो यज्ञे अस्मिन् स्वयं जुहुद्धं मधुनो घृतस्य ॥ ये
देवा देवेष्वधि देवत्वमायन् ये ब्रह्मणः पुर एतारो अस्य । येभ्यो नर्ते पर्वते धाम किं च न ते

दिवो न पृथिव्या अधि स्रुषु ॥ प्राणदा - [] 4

TS 4.6.1.5

अपानदा व्यानदाश्चक्षुर्दा वचोदा वरिवोदाः । अन्यं ते अस्मत् तपन्तु हेतयः पावको अस्मभ्यः
शिवो भव ॥ अग्निस्तिग्मेन शोचिषा यस्सुद्विश्वं न्यत्रिणं । अग्निर्नो वसते रुयिं ॥ सैनाऽनीकेन
सुविदत्रो अस्मे यष्टा देवाः आयजिष्ठः स्वस्ति । अदब्धो गोपा उत नः परस्पा अग्रे द्युमदुत
रेवददिदीहि ॥ 5

(उप-देवान्-वट्-प्राणदा-श्चतुश्चत्वारिंशच्च) (A1)

TS 4.6.2.1

य इमा विश्वा भुवनानि जुह्वदृषिरुहोता निषसादा पिता नः । स आशिषा द्रविणमिच्छमानः परम-
च्छदो वर आ विवेश ॥ विश्वकर्मा मनसा यद्विहाया धाता विधाता परमोत सन्दृक् । तेषामिष्टानि
समिषा मदन्ति यत्र सप्तर्षीन् पर एकमाहुः ॥ यो नः पिता जनिता यो विधाता यो नः सतो
अभ्या सज्जजान ॥ 6

TS 4.6.2.2

यो देवानां नामधा एक एव तः संप्रशं भुवना यन्त्यन्या ॥ त आऽयजन्त द्रविणः समस्मा ऋषयः
पूर्वे जरितारो न भूना । असूर्ता सूर्ता रजसो विमाने ये भूतानि समकृण्वन्निमानि ॥ न तं विदाथ
य इदं जजानान्यद् युष्माकमन्तरं भवाति । नीहारेण प्रावृता जल्प्या चासुतृप उक्थ शासंश्चरन्ति
॥ पुरो दिवा पर एना - [] 7

TS 4.6.2.3

पृथिव्या पुरो देवेभिरसुरैर्गुहा यत् । कः स्विद्गर्भं प्रथमं ददू आपो यत्र देवाः समगच्छन्त विश्वे ॥

तमिद्गर्भं प्रथमं दद्व आपो यत्र देवाः समगच्छन्तु विश्वे । अजस्य नाभावद्वयेक-मर्पितं यस्मिन्निदं विश्वं भुवनमधि श्रितं ॥ विश्वकर्मा ह्यजनिष्ट देव आदिद्-गन्धर्वो अभवद् द्वितीयः । तृतीयः पिता जनिताुषधीना - [] 8

TS 4.6.2.4

-मपां गर्भं व्यदधात् पुरुत्रा ॥ चक्षुषः पिता मनसा हि धीरो घृतमेने अजन्नन्नमाने । यदेदन्ता अददहन्त पूर्व आदिद् द्यावापृथिवी अप्रथेतां ॥ विश्वत-श्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोहस्त उत विश्वतस्पात् । सं बाहुभ्यां नमति सं पतत्रै द्यावापृथिवी जनयन् देव एकः ॥ किं स्विदासी-दधिष्ठान-मारभणं कतमथ स्वित् किमासीत् । यदी भूमिं जनयन् - [] 9

TS 4.6.2.5

विश्वकर्मा वि द्यामौणान् महिना विश्वचक्षाः ॥ किं स्विद्वनं क उ स वृक्ष आसीद्यतो द्यावापृथिवी निष्टतक्षुः । मनीषिणो मनसा पृच्छतेदु तद्यद्व्यतिष्ठद् भुवनानि धारयन् ॥ या ते धामानि परमाणि याऽवमा या मद्भ्यमा विश्वकर्मन्नुतेमा । शिक्षा सखिभ्यो हविषि स्वधावः स्वयं यजस्व तनुवं जुषाणः ॥ वाचस्पतिं विश्वकर्माणमृतये - [] 10

TS 4.6.2.6

मनोयुजं वाजे अद्या हुवेम । स नो नेदिष्ठा हवनानि जोषते विश्वशंभूरवसे साधुकर्मा ॥ विश्वकर्मन् हविषा वावृधानः स्वयं यजस्व तनुवं जुषाणः । मुह्यन्त्वन्ये अभितः सपत्ना इहास्माकं मघवा सूरिरस्तु ॥ विश्वकर्मन् हविषा वर्द्धनेन त्रातारमिन्द्र-मकृणोरवृद्धयं । तस्मै विशः समनमन्त पूर्वोरयमुग्रो विहव्यो यथाऽसत् ॥ समुद्राय वयुनाय सिन्धूनां पतये नमः () । नदीनां सर्वासां पित्रे जुहुता विश्वकर्मणे विश्वाऽहामर्त्यं हविः ॥ 11

(जजानै - नौ - षधीनां - भूमिं जनय - नृतये - नमो - नव च) (A2)

TS 4.6.3.1

उदे॑नमुत्तरां न॒याग्रे॑ घृतेनाऽऽहु॑त । रा॒यस्पोषे॑ण सः॑ सृज प्र॒जयां च॑ धनेन च ॥ इन्द्रे॑मं प्र॒तरां कृ॑धि
सजा॑तानां-मसद्वृ॒शी । समे॑नं॒र्वर्चसा॑ सृज दे॒वेभ्यो॑ भाग॒धा अ॑सत् ॥ यस्य॑ कु॒र्मो ह॒विर्गृ॑हे तम॑ग्रे
वर्द्ध॑या त्वं । तस्मि॑ दे॒वा अधि॑ ब्रवन्न॒यं च॑ ब्रह्म॑णस्पतिः ॥ उदु॑ त्वा वि॒श्वे दे॒वा - [] 12

TS 4.6.3.2

अग्रे॑ भर॑न्तु चि॒त्तिभिः॑ । स नो॑ भव शि॒वत॑मः सु॒प्रती॑को वि॒भाव॑सुः ॥ पञ्च दि॒शो दै॒वीर्य॑श्मवन्तु
दे॒वीरपा॑मंतिं दु॒र्मतिं॑ बाध॑मानाः । रा॒यस्पोषे॑ य॒ज्ञप॑ति-मा॒भज॑न्तीः ॥ रा॒यस्पोषे॑ अधि॑ य॒ज्ञो अ॑स्था॒थ
समि॑द्धे अ॒ग्नावधि॑ माम॒हानः॑ । उ॒क्थप॑त्र ई॒ड्यो गृ॒भीत॑स्त॒प्तं घ॑र्मं प॒रिगृ॑ह्यायजन्त ॥ ऊ॒र्जा यद्-
य॒ज्ञम॑शमन्त दे॒वा दै॒व्याय॑ ध॒त्रे जो॑ष्ट्रे । दे॒वश्रीः॑ श्रीम॑णाः श॒तप॑याः - [] 13

TS 4.6.3.3

प॒रिगृ॑ह्य दे॒वा य॒ज्ञमा॑यन् ॥ सू॒र्यर॑श्मि॒रुह॑रि॒केशः॑ पु॒रस्ता॑थ सवि॒ता ज्योति॑रु॒दयाः॑ अज॑स्रं । तस्य॑
पू॒षा प्र॑स॒वं या॑ति दे॒वः स॒पश्य॑न् वि॒श्वा भु॑वनानि गो॒पाः ॥ दे॒वा दे॒वेभ्यो॑ अ॒द्भ्यन्तो॑ अ॒स्थुर्वी॑तः
श॑मि॒त्रे श॑मि॒ता य॒जद्व्यै॑ । तुरी॑यो य॒ज्ञो यत्र॑ ह॒व्यमे॑ति ततः पाव॑का आ॒शिषो॑ नो जुषन्तां ॥ वि॒मानं
एष दि॒वो म॒द्व्यं आ॑स्त आप॒प्रि॒वान् रो॑द॒सी अ॒न्तरि॑क्षं । स वि॒श्वाची॑र॒भि - [] 14

TS 4.6.3.4

च॑ष्टे घृ॒ताची॑रन्त॒रा पूर्॒वम॑प॒रं च॑ के॒तुं ॥ उ॒क्षा सं॑मु॒द्रो अ॑रु॒णः सु॑प॒र्णः पूर्॒वस्य॑ योनिं पि॒तुरा वि॑वेश ।
म॒द्व्ये दि॒वो नि॑हि॒तः पृ॒श्चिर॑श्मा वि च॑क्र॒मे रज॑सः पा॒त्यन्तौ ॥ इन्द्रं॑ वि॒श्वा अ॒वीवृ॑धन्थ॒ समु॑द्रव्य॒चसं॑
गि॒रः । र॒थीत॑मः र॒थीनां॑ वा॒जा॒नाः स॑त्प॒तिं पति॑ ॥ सु॒मृहू॑र्य॒ज्ञो दे॒वाः आ च॑ वक्ष॒द्यक्ष॑दु॒ग्निर्दे॒वो
दे॒वाः आ च॑ वक्षत् ॥ वा॒जस्य॑ () मा प्र॑स॒वेनो॑द्-ग्रा॒भेणो॑-द॒ग्रभी॑त् । अथा॑ स॒पत्नाः॑ इन्द्रो॑ मे

निग्राभेणाधराऽ अकः ॥ उद्भाभं च निग्राभं च ब्रह्म देवा अवीवृधन् । अथा सपत्नानिन्द्राग्नी मे विषूचीनान् व्यस्यतां ॥ 15

(देवाः - शतपया - अभि - वाजस्य - षड्विंशतिश्च) (A3)

TS 4.6.4.1

आशुः शिशानो वृषभो न युद्धमो घनाघनः क्षोभेण-श्चरूषणीनां । संक्रन्दनोऽनिमिष एक वीरः शतऽ सेना अजयथ साकमिन्द्रः ॥ संक्रन्दनेना निमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना । तदिन्द्रेण जयत तथ सहर्द्धं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा ॥ स इषुहस्तैः स निषंगिभिर्वशी सऽस्रष्टा स युध इन्द्रो गुणेन । सऽसृष्टजिथ सोमपा बाहुशर्द्धयूर्द्धधन्वा प्रतिहिताभिरस्तां ॥ बृहस्पते परि दीया- [] 16

TS 4.6.4.2

रथेन रक्षोहा ऽमित्राऽ अप बाधमानः । प्रभञ्जन्थ सेनाः प्रमृणो युधा जयन्तस्माकं-मेद्वयविता रथानां ॥ गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयन्तमज्मं प्रमृणन्त-मोजसा । इमऽ संजाता अनुवीर-यद्धमिन्द्रऽ सखायोऽनु सऽ रभद्धं ॥ बलविज्ञायः-स्थविरः प्रवीरः सहस्वान् वाजी सहमान उग्रः । अभिर्वीरो अभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमार्तिष्ठ गोवित् ॥ अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदायो- [] 17

TS 4.6.4.3

वीरः शतमन्युरिन्द्रः । दुश्च्यवनः पृतनाषाड युद्धयौ-स्माकऽ सेना अवतु प्र युथ्सु ॥ इन्द्र आसां- नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः । देवसेनानां-मभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्त्वग्रे ॥ इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ आदित्यानां मरुताऽ शर्द्ध उग्रं । महामनसां भुवनच्यवानां घो- षो देवानां जयता मुदस्थात् ॥ अस्माक-मिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु । 18

TS 4.6.4.4

अ॒स्माकं॑ वी॒रा उत्त॑रे भवन्त्व॒स्मानु॑ देवा अवता॒ हवेषु॑ ॥ उद्ध॑र॒ षय॑ मघव॒न्ना-यु॑धा-न्यु॒थ्सत्त्वं॑नां मा-
म॒कानां॑ महा॒शंसि॑ । उद्ध॑त्रहन् वा॒जिनां॑ वा॒जिना॑न्युद्-र॒थानां॑ जय॑तामेतु॒ घोषः॑ ॥ उप॒ प्रेत॑ जय॑ता
नरःस्थि॒रा वः॑ सन्तु बा॒हवः॑ । इन्द्रो॑ वः शर्म॑ यच्छ॒ त्वना-धृ॑ष्या यथास॑थ ॥ अव॑सृष्टा॒ परा॑ पत॒
शर॑व्ये ब्रह्म॑ स॒शिता॑ । गच्छा॒मित्रा॑न् प्र- [] 19

TS 4.6.4.5

विंश॑ मैषां कञ्चनोच्छिषः ॥ मर्मा॑णि ते वर्म॑भिश्छादयामि॒ सोम॑स्त्वा॒ राजा॑ ऽमृते॑ना॒भि-व॑स्तां ।
उ॒रोर्वरी॑यो वरि॑वस्ते अस्तु॒ जय॑न्तं त्वामनु॑ मदन्तु देवाः ॥ यत्र॑ बा॒णाः संप॑तन्ति कुमा॒रा विंशि॑खा
इ॒व । इन्द्रो॑ न॒स्तत्र॑ वृ॒त्रहा॑ विश्वा॒हा शर्म॑ यच्छतु ॥ 20

(दी॒या - ऽदा॒यो - ज॑यन्त्व - मि॒त्रान् प्र - च॑त्वारि॒शच्च॑) (A4)

TS 4.6.5.1

प्राची॑मनु॒ प्रदि॑शं प्रेहि॑ वि॒द्वान॒ग्रेर॑ग्रे पु॒रो अ॑ग्नि॒र्भवे॑ह । विश्वा॑ आ॒शा दी॒द्यानो॑ वि भा॒हूर्जं॑ नो धेहि॑ द्विपदे
चतु॑ष्पदे ॥ क्रम॑द्धम॒ग्निना॑ नाक॒मुख्यः॑ ह॒स्तेषु॑ बिभ्र॑तः । दि॒वः पृ॒ष्ठः सु॑वर्ग॒त्वा मि॒श्रा दे॒वेभि॑राद्धं
॥ पृ॒थि॒व्या अ॒हमु॑दन्त॒रिक्ष॑-माऽरु॑ह-मन्त॒रिक्षा॑द् दि॒वमाऽरु॑हं । दि॒वो नाक॑स्य पृ॒ष्ठाथ॑ सु॒व॒ज्योति॑रगा-
[] 21

TS 4.6.5.2

म॒हं ॥ सु॒व॒र्यन्तो॑ नापेक्षन्त॒ आ द्याः॑ रोहन्ति॒ रोद॑सी । य॒ज्ञं ये॑ वि॒श्वतो॑धारः॒ सु॒वि॒द्वांसो॑ विते॒निरे॑
॥ अ॒ग्रे प्रेहि॑ प्रथ॒मो दे॒वय॑तां चक्षु॑र्दे॒वाना॑मु॒त म॒र्त्यानां॑ । इय॑क्षमाणा॒ भृगु॑भिः स॒जोषाः॑ सु॒व॒र्यन्तु॑
यज॑मानाः स्व॒स्ति ॥ नक्तो॑षासा॒ सम॑नसा॒ विरू॑पे धा॒पये॑ते शिशु॒मेकः॑ समी॒ची । द्यावा॑ क्षामां
रु॒क्मो अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्रवि॒णोदाः॑ ॥ अ॒ग्रे सह॑स्राक्ष - [] 22

TS 4.6.5.3

शतमूर्द्धञ्छतं ते प्राणाः सहस्रमपानाः । त्वं साहस्रस्य राय ईशिषे तस्मै ते विधेम वाजाय स्वाहा ॥ सुपर्णोऽसि गुरुत्मान् पृथिव्याः सीद पृष्ठे पृथिव्याः सीद भासाऽन्तरिक्षमा पृण ज्योतिषा दिवमुत्तमान् तेजसा दिश उद् दृह ॥ आजुह्वानः सुप्रतीकः पुरस्तादग्रे स्वां योनिमा सीद साद्व्या । अस्मिन्ध-सधस्थे अद्व्युत्तरस्मिन् विश्वे देवा - [] 23

TS 4.6.5.4

यजमानश्च सीदत ॥ प्रेद्धो अग्रे दीदिहि पुरो नोऽजस्रया सूर्या यविष्ठ । त्वां शश्वन्त उपं यन्ति वाजाः ॥ विधेम ते परमे जन्मन्त्रग्रे विधेम स्तोमैरवरे सधस्थे । यस्माद्-योनेरुदारिथा यजे तं प्रत्वे हवींषि जुहुरे समिद्धे ॥ तां संवितुर्वरेण्यस्य चित्रामाऽहं वृणे सुमतिं विश्वजन्यां । यामस्य कण्वो अदुहत् प्रपीनाः सहस्रधारां - [] 24

TS 4.6.5.5

पयसा महीं गां ॥ सप्त ते अग्रे समिधः सप्त जिह्वाः सप्तरषयः सप्त धाम प्रियाणि । सप्त होत्राः सप्तधा त्वां यजन्ति सप्त योनीरा पृणस्वा घृतेन ॥ ईदृक् चान्यादृक् चैतादृक् च प्रतिदृक् च मितश्च संमितश्च सभराः ॥ शुक्रज्योतिश्च चित्रज्योतिश्च सत्यज्योतिश्च ज्योतिष्माश्च सत्यश्चर्तपाश्चात्यः-हाः ॥ 25

TS 4.6.5.6

ऋतुजिच्च सत्यजिच्च सेनुजिच्च सुषेणश्चान्त्यमित्रश्च दूरेअमित्रश्च गुणः ॥ ऋतश्च सत्यश्च ध्रुवश्च ध्रु-रुणश्च धर्ता च विधर्ता च विधारयः ॥ ईदृक्षास एतादृक्षास ऊ षुणः सदृक्षासः प्रतिसदृक्षास एतान् । मितासश्च संमितासश्च न ऊतये सभरसो मरुतो यज्ञे अस्मिन्निन्द्रं दैवीर्विशो मरुतोऽनुवर्तमानो () यथेन्द्रं दैवीर्विशो मरुतोऽनुवर्तमान एवमिमं यजमानं दैवीश्च विशो मानुषीश्चानुवर्तमानो भवन्तु ॥ 26

(अगा॑ - सह॒स्राक्ष॑ - दे॒वाः - सह॒स्रधा॑रा - म॒त्यश्हा॑ - अनु॒वर्त्मानः॑ - षोड॑श च) (A5)

TS 4.6.6.1

जी॒मूत॑स्येव भवति॒ प्रती॑कं॒ यद्व॑र्मी याति॑ सम॒दा॑मुप॒स्थे । अना॑वि॒द्वया॑ तनु॒वां ज॑य॒ त्वश् स॒ त्वा॒ वर्म॑णो
महि॒मा पि॑प॒र्तु ॥ धन्व॑ना॒ गा धन्व॑नाऽऽजिं ज॑येम॒ धन्व॑ना ती॒व्राः सम॑दो॒ जये॑म । धनुः॑ शत्रो॒रप॑का॒मं
कृ॑णोति॒ धन्व॑ना॒ सर्वाः॑ प्र॒दिशो॑ जयेम ॥ व॒क्ष्यन्ती॑वे॒दा ग॑नी॒गन्ति॑ कर्णं॑ प्रि॒यश् स॒खायं॑ परिष॒स्वजा॑ना
। योषे॑व शि॒ङ्गे वि॒त॒ताऽधि॑ धन्व॒न् - [] 27

TS 4.6.6.2

ज्या॒ इय॑श् सम॑ने पा॒रय॑न्ती ॥ ते आ॒चर॑न्ती॒ सम॑ने॒व योषां॑ मा॒तेव॑ पु॒त्रं बि॑भृतामुप॒स्थे । अप॑ शत्रून्
वि॒द्वय॑ताश् स॑वि॒दाने॑ आ॒त्नी इ॒मे वि॑ष्फुरन्ती॒ अ॒मित्रा॑न् ॥ ब॒ह्वीनां॑ पि॒ता ब॒हुर॑स्य पु॒त्रश्चि॒श्वा कृ॑णोति
सम॑नाऽव॒गत्य॑ । इ॒षुधिः॑ स॒ङ्गाः पृ॒तना॑श्च॒ सर्वाः॑ पृ॒ष्ठे नि॒न॒द्धो ज॑यति॒ प्रसू॑तः ॥ रथे॑ तिष्ठन् नयति
वा॒जिनः॑ पु॒रो यत्र॑यत्र का॒मय॑ते सुषा॒रथिः॑ । अ॒भीशू॑नां महि॒मानं॑ - [] 28

TS 4.6.6.3

पना॑यत॒ मनः॑ प॒श्चादनु॑ यच्छन्ति॒ रश्म॑यः ॥ ती॒व्रान् घोषा॑न् कृ॒ण्वते॑ वृष॑पाण॒योऽश्वा॒ रथे॑भिः स॒ह
वा॒जय॑न्तः । अ॒व॒क्राम॑न्तः प्रप॑दै॒रमि॒त्रा॑न् क्षि॒णन्ति॑ शत्रू॒श्चर॑न्प॒व्यय॑न्तः ॥ र॒थवा॑हनश् ह॒विर॑स्य
नाम॑ यत्राऽऽ*यु॒धं नि॒हित॑मस्य॒ वर्म॑ । तत्रा॑ रथ॒मुप॑ श॒ग्मश् स॑देम वि॒श्वाहा॑ व॒यश् सु॑मन॒स्यमा॑नाः
॥ स्वा॒दुष॑श् स॒दः पि॒तरो॑ वयो॒धाः कृ॑च्छ्रे॒श्रितः॑ श॒क्तीव॑न्तो गभी॒राः । चि॒त्रसे॑ना इ॒षुब॑ला॒ अमृ॑द्धाः
स॒तोवी॑रा उ॒रवो॑ व्रातसा॒हाः ॥ ब्राह्म॑णासः - [] 29

TS 4.6.6.4

पि॒तरः॑ सोम्या॑सः शि॒वे नो॒ द्यावा॑पृथि॒वी अ॑ने॒हसा॑ । पू॒षा नः॑ पातु दु॒रिता॑द॒तावृ॑धो रक्षा॒ मार्कि॑र्नो

अ॒घश॑स ई॒शत ॥ सु॒पर्ण॑ व॒स्ते मृ॒गो अ॒स्या दन्तो॑ गो॒भिः सन्न॑द्वा प॒तति॑ प्र॒सूता॑ । यत्रा॒ नरः॑ सं
च॒ वि च॒ द्रव॑न्ति॒ तत्रा॒स्मभ्य॑मिषे॒वः शर्म॑ य॒सन्न॑ ॥ ऋ॒जीते॑ परि॒ वृडि॑ग्ध॒ नोऽश्मा॑ भवतु नस्त॒नूः
। सोमो॑ अधि॒ ब्रवी॑तु नोऽदि॑तिः - [] 30

TS 4.6.6.5

शर्म॑ यच्छतु ॥ आ ज॑ङ्घन्ति॒ सान्वे॑षां ज॒घना॑ उ॒प जिघ्र॑ते । अ॒श्वाज॑नि॒ प्रचे॑त॒सोऽश्वा॑न्थ॒ सम॑थ्सुं
चोद॑य ॥ अ॒हि॒रिव॑ भो॒गैः पर्ये॑ति बा॒हुं ज्याया॑ हे॒तिं परि॑बाध॒मानः॑ । ह॒स्त॒घ्नो वि॒श्वा व॒युना॑नि
वि॒द्वान् पु॒मान् पु॒माश्सं॑ परि॒ पातु॑ वि॒श्वतः॑ ॥ वन॑स्पते वी॒ङ्घ्रो हि॑ भू॒या अ॒स्मथ् सं॒खा प्र॒तर॑णः सु॒वी॒रः
। गो॒भिः सन्न॑द्वा अ॒सि वी॒डय॑स्वाऽऽस्था॒ता ते जय॑तु जे॒त्वानि॑ ॥ दि॒वः पृ॒थि॒व्याः पर्यो॑- [] 31

TS 4.6.6.6

-ज॒ उद्-भृ॑तं वन॒स्पति॑भ्यः पर्या॒भृतः॑ सहः । अ॒पामो॑ज्मानं॒ परि॒ गो॒भिरा॑वृ॒तमिन्द्र॑स्य॒ वज्र॑ ह॒विषा॑
रथ॑ यज ॥ इन्द्र॑स्य॒ वज्रो॑ म॒रुता॑मनी॒कं मि॒त्रस्य॑ गर्भो॒ वरु॑णस्य॒ नाभिः॑ । से॒मां नो॑ ह॒व्यदा॑तिं
जुषा॑णो दे॒व रथ॑ प्रति॒ ह॒व्या गृ॑भाय ॥ उ॒प श्वास॑य पृथि॒वीमु॑त द्यां पु॒रुत्रा॑ ते मनु॒तां वि॒ष्टितं॑ जग॑त्
। स दु॑न्दु॒भे स॒जूरि॑न्द्रेण दे॒वैर्दूरा॑- [] 32

TS 4.6.6.7

द्वी॒यो अप॑सेध॒ शत्रू॑न् ॥ आ क्र॑न्दय॒ बल॑मोजो॒ न आ धा॑ निष्ट॑निहि॒ दुरि॑ता बाध॒मानः॑ । अप॑
प्रोथ॑ दु॒न्दुभे॑ दु॒च्छुना॑ इ॒त इन्द्र॑स्य॒ मुष्टि॑र॒सि वी॒डय॑स्व ॥ आऽमूर॑ज प्र॒त्याव॑र्तये॒माः के॑तुमद् दु॒न्दुभि॑
वा॒वदी॑ति । सम॑श्च॒पर्णाश्च॑रन्ति॒ नो नरो॑ऽस्माक॑मिन्द्र॒ रथि॑नो॒ जय॑न्तु ॥ 33

(धन्वन् - महिमानं - ब्राह्मणासो - ऽदितिः - पृथिव्याः परि - दूरा - देकचत्वारिंशच्च) (A6)

TS 4.6.7.1

यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्थुः संमुद्रादुत वा पुरीषात् । श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुत्यं
महिं जातं ते अर्वन् ॥ यमेन दत्तं त्रित एनमायुनगिन्द्र एणं प्रथमो अद्वयतिष्ठत् । गन्धर्वो अस्य
रशनाम-गृष्णाथू सूर्यदध्वं वसवो निरंतष्ट ॥ असिं यमो अस्यादित्यो अर्वन्नासिं त्रितो गुह्येन व्रतेन
। असि सोमेन समया विपृक्त - [] 34

TS 4.6.7.2

आहुस्ते त्रीणि दिवि बन्धनानि ॥ त्रीणि त आहुर्दिवि बन्धनानि त्रीण्यप्सु त्रीण्यन्तः संमुद्रे ।
उतेवं मे वरुणश्छन्थुः स्यर्वन्, यत्रां त आहुः परमं जनित्रं ॥ इमा ते वाजिन्वमार्जनानीमा शफा-
नाः सनितुर्निधानाः । अत्रां ते भद्रा रशना अपश्यमृतस्य या अभिरक्षन्ति गोपाः ॥ आत्मानं ते
मनसाऽऽरादजानामवो दिवा - [] 35

TS 4.6.7.3

पतयन्तं पतङ्गं । शिरो अपश्यं पृथिभिः सुगेभिररेणुभिर्जेहमानं पतत्रि ॥ अत्रां ते रूपमुत्तममपश्यं
जिगीषमाणमिष आ पदे गोः । यदा ते मर्तो अनु भोगमानुडादिद् ग्रसिष्ठ ओषधीरजीगः ॥ अनु
त्वा रथो अनु मर्यो अर्वन्नु गावोऽनु भगः कनीनाः । अनु व्रातांसस्तवं सुख्यमीयुरनु देवा ममिरे
वीर्यं - [] 36

TS 4.6.7.4

ते ॥ हिरण्यशृङ्गोऽयो अस्य पादा मनोजवा अवर इन्द्र आसीत् । देवा इदस्य हविरद्यमायन्, यो
अर्वन्तं प्रथमो अद्वयतिष्ठत् ॥ ईरान्तासुः सिलिकमद्वयमासुः सः शूरणासो दिव्यासो अ-
त्याः । हःसा इव श्रेणिशो यतन्ते यदाक्षिषुर्दिव्य-मज्ममश्वाः ॥ तव शरीरं पतयिष्वर्वन् तव
चित्तं वात इव ध्रुजीमान् । तव शृङ्गाणि विष्टिता पुरुत्राऽरण्येषु जम्बुराणां चरन्ति ॥ उप - [] 37

TS 4.6.7.5

प्रागाच्छसनं वाज्यर्वा देवद्रीचा मनसा दीद्व्यानः । अजः पुरो नीयते नाभिरस्यानु पश्चात् कवयो यन्ति रेभाः ॥ उप प्रागात् परमं यथ सुधस्थमर्वाः अच्छा पितरं मातरं च । अद्या देवान् जुष्टतमो हि गम्या अथाऽऽशास्ते दाशुषे वार्याणि ॥ 38

(विपृक्तो - दिवा - वीर्य - मुपै - कान्नचत्वारिंशच्च) (A7)

TS 4.6.8.1

मा नो मित्रो वरुणो अर्यमाऽऽयुरिन्द्रं ऋभुक्षा मरुतः परिं ख्यन् । यद्वाजिनो देवजातस्य सप्तेः प्रवक्ष्यामो विदथे वीर्याणि ॥ यन्निर्णिजा रेक्णासा प्रावृतस्य रातिं गृभीतां मुखतो नयन्ति । सुप्राङ्जो मेम्यद् विश्वरूप इन्द्रापूष्णोः प्रियमप्येति पार्थः ॥ एष च्छागः पुरो अश्वेन वाजिनां पूष्णो भागो नीयते विश्वदैव्यः । अभिप्रियं यत् पुरोडाशमर्वता त्वष्टे - [] 39

TS 4.6.8.2

-देनः सौश्रवसायं जिन्वति ॥ यद्धविष्यमृतुशो देवयानं त्रिर्मानुषाः पर्यश्वं नयन्ति । अत्रां पूष्णः प्रथमो भाग एति यज्ञं देवेभ्यः प्रतिवेदयन्नजः ॥ होताऽद्धर्युरावया अग्निमिन्धो ग्रावग्राभ उत शःस्ता सुविप्रः । तेन यज्ञेन स्वरंकृतेन स्विष्टेन वक्षणा आ पृणद्धं ॥ यूपवस्का उत ये यूपवाहाश्चषालं ये अश्वयूपाय तक्षति । ये चार्वते पचनः सभरन्त्युतो - [] 40

TS 4.6.8.3

तेषां मभिगूर्तिर्न इन्वतु ॥ उप प्रागाथ सुमन्मेऽधायि मन्म देवानामाशा उप वीतपृष्ठः । अन्वेनं विप्रा ऋषयो मदन्ति देवानां पुष्टे चकृमा सुबन्धु ॥ यद्वाजिनो दामं सदानमर्वतो या शीरूषण्या रशना रज्जुरस्य । यद्वा घास्य प्रभृतमास्ये तृणः सर्वा ता ते अपि देवेष्वस्तु ॥ यदश्वस्य ऋविषो - [] 41

TS 4.6.8.4

मक्षिकाऽऽश्वं यद्वा स्वरौ स्वर्धितौ रिप्तमस्ति । यद्वस्तयोः शमितुर्यन्नखेषु सर्वा ता ते अपि दे-
वेष्वस्तु ॥ यद्वद्वयमुदरस्यापवाति य आमस्य ऋविषो गन्धो अस्ति । सुकृता तच्छमितारः
कृण्वन्तु मेधश्च शृतपाकं पचन्तु ॥ यत् ते गात्रादग्निना पच्यमानादभि शूलं निहतस्यावधावति ।
मा तद्भूम्यामा श्रिष ()-न्मा तृणेषु देवेभ्यस्तदुशद्भ्यो रातमस्तु ॥ 42

(इ - दुतो - ऋविषः - श्रिषथ - सप्त च) (A8)

TS 4.6.9.1

ये वाजिनं परिपश्यन्ति पक्वं य ईमाहुः सुरभिर्निरहरेति । ये चार्वतो माऽसभिक्षामुपासन्त उतो
तेषामभिगूर्तिर्न इन्वतु ॥ यन्नीक्षणं माऽस्पचन्या उखाया या पात्राणि यूष्ण आसेचनानि । ऊष्म-
ण्याऽपिधानां चरूणामङ्गाः सूनाः परि भूषन्त्यश्च ॥ निक्रमणं निषदनं विवर्तनं यच्च पङ्कीशमर्वतः
। यच्च पपौ यच्च घासिं - [] 43

TS 4.6.9.2

जघास सर्वा ता ते अपि देवेष्वस्तु ॥ मा त्वाऽग्नि-र्द्धनयिद्-धूमगन्धिर्मोखा भ्राजन्त्यभि वित्तु जग्निः
। इष्टं वीतमभिगूर्तिं वर्षद्वृतं तं देवासः प्रति गृभ्णन्त्यश्च ॥ यदश्वाय वास उपस्तृणन्त्यधीवासं या
हिरण्यान्यस्मै । सन्दानमर्वन्तं पङ्कीशं प्रिया देवेष्वया यामयन्ति ॥ यत् ते सादे महसा शूकृतस्य
पाष्णिंया वा कशया - [] 44

TS 4.6.9.3

वा तुतोद । सुचेव ता हविषो अद्धरेषु सर्वा ता ते ब्रह्मणा सूदयामि ॥ चतुस्त्रिंशद्वाजिनो
देवबन्धो-र्वङ्गी-रश्वस्य स्वर्धितिः समेति । अच्छिद्रा गात्रा वयुना कृणोत परुष्परुनुघुष्या वि शस्त
॥ एकस्त्वष्टुरश्वस्या विशस्ता द्वा यन्तारा भवतस्तथर्तुः । या ते गात्राणामृतुथा कृणोमि ताता

पिण्डानां प्र जुहोम्यग्नौ ॥ मा त्वा तपत् - [] 45

TS 4.6.9.4

प्रिय आत्माऽपियन्तं मा स्वधितिस्तनुव आ तिष्ठिपत् ते । मा ते गृद्ध-रविशस्ताऽतिहाय छिद्रा
गात्राण्यसिना मिथू कः ॥ न वा उवेतन्म्रियसे न रिष्यसि देवा इदेषि पृथिभिः सुगेभिः । हरी
ते युञ्जा पृषती अभूतामुपास्थाद्वाजी धुरि रासंभस्य ॥ सुगव्यं नो वाजी स्वश्वियं पुंसः पुत्रा
उत विश्वापुष इयिं () । अनागास्त्वं नो अदितिः कृणोतु क्षत्रं नो अश्वो वनता हविष्मान् ॥ 46

(घासिं-कशया - तपद् - रयिं - नव च) (A9)

praSna korvai with starting padams of 1 to 9 anuvAkams :-

(अश्मन् - य इमो - देन - माशुः - प्राची - जीमूतस्य - यदक्रन्दो - मा नो मित्रो - ये वाजिनं - नव)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(अश्मन् - मनोयुजं - प्राचीमनु - शर्म यच्छतु - तेषामभिगूर्तिः - षट्त्वारिंशत्)

first and last padam of sixth Prasam of Kaandam 4 :-

(अश्मन् - हविष्मान्)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे षष्ठः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.7 चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः - वसोर्धारादिशिष्ट संस्काराभिधानं

TS 4.7.1.1

अग्नाविष्णू सृजोषसेमा वद्धन्तु वां गिरः । ध्युनैर्वाजेभिरा गतं ॥ वाजंश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे
प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च मे स्वरश्च मे श्लोकश्च मे श्रावश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवश्च
मे प्राणश्च मे ऽपान - [] 1

TS 4.7.1.2

-श्च मे व्यानश्च मे ऽसुश्च मे चित्तं च म आधीतं च मे वाक्च मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे
दक्षश्च मे बलं च म ओजश्च मे सहश्च म आयुश्च मे जरा च म आत्मा च मे तनूश्च मे () शर्म
च मे वर्म च मे ऽङ्गानि च मे ऽस्थानि च मे परूषि च मे शरीराणि च मे ॥ 2

(अपान - स्तनूश्च मे - ऽष्टादश च) (A1)

TS 4.7.2.1

ज्यैष्ठ्यं च म आधिपत्यं च मे मन्युश्च मे भामश्च मे ऽमश्च मे ऽभश्च मे जेमा च मे महिमा च मे
वरिमा च मे प्रथिमा च मे वर्ष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे सत्यं च मे श्रद्धा च
मे जगच्च - [] 3

TS 4.7.2.2

-मे धनं च मे वशश्च मे त्विषिश्च मे क्रीडा च मे मोदश्च मे जातं च मे जनिष्यमाणं च मे सूक्तं च
मे सुकृतं च मे वित्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच्च मे सुगं च मे सुपथं च म ऋद्धं च म
ऋद्धिं () च मे कृत्तं च मे कृत्तिश्च मे मतिश्च मे सुमतिश्च मे ॥ 4

(जगच्च - द्वि - श्वतुर्दश च) (A2)

TS 4.7.3.1

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मे ऽनुकामश्च मे कामश्च मे सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्य-
श्च मे यशश्च मे भगश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मेक्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च - [] 5

TS 4.7.3.2

मे महश्च मे सविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरं च मे लयश्च मे ऋतं च मे ऽमृतं च
मेऽयक्ष्मं च मे ऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मे ऽनमित्रं च मे ऽभयं च मे सुगं च मे
शयनं () च मे सूषा च मे सुदिनं च मे ॥ 6

(विश्वं च - शयन - मष्टौ च) (A3)

TS 4.7.4.1

ऊर्क्च मे सूनृतां च मे पयश्च मे रसश्च मे घृतं च मे मधुं च मे सग्धिश्च मे सर्पीतिश्च मे कृषि-
श्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च मे औद्भिद्यं च मे रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभुं च - [] 7

TS 4.7.4.2

मे प्रभुं च मे बहुं च मे भूयश्च मे पूर्णं च मे पूर्णतरं च मे ऽक्षितिश्च मे कूयवाश्च मेऽन्नं च मे
ऽक्षुच्च मे व्रीहयश्च मे यवाश्च मे माषाश्च मे तिलाश्च मे मुद्गाश्च मे खल्वाश्च मे गोधूमाश्च मे मसुरा-
() -श्च मे प्रियंगवश्च मे ऽणवश्च मेऽयामाकाश्च मे नीवाराश्च मे ॥ 8

(विभुं च - मसुरा - श्वतुर्दश च) (A4)

TS 4.7.5.1

अ॒श्मां च मे॒ मृ॒त्ति॒का च मे॒ गि॒रय॑श्च मे॒ पर्व॑ताश्च मे॒ सि॒क॒ताश्च मे॒ वन॑स्पत॑यश्च मे॒ हि॒र॒ण्यं च॒ मे॒
ऽय॑श्च मे॒ सी॒सं च॒ मे॒ त्र॒पु॑श्च मे॒ श्या॒मं च॒ मे॒ लो॒हं च॒ मे॒ऽग्नि॑श्च म॒ आप॑श्च मे॒वी॒रु॒धश्च॒ म॒ ओष॑धयश्च
मे॒ कृ॒ष्ट॒प॒च्यं च॒ - [] 9

TS 4.7.5.2

मे॒ ऽकृ॒ष्ट॒प॒च्यं च॒ मे॒ ग्रा॒यांश्च॒ मे॒ प॒श॒वं आ॒र॒ण्याश्च॒ य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒न्तां वि॒त्तं च॒ मे॒ वि॒त्ति॑श्च मे॒ भू॒तं च॒ मे॒ भू॒-
ति॑श्च मे॒ वसु॑ च॒ मे॒ वस॑तिश्च मे॒ कर्म॑ च॒ मे॒ शक्ति॑श्च मे॒ऽर्थ॑श्च म॒ ए॒मंश्च॒ म॒ इति॑श्च मे॒ गति॑श्च मे॒ ॥ 10

(कृष्टपच्यं चा - ऽष्टाचत्वारिंशच्च) (A5)

TS 4.7.6.1

अ॒ग्नि॑श्च म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ सोम॑श्च म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ सवि॑ता च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ सर॑स्वती च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ पू॒षा च॒
म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ बृ॒ह॒स्पति॑श्च म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ मि॒त्रश्च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ वरु॑णश्च म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ त्व॒ष्टा च॒ - [] 11

TS 4.7.6.2

म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ धा॒ता च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ विष्णु॑श्च म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ ऽश्वि॑नौ च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ म॒रु॒त-
श्च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ वि॒श्वे च॒ मे॒ दे॒वा इन्द्र॑श्च मे॒ पृ॒थि॒वी च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ऽन्तरि॑क्षं च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒
द्यौश्च॒ म॒ () इन्द्र॑श्च मे॒ दि॒शश्च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ मूर्धा॑ च॒ म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ प्र॒जाप॑तिश्च म॒ इन्द्र॑श्च मे॒ ॥ 12

(त्वष्टा च - द्यौश्च म - एकविंशतिश्च) (A6)

TS 4.7.7.1

अ॒श्वि॑श्च मे॒ र॒श्मि॑श्च मे॒ ऽदो॑भ्यश्च मे॒ऽधि॑पतिश्च म॒उ॒पा॒श्वि॑श्च मे॒ ऽन्तर्या॑मश्च म॒ ऐ॒न्द्र॒वा॒य॒वश्च॒ मे॒
मै॒त्रा॒व॒रु॒णश्च॒ म॒ आ॒श्वि॒नश्च॒ मे॒ प्र॒ति॒प्र॒स्थान॑श्च मे॒ शु॒क्रश्च॒ मे॒ म॒न्थी च॒ म॒ आ॒ग्र॒य॒णश्च॒ मे॒ वै॒श्व॒दे॒वश्च॒ मे॒

ध्रुवश्च मे वैश्वानरश्च म ऋतुग्रहाश्च- [] 13

TS 4.7.7.2

मे ऽतिग्राह्याश्च म ऐन्द्राग्रश्च मे वैश्वदेवश्च मेमरुत्वतीयाश्च मे माहेन्द्रश्च म आदित्यश्च मे सावित्रश्च मेसारस्वतश्च मे पौष्णश्च मे पात्नीवतश्च मे हारियोजनश्च मे ॥ 14

(ऋतुग्रहाश्च - चतुस्त्रिंशच्च) (A7)

TS 4.7.8.1

इद्ध्मश्च मे ब्रूहिश्च मे वेदिश्च मे धिष्ण्याश्च मे सुचश्च मे चमसाश्च मे ग्रावाणश्च मे स्वरवश्च मउपरवाश्च मे ऽधिषवणे च मे द्रोणकलशश्च मे वायव्यानि च मे पूतभृच्च म आधवनीयश्च म आग्नीद्वं च मे हविर्द्वानं च मे गृहाश्च () मे सदश्च मे पुरोडाशाश्च मे पचताश्च मेऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे ॥ 15

(गृहाश्च - षोडश च) (A8)

TS 4.7.9.1

अग्निश्च मे घर्मश्च मेऽर्कश्च मे सूर्यश्च मे प्राणश्च मे ऽश्वमेधश्च मे पृथिवी च मे ऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्च मे शक्ररीरुङ्गुलंयो दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्ता- मृक्च मे सामं च मे स्तोमश्च मे यजुश्च मे दीक्षा () च मे तपश्च म ऋतुश्च मे व्रतं च मे ऽहोरात्रयो वृष्ट्या बृहद्रथन्तरे च मे यज्ञेन कल्पेतां ॥ 16

(दीक्षाऽ - षाडश च) (A9)

TS 4.7.10.1

गर्भाश्च मे वृथ्साश्च मे त्र्यविंश्च मे त्र्यवी च मे दित्यवाट् च मे दित्यौही च मे पञ्चाविंश्च मे पञ्चावी च मे त्रिवृथ्सश्च मे त्रिवृथ्सा च मे तुर्यवाट् च मे तुर्यौही च मे पष्ठवाच् च मे पष्ठौही च म उक्षा च मे वृशा च म ऋषभश्च - [] 17

TS 4.7.10.2

मे वेहच्च मे ऽनुङ्गान् च मे धेनुश्च म आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पता-मपानो यज्ञेन कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षु-र्यज्ञेन कल्पतां श्रोत्रं यज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां वाग् यज्ञेन कल्पता-मात्मा यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पतां ॥ 18

(ऋषभश्च - चत्वारिंशच्च) (A10)

TS 4.7.11.1

एकां च मे तिस्रश्च मे पञ्च च मे सप्त च मे नव च म एकादश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च मे सप्तदश च मे नवदश च म एकविंशतिश्च मे त्रयोविंशतिश्च मे पञ्चविंशतिश्च मे सप्तविंशतिश्च मे नवविंशतिश्च म एकत्रिंशच्च मे त्रयस्त्रिंशच्च - [] 19

TS 4.7.11.2

मे चतस्रश्च मे ऽष्टौ च मे द्वादश च मे षोडश च मे विंशतिश्च मे चतुर्विंशतिश्च मे ऽष्टाविंशतिश्च मे द्वात्रिंशच्च मे षट्-त्रिंशच्च मे चत्वारिंशच्च मे चतुश्चत्वारिंशच्च मे ऽष्टाचत्वारिंशच्च मे वाजंश्च प्रसवश्चा-पिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्द्धा च व्यश्निंश्च- () -न्त्यायनश्च- न्त्यंश्च भौवनश्च भुवंश्च-धिपतिश्च ॥ 20

(त्रयस्त्रिंशच्च - व्यश्निंश्च - एकादश च) (A11)

TS 4.7.12.1

वाजो॑ नः स॒प्त प्र॒दिश॑श्चत॒स्रो वा परा॑वतः । वाजो॑ नो वि॒श्वैर्दे॒वैर्धन॑सातावि॒हाव॑तु ॥ वि॒श्वे अ॒द्य म॒रुतो॑ वि॒श्वं ऊ॒ती वि॒श्वे भव॑न्त्व॒ग्नयः॑ समि॒द्धाः । वि॒श्वे नो दे॒वा अव॑साऽऽ ग॑मन्तु वि॒श्वमस्तु॑ द्रवि॑णं वाजो॑ अ॒स्मे ॥ वाज॑स्य प्रस॒वं दे॒वा रथै॑र्याता हि॒र॒ण्ययैः॑ । अ॒ग्निरिन्द्रो॑ बृह॒स्पति॑र्म॒रुतः॑ सोम॑पीतये ॥ वाजे॑वाजे ऽवत वाजिनो नो धनेषु - [] 21

TS 4.7.12.2

विप्रा॑ अमृता ऋत॒ज्ञाः । अ॒स्य म॒द्धः पि॒बत मा॒दय॑द्धं तृ॒प्ता या॑त पृ॒थिभि॑र्दे॒व्यानैः॑ ॥ वाजः॑ पुर॒स्तादु॑त म॒द्धय॑तो नो वाजो॑ दे॒वाः ऋ॒तुभिः॑ कल्पयाति । वाज॑स्य हि प्र॒स॒वो नन्न॑मीति वि॒श्वा आ॒शा वाज॑पतिर्भवेयं ॥ पयः॑ पृ॒थिव्यां॑ पय॒ ओष॑धीषु पयो॑ दि॒व्यन्तरि॑क्षे पयो॑ धां । पय॑स्वतीः प्र॒दिशः॑ सन्तु॑ मह्यं ॥ सं मा॑ सृजामि पय॑सा घृ॒तेन॑ सं मा॑ सृजाम्य॒प - [] 22

TS 4.7.12.3

ओष॑धीभिः । सोऽहं॑ वाजः॑ सनेयमग्रे ॥ नक्तो॑षासा॒ सम॑नसा॒ विरू॑पे धा॒पये॑ते शिशु॑मेकः॑ समी॒ची । द्यावा॑ क्षामा॑ रु॒क्मो अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्रवि॑णो॒दाः ॥ स॒मुद्रो॑ऽसि नभ॑स्वाना॒र्द्रदा॑नुः श॒भूर्मयो॑भूरभि मा॑ वाहि॒ स्वाहा॑ मारु॒तोऽसि॑ म॒रुतां॑ ग॒णः श॒भूर्मयो॑भूरभि मा॑ वाहि॒ स्वाहा॑ऽव॒स्युर॑सि दु॒व॑स्वाञ्छ॒भूर्मयो॑भूरभि मा॑ () वाहि॒ स्वाहा॑ ॥ 23

(धने॑ - ष्वपो - दु॒व॑स्वाञ्छ॒भूर्मयो॑भूरभि मा॑ - द्वे च॑) (A12)

TS 4.7.13.1

अ॒ग्निं यु॑नज्मि शव॑सा घृ॒तेन॑ दि॒व्यः सु॑प॒र्णं व॑यसा बृह॒न्तं । तेन॑ व॒यं प॑तेम ब्र॒ह्मस्य॑ वि॒ष्टपः॑ सु॒वो रुहा॑णा॒ अधि॑ नाकं उत्त॑मे ॥ इ॒मौ ते प॒क्षाव॑जरौ प॒त्रिणो॑ याभ्याः॑ रक्षाः॑-स्यप॒हः-स्य॑ग्रे । ताभ्यां॑ प॑तेम सु॒कृता॑मु लो॒कं यत्र॑ ष॒ण्यः प्रथ॑म॒जा ये पु॑रा॒णाः ॥ चि॒द॑सि स॒मुद्रयो॑निरिन्दु॒र्दक्षः॑ इ॒येन॑ ऋ॒तावा॑

। हिरण्यपक्षः शकुनो भुरण्यु-र्महान्त् सधस्थे ध्रुव - [] 24

TS 4.7.13.2

आ निषंतः ॥ नमस्ते अस्तु मा मां हिंसीर्विश्वस्य मूर्द्धन्नधिं तिष्ठसि श्रितः । समुद्रे ते हृदय-
मन्तरायु-र्द्यावापृथिवी भुवनेष्वर्पिते ॥ उद्गो दंतोदधिं भिन्त दिवः पर्जन्यादुन्तरिक्षात् पृथिव्यास्ततो
नो वृष्ट्यावत । दिवो मूर्द्धाऽसि पृथिव्या नाभिरूर्गपामोषधीनां । विश्वायुः शर्म सप्रथा नमस्पथे ॥
येनर्षयस्तपसा सुत्र - [] 25

TS 4.7.13.3

मासुतेन्धाना अग्निः सुवराभरन्तः । तस्मिन्नहं नि दधे नाके अग्निमेतं यमाहुर्मनव स्तीर्णबर्हिषं
॥ तं पत्नीभिरनु गच्छेम देवाः पुत्रैर्भ्रातृभिरुत वा हिरण्यैः । नाकं गृह्णानाः संकृतस्य लोके
तृतीये पृष्ठे अधि रोचने दिवः ॥ आ वाचो मद्भ्य-मरुहद्-भुरण्युरय-मग्निः सत्पतिश्चेकितानः । पृष्ठे
पृथिव्या निहितो दविद्युतदधस्पदं कृणुते - [] 26

TS 4.7.13.4

ये पृतन्यवः ॥ अयमग्निर्वीरतमो वयोधाः सहस्रियो दीप्यतामप्रयुच्छन् । विभ्राजमानः सरिरस्य
मद्भ्य उप प्र यात दिव्यानि धाम ॥ सं प्र च्यवद्भूमनु सं प्र याताग्ने पथो देवयानान् कृणुद्धं
। अस्मिन्त् सधस्थे अद्भ्युत्तरस्मिन् विश्वे देवा यजमानश्च सीदत ॥ येनां सहस्रं वहसि येनाग्ने
सर्ववेदसं । तेनेमं यज्ञं नो वह देवयानो य - [] 27

TS 4.7.13.5

उत्तमः ॥ उद्-बुद्ध्यस्वाग्ने प्रतिं जागृह्येन मिष्टापूरते सः सृजेथामयं च । पुनः कृण्वस्त्वा पितरं
युवान-मन्वातासीत् त्वयि तन्तुमेतं ॥ अयं ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातो अरोचथाः । तं
जानन्नश्न आ रोहार्था नो वर्द्धया रयिं ॥ 28

(ध्रुवः - सत्रं - कृणुते - यः - सप्तत्रिंशच्च) (A13)

TS 4.7.14.1

ममा॑ग्ने॒ वचो॑ वि॒ह्वेष्व॑स्तु व॒यं त्वे॒न्धा॑ना स्त॒नुवं॑ पु॒षेम । मह्यं॑ नमन्तां प्र॒दिश॑श्चत॑स्र॒ स्त्वया॑-ऽद्वय॑क्षेण॒ पृत॑ना जयेम ॥ मम॑ दे॒वा वि॒ह्वे सं॑न्तु सर्व॑ इन्द्रा॑वन्तो म॒रुतो॑ विष्णु॑र॒ग्निः । ममा॑न्तरि॑क्ष म॒रु गो॑पम॑स्तु मह्यं॑ वा॒तः प॑वतां कामे अ॒स्मिन् ॥ मयि॑ दे॒वा द्रवि॑ण माय॑जन्तां मय्या॒ शीर॑स्तु मयि॑ दे॒वहू॑तिः । दैव्या॒ होता॑रा वनिषन्तु - [] 29

TS 4.7.14.2

पूर्वे॑ ऽरि॑ष्टाः स्याम त॒नुवा॑ सु॒वीराः॑ ॥ मह्यं॑ यजन्तु मम॒ यानि॑ ह॒व्याऽऽकू॑तिः स॒त्या मन॑सो मे अस्तु । ए॒नो मा॑निगां॑ क॒तम॑च्च॒नाहं॑ वि॒श्वे दे॒वासो॑ अधि॑वोच ता मे ॥ दे॒वीः षडु॑र्वीरु॒रुणः॑ कृ॒णोत॑ वि॒श्वे दे॒वा स इ॒ह वी॑रय॒द्धं । मा॒हा॑स्महि प्र॒जया॒ मा त॒नूभि॑र्मा रं॒धाम॑ द्विष॒ते सोम॑ राजन् ॥ अ॒ग्निर्म॑न्युं प्र॑तिनुदन् पुरस्ता॒- [] 30

TS 4.7.14.3

दद॑ब्धो गो॒पाः परि॑पाहि न॒स्त्वं । प्र॒त्यञ्चो॑ यन्तु नि॒गुतः॑ पु॒नस्ते॑ ऽमैषां॑ चि॒त्तं प्र॒बुधा॑ विने॑शत् ॥ धा॒ता धा॑तृणां भुव॑नस्य॒ यस्पति॑र् दे॒वः स॑वि॒तार॑मभि मा॒तिषा॑हं । इ॒मं य॒ज्ञ म॒श्विनो॑भा बृ॒हस्पति॑र् दे॒वाः पा॑न्तु यज॑मानं न्य॒र्थात् ॥ उ॒रुव्य॑चा॒ नो म॒हिषः॑ शर्म॒ यः स॑दु॒स्मिन् ह॒वे पु॒रुहू॑तः पु॒रुक्षु॑ । स नः॑ प्र॒जायै॑ हर्य॒श्व मृ॒डये॑न्द्र मा - [] 31

TS 4.7.14.4

नो॑ री॒रिषो॑ मा परा॑ दाः ॥ ये नः॑ स॒पत्ना॑ अप॒ते भ॑वन्ति॒वन्द्रा॑-ग्नि॒भ्याम॑व॒ बाधा॑महे तान् । वस॑वो रु॒द्रा आ॑दित्या उ॒परि॑ स्पृशं॑ मो॒ग्रं चे॒त्तार॑मधि रा॒जम॑क्रन् ॥ अ॒र्वाञ्च॑ मिन्द्रं॑मु॒तो ह॒वाम॑हे यो गो॒जिद॑-

धेन॒-जिद॑श्च-जिद्यः । इ॒मन्नो॑ य॒ज्ञं वि॑ह॒वे जु॑षस्वा॒स्य कु॑र्मो हरि॒वो मे॒दिनं॑ त्वा ॥ 32

(व॒नि॒ष॒न्त॒ - पु॒र॒स्ता॒न् - मा - त्रि॒च॑त्वारि॒ंश॒च्च) (A14)

TS 4.7.15.1

अ॒ग्नेर्म॑न्वे प्रथ॒मस्य॑ प्रचे॒तसो॑ यं पाञ्च॑जन्यं ब॒हवः॑ समि॒न्धतै॑ । विश्व॑स्यां वि॒शि प्र॑वि॒विशि॑वाः संमी॒महे॑
स नो॑ मुञ्च॒त्वः ह॑सः ॥ यस्ये॒दं प्रा॑ण॒न्निमि॑षद् यदे॒जति॑ यस्य॑ जा॒तं जन॑मानं च॒ केवलं॑ । स्तौम्य॒ग्निं
ना॒थितो॑ जो॒हवी॑मि स नो॑ मुञ्च॒त्वः ह॑सः ॥ इन्द्र॑स्य म॒न्ये प्रथ॑मस्य प्रचे॒तसो॑ वृ॒त्रघ्नः॑ स्तोमा॒ उप॑
मामु॒पागुः॑ । यो दा॒शुषः॑ सु॒कृतो॑ हव॒मुप॑ गन्ता॒ - [] 33

TS 4.7.15.2

स नो॑ मुञ्च॒त्वः ह॑सः ॥ यः सं॒ग्रामं॑ नय॑ति सँ॒वशी॑ यु॒धे यः पु॒ष्टानि॑ सः॒सृजति॑ त्रया॒णि । स्तौमी॑न्द्रं
ना॒थितो॑ जो॒हवी॑मि स नो॑ मुञ्च॒त्वः ह॑सः ॥ म॒न्वे वा॑ मि॒त्रा वरु॑णा॒ तस्य॑ वि॒त्तः स॒त्यौज॑सा दृ॒श्हणा॑
यं नु॒देथे॑ । या रा॒जा॒नः स॒रथं॑ या॒थ उ॒ग्रा ता॑ नो॑ मुञ्च॒त॒माग॑सः ॥ यो वा॑ रथं ऋ॒जुर॑श्मिः
स॒त्यध॑र्मा॒ मिथु॑ श्वर॑न्त॒-मु॒पया॑ति दू॒षय॑न् । स्तौमि॑ - [] 34

TS 4.7.15.3

मि॒त्रावरु॑णा ना॒थितो॑ जो॒हवी॑मि तौ नो॑ मुञ्च॒त॒माग॑सः ॥ वा॒योः सं॒वितु॑ वि॒दथा॑नि म॒न्महे॑ यावा॑त्म॒न्वद्-
बि॒भृतो॑ यौ च॒ रक्ष॑तः । यौ विश्व॑स्य परि॒भू ब॑भूवतुस्तौ नो॑ मुञ्च॒त॒माग॑सः ॥ उप॑ श्रे॒ष्ठान आ॑शिषो
दे॒वयो॒र्द्धमे॑ अ॒स्थिर॑न् । स्तौमि॑ वा॒युः सं॒वितार॑ ना॒थितो॑ जो॒हवी॑मि तौ नो॑ मुञ्च॒त॒माग॑सः ॥ र॒थीत॑मौ
रथी॒नाम॑ह॒ ऊ॒तये॑ शु॒भं ग॑मि॒ष्ठौ सु॒यमे॑भि॒रश्वैः॑ । ययो॑ - [] 35

TS 4.7.15.4

-वा॑ दे॒वौ दे॒वेष्व॑-नि॒शित॒-मो॒जस्तौ॑ नो॑ मुञ्च॒त॒माग॑सः ॥ यद॑या॒तं वे॒हतुः॑ सू॒र्याया॑-स्त्रि॒च॒क्रेण॑ सः॒ सदे॑-

मिच्छमानौ ।स्तौमि देवा वृश्चिनौ नाथितो जोहवीमि तौ नो मुञ्चतुमागंसः ॥मरुतां मन्वे अधिनो
ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वां मवन्तु विश्वे । आशून् हुवे सुयमानूतये ते नो मुञ्चन्त्वेनंसः ॥तिग्ममायुधं
वीडितः सहस्वद् दिव्यः शर्द्धः - [] 36

TS 4.7.15.5

पृतनासु जिष्णु । स्तौमि देवान् मरुतो नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चन्त्वेनंसः ॥ देवानां मन्वे अधि
नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वांमवन्तु विश्वे । आशून् हुवे सुयमानूतये ते नो मुञ्चन्त्वेनंसः ॥ यदिदं
मांभिशोचति पौरुषेयेण दैव्येन ।स्तौमि विश्वां देवान् नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चन्त्वेनंसः
॥अनुनोऽद्यानुमति >1, रन्वि - [] 37

TS 4.7.15.6

देनुमते त्वं >2, वैश्वानरो न ऊत्या >3, पृष्टो दिवि > ये अप्रथेता-ममितेभि रोजोभि ये प्रतिष्ठे
अभंवातां वसूनां ।स्तौमि द्यावां पृथिवी नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चतमः हंसः ॥उर्वी रोदसी
वरिवः कृणोतुं क्षेत्रस्य पत्नी अधि नो ब्रूयातं ।स्तौमि द्यावां पृथिवी नाथितो जोहवीमि ते नो
मुञ्चतमः हंसः ॥यत् ते वयं पुरुषत्रा यविष्ठा विद्वांसश्चकृमा कच्च ना - [] 38

TS 4.7.15.7

ऽऽ*गः । कृधी स्वस्माः अदितेरनागा व्येनांसि शिश्रथो विष्वगग्रे ॥यथा ह तद् वंसवो गौर्यं
चित् पदिषिता ममुञ्चता यजत्राः ।एवा त्वमस्मत् प्रमुञ्चा व्यःहः प्रातार्यग्रे प्रतुरान्न आयुः ॥ 39

(गन्ता - दूषयन्थ स्तौमि - ययोः - शर्द्धोऽ - नुमतिरनु - चन - चतुस्त्रिंशच्च) (A15)

praSna korvai with starting padams of 1 to 15 anuvAkams :-

4.7 चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः - वसोर्धारादिशिष्ट संस्काराभिधानं <https://www.vedavms.in> 89

अ॒ग्रा॒वि॒ष्णू - ज्यैष्ठ॑य॒ - श॒श्वो - क्वा॑ - ऽश्मा॑ चा॒ - ग्नि॒श्वा- ऽ॒शु - श्वे॒ध्मश्वा॑ -ऽग्नि॒श्वा॑ घ॒र्मा -
ग॒र्मा - श्वै॒का॑ च॒ - वा॒जो॑ नो - अ॒ग्निं॑ यु॒नज्मि॑ - म॒मा॑ऽग्ने - अ॒ग्ने॒र्मन्वे॑ - प॒ञ्च॑द॒श ।

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(अ॒ग्रा॒वि॒ष्णू - अ॒ग्नि॒श्वा - वा॒जो॑ नो - अ॒द॒ब्धो॑ गो॒पा - न॒व॒त्रि॒ंशत्)

first and last padam of seventh praSnam of kANDam 4:-

(अ॒ग्रा॒वि॒ष्णू - प्र॒त॒रा॒न् आयुः॑)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥
॥ इति चतुर्थं काण्डं ॥

4.7.1 appendix

4.7 चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः - वसोर्धारादिशिष्ट संस्काराभिधानं <https://www.vedavms.in> 90

4.7.15.5 - अनु॑नोऽद्यानु॑मति॑ >1, रन्वि॑दनु॑मते॑ त्वं >2

अनु॑ नोऽद्याऽनु॑मतिर्य॑ज्ञं दे॒वेषु॑

मन्य॑तां । अ॒ग्निश्च॑ ह॒व्य॒वाह॑नो॒ भव॑तां द॒ाशुषे॑ मयः ॥

अन्वि॑दनु॑मते॑ त्वं मन्या॑सै शञ्च॑नः कृधि ।

ऋ॒त्वे द॑क्षा॒य नो हि॒नु प्र॑ण॒ आयू॑ःषि तारिषः ॥

(appearing in TS 3.3.11.3 अन्द् 3.3.11.4)

4.7.15.6 - वै॒श्वान॒रो न॑ ऊ॒त्या >3, पृ॒ष्टो दि॒वि > 4

वै॒श्वान॒रो न॑ ऊ॒त्या ऽऽ प्र॑ या॒तु परा॑वतः । अ॒ग्निरु॒क्थेन॑ वाह॑सा ॥

पृ॒ष्टो दि॒वि पृ॒ष्टो अ॒ग्निः पृ॑थि॒व्यां पृ॒ष्टो वि॒श्वा ओष॑धी॒रा वि॑वेश ।

वै॒श्वान॒रः सह॑सा पृ॒ष्टो अ॒ग्निः स॒नो दि॒वा स रि॑षः पा॒तु न॑क्तं ॥

(appearing in TS 1.5.11.1 अन्द् 1.5.11.2)

=====